

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A
SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE**
na roky 2015 – 2022

Malachov

Rok 2015

Zadávatel':

obec Malachov

Dokument vznikol za podpory:

obce Malachov

a spolupráce

Občianskeho združenia KRTKo

Za množstvo užitočných a vzácnych informácií, aktívnu spoluprácu pri analýzach, hodnotení súčasného stavu ako aj pri programovaní budúcnosti obce do roku 2022

d' a k u j e m e

starostke, pracovníkom obecnému úradu, zástupcom občianskych iniciatív, spolkov, klubov a všetkým zúčastneným obyvateľom, ktorí prejavili záujem a spolupracovali na tomto dokumente.

SCHVÁLENÉ Dňa:	Číslo uznesenia
Pečiatka a podpis	

Programovacie obdobie: 2015-2022

OBSAH

ANALYTICKÁ ČASŤ

1.	Úvod	4
1.1	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce a mikroregiónu	4
1.2	Ciele a procesy programovania	5
1.3	Štruktúra programu	7
1.4	Úvodná charakteristika riešeného územia	8
1.5	Širšie územné väzby	9
2.	Analýza geografického a environmentálneho potenciálu	
2.1	Prírodné pomery	10
2.1.1	Geologické pomery	10
2.1.2	Geomorfologické pomery	10
2.1.3	Klimatické pomery	10
2.1.4	Hydrologické pomery	10
2.1.5	Pôdne pomery	11
2.1.6	Rastlinstvo a živočíšstvo	11
2.1.7	Chránené územia	12
2.1.8	Životné prostredie	13
2.2	Súčasná krajinná štruktúra	15
2.	Analýza hospodárskych, sociálnych a kultúrnych zdrojov	
2.3	Urbanistická štruktúra sídla	16
2.4	Kultúrno – historický potenciál	16
2.5	Demografická situácia	18
2.6	Technická infraštruktúra	21
2.7	Sociálna infraštruktúra – občianska vybavenosť a bývanie	24
2.8	Hospodárska základňa	26
2.9	Rekreácia a cestovný ruch	27
2.10	Trh práce	31
2.11	Ľudský potenciál	36
2.12	Rozvojové dokumenty (súladi s existujúcou dokumentáciou rozvoja)	37
2.13	Realizovaný rozvoj	43
2.14	Finančná analýza	44
3.	SWOT analýzy	
3.1.	Vnútorné SWOT analýzy	46
3.2.	Vonkajšie SWOT analýzy	48
4.	Hodnotenie	
4.1	Hlavné smery rozvoja obce (v širších súvislostiach)	51
5.	Analýza problémov (strom problémov)	53
STRATEGICKÁ A PROGRAMOVÁ ČASŤ		
1.	Strategický cieľ	56
2.	Špecifický cieľ č. 1, opatrenia a aktivity	56
3.	Špecifický cieľ č. 2, opatrenia a aktivity	63
4.	Špecifický cieľ č. 3, opatrenia a aktivity	66
2.	Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie programu	
6.	Riadenie programu	73
7.	Hlavné zásady administratívy	74
3.	Finančné zabezpečenie a harmonogram	75
4.	Monitoring	76
4.1	Monitorovací orgán Programu rozvoja - PHSR	76
4.2	Monitorovacie ukazovatele – príloha č. 2	76
5.	Časový harmonogram realizácie programu	76
5.1	Krátkodobé plánovanie do roku 2017	77
5.2	Plán investičných a neinvestičných zámerov – príloha č. 1	77
INFORMOVANOSŤ A PUBLICITA		78
Prílohy k dokumentu		79
Použité materiály pre spracovanie programového dokumentu		79

ANALYTICKÁ ČASŤ

1. Úvod

1.1 Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce (ďalej len PHSR) je rozvojový dokument, ktorý sa spracováva na regionálnej aj miestnej úrovni v súlade so **zákonom č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja a zákona č. 309/2014 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja**. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je vypracovaný podľa metodiky spracovanej v rámci Programu obnovy dediny „Programovanie trvaloudržateľného rozvoja vidieckych mikroregiónov“ ako spracovať strategický dokument programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja združenia vidieckych obcí (autor: Ing. arch. Iveta Kavčáková a kol. - aktualizácia 2014).

Vypracovaním PHSR obce sa dosiahne zavedenie procesu strategického plánovania do života obce a zlepšenie zručností a schopností rozvojových aktivít, zvýši sa jej konkurencieschopnosť pri uchádzaní sa o podporu zo štrukturálnych fondov EÚ, obzvlášť v rámci operačných programov zameraných na budovanie miestnej infraštruktúry.

Program sa spracováva s vnútornými aj vonkajšími rozvojovými aktérmi, ktorí sa môžu rovnocenne zapojiť do programovacieho procesu a priamo počas tvorby dokumentu definujú problémy a predpoklady rozvoja tak, že výsledkom je spoločná dohoda a spokojnosť. Výsledkom tohto má byť kvalitný a uskutočniteľný dokument, ktorý má za sebou mobilizáciu vnútorných zdrojov, hmotných, finančných ale hlavne ľudských, ktoré sú nevyhnutnou súčasťou implementácie rozvojovej stratégie Programu.

Zákon č. 539/2008 o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov
Zákon č. 309/2014 o podpore regionálneho rozvoja §8 cit.

Citácia : §8 Program rozvoja obce

(1) Program rozvoja obce je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa obec nachádza, a je vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie obce.⁶⁾

(2) Vypracovanie programu rozvoja obce zabezpečuje obec pri uplatnení partnerstva.

(3) Program rozvoja obce vytvorený v rámci partnerstva pozostáva z

a) analytickej časti, ktorá obsahuje komplexné hodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce, odhad jej budúceho vývoja, možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce stratégie a koncepcie a využívanie vnútorného potenciálu územia, jeho limitov a rozvoja, definovanie podmienok udržateľného rozvoja obce,

b) strategickej časti, ktorá obsahuje stratégiu rozvoja obce pri zohľadnení jej vnútorných špecifik a určí hlavné smery, priority a ciele rozvoja obce rešpektovaním princípov regionálnej politiky s cieľom dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia,

c) programovej časti, ktorá obsahuje najmä zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce,

d) realizačnej časti, ktorá je zameraná na popis postupov inštitucionálneho zabezpečenia formou partnerstva a organizačné zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov, a

e) finančnej časti, ktorá obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie programu rozvoja obce.

(4) Aktualizácia programu rozvoja obce sa vypracúva podľa potreby.

(5) Program rozvoja obce a jeho aktualizáciu schvaľuje obecné zastupiteľstvo.

(6) Schválenie programu rozvoja obce a príslušnej územnoplánovacej dokumentácie, ak jej spracovanie vyžaduje osobitný predpis,⁸⁾ je podmienkou na predloženie žiadosti obce o poskytnutie dotácie zo štátneho rozpočtu a z doplnkových zdrojov podľa § 4 ods. 2.

6) § 13 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov

8) Zákon č. 50/1976 Zb. v znení neskorších predpisov.

Pri programovaní hrá dôležitú rolu práve rozdiel medzi obcou s cca 100 obyvateľmi a menej a obcou s 2000 a viac obyvateľmi. Programovanie touto metódou zohľadňuje skutočnosť, že ide o obec s počtom obyvateľov 1081 (31.12.2014 ŠÚSR), ktorá nevyniká výrazným

hospodárskym ani sociálnym rozvojom. Má charakter prímestskej obce. Nie je možné programovať rozvoj takejto vidieckej obce rovnako ako na úrovni miest a väčších obcí. Sociálnymi a ekonomickými partnermi sú priamo obyvatelia obce výnimočne tí, ktorí na území obce podnikajú resp. tí, ktorých inštitúcie sa na území nachádzajú. V prípade obce Malachov ide o koncovú obec s priaznivým dopravným prístupom vo vzťahu k lokalizácii významnejších ekonomických resp. sociálnych aktivít. Malachov má prioritne charakter obytnej obce s doplňujúcou rekreačnou funkciou s minimálnym hospodárskym a sociálnym zázemím. Tieto funkcie preberá mesto Banská Bystrica v dostupnej vzdialenosti.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele, priority ustanovené v programe rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa obec nachádza a je vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie obce. Vypracovanie programu rozvoja obce zabezpečuje obec pri uplatnení partnerstva. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce pozostáva z analyticko-strategickej časti a programovej časti.

Program sa spracováva v súlade s územnoplánovacou dokumentáciou a existujúcimi rozvojovými dokumentmi v zmysle platnej legislatívy. Ako východiská pre definovanie jednotlivých častí PHSR boli aj:

1. **Metodika na vypracovanie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja OBCE/OBCÍ/VÚC** (v zmysle novely zákona o podpore regionálneho rozvoja schválenej vládou SR 18. júna 2014)- **pracovná verzia (MDVaRR SR) – ako orientačný podklad**
2. **Koncepcia územného rozvoja Slovenska**
3. **Územný plán VÚC Banskobystrického kraja**
4. **PHSR Banskobystrického kraja**
5. **Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Banská Bystrica**
6. **Vlastivedný slovník obcí na Slovensku**
7. **Fotodokumentácia má výlučne dokumentačný charakter a je prevzatá z dostupných zdrojov (web stránky a z obce).**

1.2 Ciele a procesy programovania

Obec Malachov pristúpila k riešeniu PHSR obce z dôvodu stanovenia hlavných rozvojových cieľov do budúceho obdobia do roku 2022. Programovacie obdobie je v súlade s programovacím obdobím Stratégie rozvoja SR vo väzbe na programovacie obdobie EÚ. Cieľom práce na programovaní stratégie rozvoja obce Malachov je stanovenie cieľového stavu obce v roku 2022 a programovanie krokov teda parciálnych cieľov, opatrení a aktivít na dosiahnutie tohto cieľa.

Programovanie prebiehalo na dvoch úrovniach.

1. **Zvnútra** – Plánovanie s verejnosťou v obci
Programovanie s Akčnou plánovacou skupinou
(zástupcovia partnerských a záujmových skupín a podnikateľskou sférou v obci)
2. **Zvonku** - Pohľad a hodnotenie odborníka na riešené územie
(na krajinu, ekológiu, architektúru, dopravu, a iné) z hľadiska existujúcich
a potenciálnych zdrojov (prírodné, fyzické, duchovné, ľudské, ekonomické a iné)
3. **Dohoda** - Výsledkom programovacieho procesu je dohoda záujmových strán na spoločnej vízii a stratégii rozvoja.

Plánovanie s občanmi

Príležitosť vstupu do programovacieho procesu dostali všetci obyvatelia obce vrátane užívateľov územia obce, ktorí boli obcou vyzvaní zúčastniť sa procesu programovania. Účasť bola dobrovoľná a proces transparentný.

Informácia o príprave prác na Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja bola zverejnená na web stránke obce 1.4.2015 V rámci získavania verejnej mienky boli verejnosti poskytnuté 2 možnosti participácie na programovaní: 1. **Aktívne** -zúčastniť sa na programovaní a osobne prispieť k tvorbe stratégie rozvoja obce alebo **Pasívne** – prostredníctvom ankety, ktorá bola rozoslaná v priebehu apríla 2015 do domácností v obci. Uzávierka odosielania ankety bola do 15.5.2015. Rovnako boli oslovení aj miestni podnikatelia, ktorým boli zaslané dotazníky. Návratnosť možno vyhodnotiť ako neuspokojivú,

keďže z celkového počtu 1087 obyvateľov (875 dospelých) sa v ankete vyjadrilo len cca 4% obyvateľov. Dotazník podnikateľov zaslal len 1 podnikateľský subjekt..

Anketa pre občanov obsahovala 15 otázok a priestor na námety na zlepšenie života v obci. Z odpovedí vyplýva, že najdôležitejšou oblasťou, ktorej treba venovať pozornosť pri tvorbe stratégie je životné prostredie. Ďalej sú to bývanie, služby a obchod a oblasť oddych a šport. Občania považujú za dôležité dobudovanie kanalizácie a napojenie všetkých domácností v obci. Za neúnosnú považujú situáciu Malachovského potoka, ktorý je značne znečistený a je potrebné ho vyčistiť ako aj upraviť koryto a jeho okolia. Za dôležité považujú respondenti aj riešenie otázky medziľudských vzťahov a prácu s obyvateľstvom.

Na 1. verejnom stretnutí 11.5.2015 občania a miestni aktéri prišli a hovorili o tom, čo je v obci slabou stránkou a čo navrhujú zmeniť, zrušiť a riešiť ale aj o tom, čo je silnou stránkou a čo navrhujú ponechať, obnoviť a rozvíjať. Súčasne sa zaoberali zamyslením sa nad tým, v čom vidia nové možnosti rozvoja a v čom možné riziká. Takejto analýze problémov hovoríme aj **SWOT analýza** s verejnosťou. Stretnutie začalo želaniami občanov na otázku: „Aká by mala byť naša obec o 10-15 rokov?“. Želanie sa stalo dlhodobou víziou aj pre roky 2015 -2022. Cieľom stretnutia boli diskusie o možnostiach a predpokladoch rozvoja obce a toho, čo obyvateľ, užívateľ resp. návštevník od rozvoja očakáva.

Na 2. verejnom stretnutí 15.6.2015 občania a miestni aktéri programovali rozvoj obce do roku 2022. **Výsledkom práce s rozvojovými aktérmi a vyhodnotenia anketového prieskumu verejnej mienky boli priority rozvoja** obce podľa rozvoja oblastí ako: ľudia, bývanie, malé a stredné podnikanie, technická vybavenosť, sociálna starostlivosť, ŽP a iné.

Programovanie s Akčnou plánovacou skupinou

Z programovania sa na základe dobrovoľnosti a ochoty spolupracovať vytvorí skupina tzv. **aktívna verejnosť**, ktorá v obci definuje **víziu, SWOT analýzu** územia, jeho potenciál a predpoklady rozvoja, **plánuje a hodnotí priority rozvoja**.

Akčnú skupinu tvoria aktívni občania, predstavitelia obce, záujmových skupín, podnikateľov, štátnej správy a odborníkov, ktorých záujmy tvoria základ pre budúci rozvoj.

Súbežne s prácou s verejnosťou odborníci spracovali **Audit územia a zdrojov**, ktorý je zas akýmsi „**pohľadom zvonku**“. Ten hodnotí územie a existujúce zdroje (okrem územia sú to ľudia, príroda, stavby, história, a pod.), porovnáva s vonkajším prostredím a zohľadňuje vyššie vstupy a požiadavky na územie obce.

Akčná skupina porovnáva obidva pohľady, výsledkom čoho má byť jasná a presvedčivá **spoločná rozvojová stratégia**, teda odpoveď na otázku „**Čo chceme v rozvoji obce dosiahnuť a akým spôsobom**“ za obdobie 7 rokov a čo povedie všetkých k oživeniu a posilneniu a čo zaručí trvalodržateľný rozvoj. Práca všetkých zainteresovaných má byť spoločnou dohodou na strategických krokoch smerovaných k spoločnému cieľu.

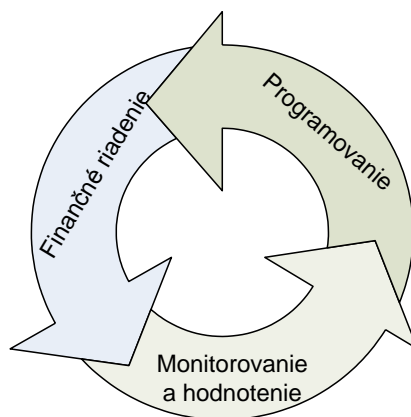

1.3 Štruktúra programu

Analytická časť		Popis a hodnotenie		
		SWOT analýza		
		Smery rozvoja		
		Ciele a priority		Strategická časť
		Stratégia soc. ekon. rozvoja		
		Programovanie		
		Finančné zabezpečenie		
Implementácia		Riadenie programu		
		Monitoring		
		Organizačné zabezpečenie		

Strategické plánovanie podpory regionálneho rozvoja pozostáva z týchto troch hlavných procesov:

- programovanie
- finančné zabezpečenie
- monitorovanie a hodnotenie

1.4 Úvodná charakteristika riešeného územia

Región: okres Banská Bystrica

Nadmorská výška: 505 m n. m.

Rozloha: 6,27 km² (627 ha)

Počet obyvateľov: 1081 (2014)

Hustota obyvateľstva: 172,41 obyvateľ(ov)/km² (31.12.2014)

Prvá písomná zmienka: 1327

Štatistická územná jednotka: 580244 PSČ: 974 05

Adresa obecného úradu: Obecný úrad Malachov, Ortútska cesta 145, pošta Ban. Bystrica 5

Obec Malachov sa nachádza 4 km juhozápadne od krajského sídla Banská Bystrica, v Malachovskej doline. Prvá písomná zmienka o obci je z roku 1327. Jej vznik je úzko spojený s baníctvom a hutníctvom, hlavne s výrobou ortuti. Medzi najstaršie názvy obce patria Maleho (1422), Malacho (1446), Malachow (1467). Skladá sa z miestnych častí Pred Určinou, Dolný Koniec, Horný Koniec, Za Potokom – Dolné Pršany. Byvalá osada Dolné Pršany splynula s obcou.

Zástavba obce sleduje brehy Malachovského potoka v dĺžke cca 2 km. Nadmorská výška chotára sa pohybuje od 400 m nadmorskej výšky v strede obce, do 820 m v jeho najvyššie položenej časti.

Malachov patril až do roku 1993 administratívne pod mesto Banská Bystrica.

Poloha obce v rámci Slovenska

Základná charakteristika obce Malachov

Tabuľka č. 1 a 2

Obec	id. číslo	okres	najnižšia nadm. výška	najvyššia nadm. výška
Malachov	620891	Banská Bystrica	400	820

Zdroj: ŠÚSR k 31.12.2015

Obec	Kód ZUJ	Rozloha katastra v km ²	Počet obyvateľov v r. 2014	Hustota obyvateľstva v katastri: obyv./ km ²	Výročie prvej písomnej zmenky o obci v r. 2015
Malachov	580244	6,27	1081	172,41	688

Zdroj: Obec 2015

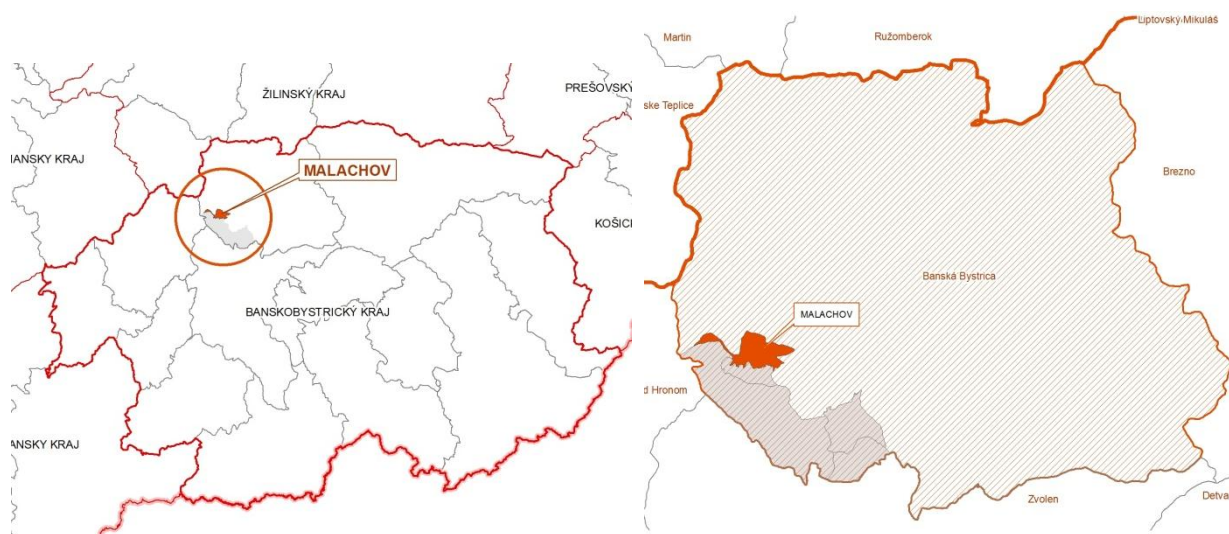
1.5 Širšie územné väzby

Obec Malachov sa nachádza na strednom Slovensku, v bode definovanom matematicko-geografickými súradnicami: 48°42' s.z.š. a 19°05' v.z.d. a administratívne patrí do okresu Banská Bystrica.

Z územného hľadiska chotár obce patrí do regiónu Pohronia. Nachádza sa v blízkosti krajského mesta Banská Bystrica cca 4 km. V priestore Banská Bystrica – Zvolen je letisko Tri Duby (Sliač). Územie obce je ohraničené katastrom mesta Banská Bystrica, len na juhozápade susedí s obcou Horné Pršany.

Obec **Malachov** je členom **Mikroregiónu Pozdola Bystrice**. Mikroregión zahŕňa obce Badín, Hronsek, Malachov, Vlkanová, Sielnica, Horné Pršany, Veľká Lúka. Rozloha Mikroregiónu je 8567 ha a bol založený v roku 2003. Sídlo mikroregiónu je v obci Badín. Združenie je neziskovou organizáciou, ktorá svoje prostriedky používa na rozvoj obcí mikroregiónu. **Rozvoj mikroregiónu je podmienený priestorovo aj funkčne vyváženým rozvojom všetkých obcí nachádzajúcich sa v tomto priestore vrátane obce Malachov.**

Malachov v rámci BB kraja a BB okresu

Mikroregión Pozdola Bystrice a obec Malachov

2. ANALÝZA GEOGRAFICKÉHO A ENVIRONMENTÁLNEHO POTENCIÁLU POPIS SÚČASNEJ SITUÁCIE

2.1 Prírodné pomery (v širších súvislostiach)

Obec Malachov leží na východnom úpätí celku Kremnických vrchov, ktoré patria do oblasti Slovenského stredohoria v rámci subprovincie Vnútrotných Karpát. Obec leží v strednej časti úzkej Malachovskej doliny. Rozprestiera sa na rozhraní krajinných celkov Kremnické vrchy a Zvolenská kotlina. Takmer celé územie sa nachádza v Malachovskom predhorí, krajinnom podcelku východného okraja Kremnických vrchov.

2.1.1. Geologické pomery

Riešené územie má pestrú geologickú stavbu. Prevažne odlesnené územie má vrchovinný reliéf. Reprezentujú ho dlhé chrbty (zvyšky starej poriečnej rovne), budované treťohornými pyroxenickými andezitmi a ich pyroklastikami, len vo východnej časti vystupujú aj druhohorné dolomity.

Geologicky územie k. ú. Malachov tvoria neovulkanity Kremnických vrchov. Mezozoikum je zastúpené vápencami s ílovito-slienitými bridlicami, paleogénnu vrstvu tvoria piesčito-ílovité bridlice a neogén je zastúpený horninami vulkanickými a vulkano-sedimentárnymi. Do r. 1990 sa ťažili karbonické pieskovce s monominerálnym ortuťovým zrudnením.

2.1.2. Geomorfologické pomery

Reliéf územia obce Malachov je v nadmorských výškach od 400 do 820 m.

Obec sa nachádza v podhorí Kremnických vrchov so zložitým pôdorysom a morfológicky členitým povrchom. Povrchová rôznorodosť chotára je závislá od geologického zloženia. Na východe triasové dolomity tvoria vežičkovité útvary po oboch stranách Malachovskej doliny, strednú najrozsiahlejšiu časť pokrývajú pyroklastiká andezitov a andezity s typickými dlhými chrbtami (Trávny Ždiar 820 m), z rôznych hornín západnej časti chotára sú to najmä triasové dolomity a paleogénne štrky. Na dolomity, zlepenca a vulkanity v okolí Malachova sa viaže zrudnenie rumelkou. (Zdroj www.najkrasikraj.sk)

Tabuľka č. 3

Obec	Najnižšia nadmorská výška	Najvyššia nadmorská výška
Malachov	400	820

Zdroj: obec 2015

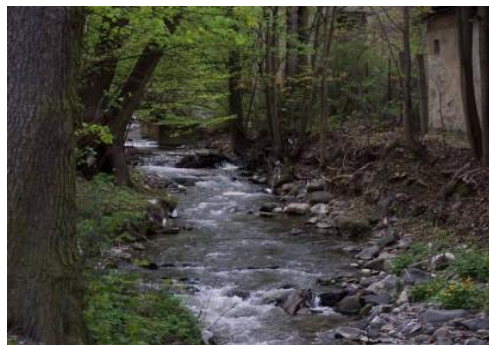
2.1.3. Klimatické pomery

Členitosť pohoria Kremnických vrchov a rozdiely v nadmorskej výške spôsobujú, že Kremnické vrchy patria do dvoch klimatických oblastí. Obvodová, nižšia časť pohoria je v mierne teplej klimatickej oblasti, sem patrí aj územie obce Malachov. Vyššia časť je v chladnej klimatickej oblasti. Priemerná teplota vzduchu kolíše od najnižších do najvyšších polôh v januári od -3 do -6 stupňov, v júli od 17 do 14 stupňov. Priemerný ročný úhrn zrážok sa pohybuje od 700 do 1200 mm.

Obec Malachov je klimaticky zaradená do mierne chladnej a vlhkej oblasti, s občasnými hmlami a inverziou. Prevládajú mierne severovýchodné až východné a juhozápadné vetry. Bezvetrie trvá cca 80 dní v roku. Sneh sa v Malachovskej doline udrží 110 až 150 dní v čase od novembra do apríla.

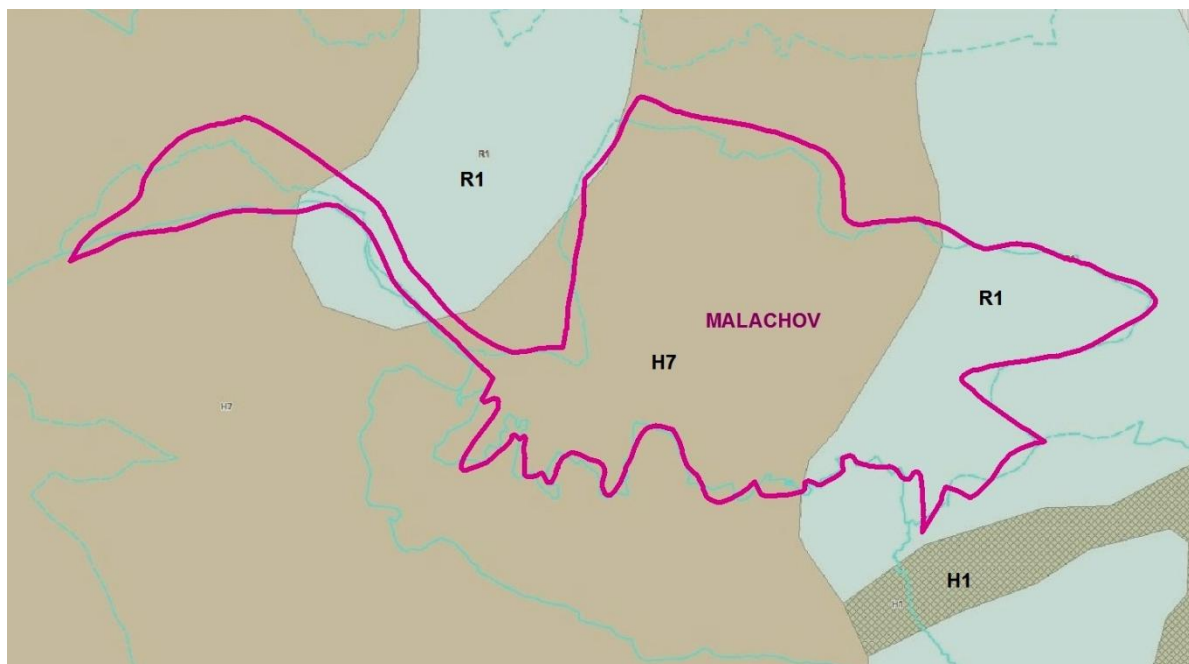
2.1.4. Hydrologické pomery

Územie mikroregiónu prináleží do povodia Hrona. Hydrologickú os územia obce tvorí tok Malachovský potok so svojimi prítokmi a 1 ľavostranný bezmenný potok, vlievajúci sa do Malachovského potoka.

2.1.5. Pôdne pomery

Prevládajúcim typom pôd na území obce Malachov sú kambizeme modálne a rendziny modálne. Ostrovčekovito sa tiež vyskytujú fluvizeme modálne, kambizeme luvizemné a pseudogleje luvizemné.

Legenda:

H1 – kambizeme modálne a kultizemné nasýtené až kyslé

R1 – rendziny a kambizeme rendzinové (kultizemné rendzinové)

H7 – kambizeme modálne kyslé

Zdroj: www.podnemapy.sk

2.1.6. Rastlinstvo a živočíšstvo

Podľa fytogeografického členenia Slovenska je predmetné územie začlenené do oblasti Západokarpatskej flóry, obvodu flóry vysokých Karpát.

Podstatná časť Kremnických vrchov je takmer úplne zalesnená, ale veľké plochy zaberajú aj trvalé trávnaté porasty

V súčasnosti sa na území Malachova vyskytujú zmiešané bukové lesy. Hlavnou porastovou drevinou je Buk lesný, Hrab obyčajný, v nižších polohách s prímесou Javora horského, Lipy malolistej a Borovice lesnej. Vo vyšších severných polohách k nim pristupuje Smrek obyčajný, Topoľ osika, Jedľa biela, Smrekovec opadavý, ojedinele Jarabina vtáčia. Chránené, ohrozené a zriedkavé druhy sa v území nenachádzajú.

Vlhké a tmavé severné svahy porastajú papraďorasty, mnohé druhy machov, ktoré majú v tomto ekosystéme dôležitú funkciu z hľadiska vytvárania zásob vody a životného prostredia pre mikroskopické živočíchy, huby a riasy. Pokryvnosť aj druhová pestrosť bylinného poschodia je nízka. Medzi najčastejšie sa vyskytujúce druhy patrí Kopytník európsky. Neodmysliteľnou súčasťou lesného ekosystému sú huby. V lesoch Malachovského katastra môžeme počas teplej a vlhkej jesene nájsť rôzne druhy masliakov, kozákov, plávok a suchohríbov.

Živočíšstvo, najmä vtáctvo modelového územia zodpovedá lesnému charakteru územia v podhorskom pásme s ojedinelým výskytom vzácnejších druhov. Z vtáctva prevažujú lesné druhy podhorskeho pásma. Najcennejší je výskyt Muchárika červenohrdlého, dnes je to už vzácny hniezdič bukového stupňa lesa. Ďalej tu nájdeme: Drozd čierny, Kukučka jarabá, Sojka škriekavá, Žlna zelená, Krutihlav hnedý, Hrdlička poľná, Slávik červienka, Kolibkárik čipčavý, Sýkorka belasá, Sýkorka veľká, Sýkorka leskohlavá, Pinka lesná, Penica hnedokrídla, Strakoš červenochrbtý, ojedinele bol registrovaný aj Dudok. Charakteristickou skupinou cicavcov sú párnokopytníky – raticová poľná zver – čierna zver: Srnec lesný, Jeleň lesný, Jeleň stredo európsky, Diviak lesný. Z menších zástupcov cicavcov sa v lesnom ekosystéme vyskytuje Pľšík lieskový, Pľch sivý a Pľch lesný. Z predátorov sú tu bežné Líška hrdzá, Kuna lesná, Lasica mäsoťravá, Rys ostrovid, Vlk dravý a Medveď hnedý.

2.1.7. Chránené územia

Chránené územia – územná ochrana

Pre územnú ochranu stanovuje zákon NR SR č. 546/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny 5 stupňov ochrany, ďalej ustanovuje 7 kategórií chránených území.

Národná sústava chránených území

Priamo na území obce Malachov sa nenachádza žiadne chránené územie. Chránený areál (CHA) Malachovské skalky sa rozprestiera juhovýchodne od centra obce cca 1 200 m, ale nachádza sa na území katastra Radvaň.

Tabuľka č. 4: Zoznam chránených území v uvedených kategóriách v obci a okolí

Názov CHÚ	Kategória	Rozloha (m2)	Rok vyhlásenia	Stupeň ochrany prírody	Dôvod ochrany
Zasahujúce do katastra obce					
V okolí obce					
Malachovské skalky	CHA	35 923	1990	IV.	Účelom vyhlásenia chráneného areálu je zabezpečenie ochrany jednej z najsevernejších lokalít rozšírenia teplomilných druhov fauny a flóry v rámci biotopov európskeho významu: Suchomilné travinno-bylinné a krovinové porasty na vápnom substráte (6210), Suché a dealpínske travinno-bylinné porasty (6190), Nížinné a podhorské kosné lúky (6510) a Karbonátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou (8210).
Kremenie	PP	37 800	1997	IV.	Zabezpečenie ochrany územia s pseudokrasovou jaskyňou, ktorá dokumentuje záverečné fázy postvulkanickej činnosti na území Kremnických vrchov s veľkou pestrosťou povrchových tvarov.
Badínsky Prales	NPR	300 300	1913	IV., V.	Ochrana ukážky pralesovitých klimaxových lesných spoločenstiev Kremnických vrchov bukového vegetačného stupňa so zastúpením všetkých troch základných vývojových štádií európskych pralesov.

Zdroj: enviroportal.sk 2015

NPP – Národná prírodná pamiatka
PP – Prírodná pamiatka

NPR – Národná prírodná rezervácia
CHKO – Chránená krajinná oblasť

PR – Prírodná rezervácia
CHA – Chránený areál

1. OSOBITNE CHRÁNENÉ ÚZEMIA – v národnej legislatíve:

CHRÁNENÉ VTÁČIE ÚZEMIA

Podľa Národného zoznamu chránených vtáčích území, ktorý bol schválený vládou SR (9.7.2003) a spolu s národným zoznamom navrhovaných ÚEV bol 27.4.2004 zaslaný Európskej Komisii do Bruselu na posúdenie, nezasahuje do katastra obce Malachov žiadne chránené vtáčie územie.

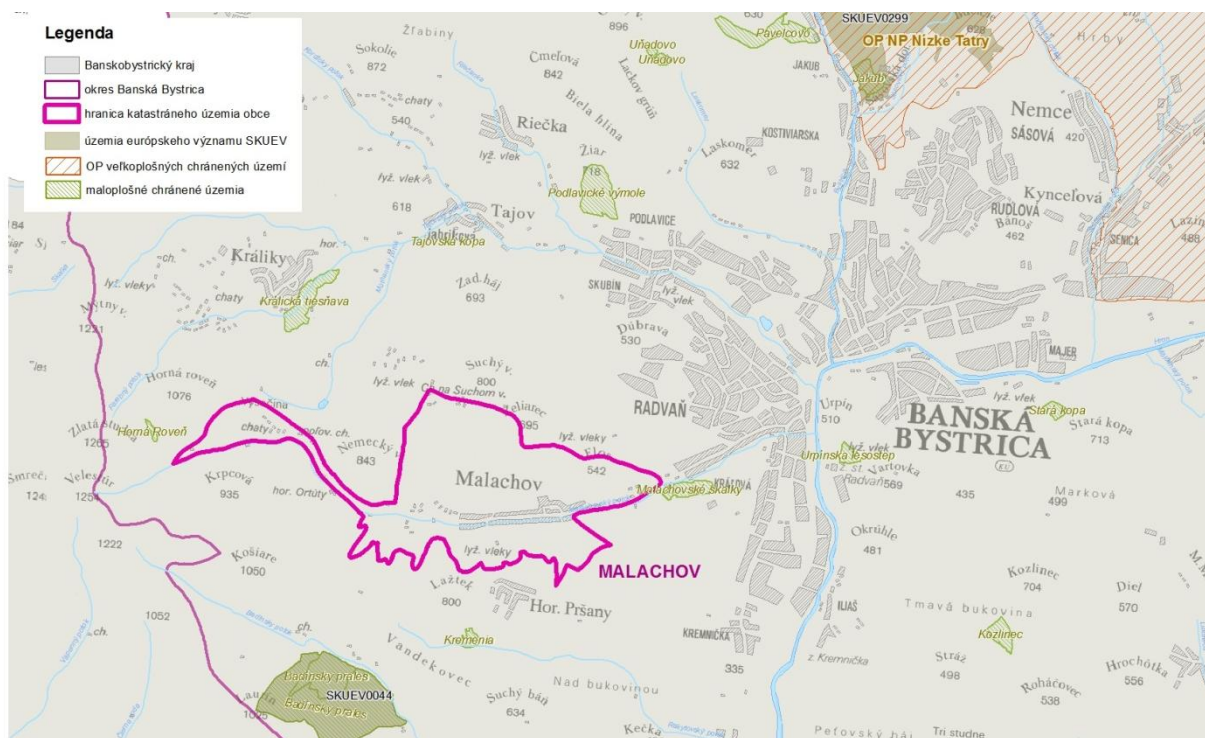
Charakteristika navrhovaných chránených vtáčích území: v katastri obce sa nenachádza.

2. OSOBITNÉ ÚZEMIA OCHRANY- v národnej legislatíve:

ÚZEMIA EURÓPSKEHO VÝZNAMU

Národný zoznam území európskeho významu bol schválený vládou SR (17.3.2004) a spolu s národným zoznamom navrhovaných CHVÚ bol 27.4.2004 zaslaný Európskej Komisii do Bruselu. Následne vydalo MŽP SR 14.7.2004 Výnos č. 3/2004-5.1, ktorým sa zoznam navrhovaných ÚEV vydal s účinnosťou od 1.8.2004 (č.450/2004 Z. z.). Týmto sa považujú podľa zákona NR SR č.543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny navrhované územia európskeho významu uvedené v národnom zozname ustanovenom všeobecne záväzným právnym predpisom vydaným MŽP SR za chránené so stupňom ochrany uvedenom v národnom zozname.

V území obce sa predmetné územia nenachádzajú.

Zdroj: Úrad geodézie a kartografie 2015, SOP SR

Územný systém ekologickej stability v rámci okresu Banská Bystrica

Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Banská Bystrica hodnotí ekologickú stabilitu územia a navrhuje ekostabilizačné prvky a systém hospodárenia na lesnom a poľnohospodárskom pôdnom fonde s cieľom zlepšenia súčasného stavu.

Podľa ÚPN VÚC Banskobystrického kraja sa v riešenom území nenachádzajú žiadne plochy ÚSES nadregionálneho významu. Na území mikroregiónu leží jedno významné biocentrum nadregionálneho významu: **Horná roveň - Badínsky prales – Horná skala** na juhu. Juhovýchodne od riešeného územia preteká **biokoridor nadregionálneho významu – rieka Hron**.

Takmer celé územie Banskobystrického okresu patrí medzi územia s veľmi priaznivou ekologickou kvalitou priestorovej štruktúry krajiny, len v severozápadnom cípe územia je identifikované územie (Harmanec), ktoré patrí medzi územia s nepriaznivou kvalitou priestorovej štruktúry krajiny. Z prvkov siete ECONET zasahuje do mikroregiónu zo severu Jadrové územie národného významu Kremnické vrchy. Jeho hranica kopíruje hranicu navrhovanej CHKO Kremnické vrchy. Prvky územného systému ekologickej stability (ÚSES) sa na území obce nenachádzajú. Podľa MÚSES mesta Banská Bystrica je Malachovský potok v úseku od prameňa až po obec Malachov navrhovaný ako terestrický biokoridor lokálneho významu. Mokrad „Malachov - Ortúty, Brutov – Jarok“ o rozlohe 5 000 m² zaradená do Zoznamu lokálne významných mokradí.

Prvky ÚSES vytvárajú celoplošnú kostru systému, ktorý zabezpečuje ekologickú stabilitu územia a trvalo-udržateľný rozvoj vo vzťahu k prírodným danostiam krajiny. Okrem toho je hlavnou funkciou biocentier poskytovať priestor pre existenciu, rozmnožovanie a úkryt rastlinným a živočíšnym spoločenstvám, ktoré sú typické pre daný región. Hlavnou funkciou biokoridorov je umožňovať migráciu a výmenu genetických informácií rastlín a živočíchov. Z tohto dôvodu je dôležité všetky prvky ÚSES chrániť a zachovávať aj napriek tomu, že nie sú legislatívne chránené.

2.1.8. Životné prostredie

Ochrana ovzdušia

V samotnom sídle sa výroba výrazne znečisťujúca ovzdušie nenachádza. Líniovým zdrojom znečistenia ovzdušia z automobilovej dopravy je cesta **III. triedy**, ktorá tvorí hlavnú komunikačnú os obce. Na tomto úseku v čase zimnej údržby prichádza k zvýšeniu prašnosti z posypových materiálov a tiež emisií z dopravných prostriedkov. Ďalším zdrojom znečistenia sú bytové objekty vykurované pevnými palivami hlavne v zimnom období. Väčšina domácností vykuruje plynom a cca 20% vykuruje tuhým palivom. Elektrické kúrenie využíva len cca len 2% domácností hlavne na nedostupných alebo menej dostupných miestach obce. V obci Malachov sa nenachádzajú centrálné zdroje tepla produkujúce emisie znečisťujúcich látok. Malé zdroje sú na plyn a tuhé palivo. Celé územie Banskobystrického kraja patrí z hľadiska čistoty ovzdušia k menej oblastiam a nevyžaduje v tomto smere osobitnú ochranu.

Hlukové pomery z dopravy

V zmysle Nariadenia vlády SR č. 40/2002 Z. z. o ochrane zdravia pred hlukom a vibráciami najvyššie prípustné hodnoty hluku z dopravy vo vonkajších priestoroch v obytnom území ciest I. a II. triedy, zberných komunikácií sú povolené pre deň $LA_{eq,p} = 60$ dB a v noci $LA_{eq,p} = 50$ dB. Riešené územie sa nachádza v tichom území, nezaťaženom hlukom od dopravy, výroby a iných zdrojov stáleho hluku. Hlavná dopravná záťaž v katastrálnom území je na ceste III. triedy, ktorá prechádza cez obec.

Pôda

Medzi hlavné negatívne faktory, ktoré ovplyvňujú pôdnu produkciu a jej environmentálne funkcie patria najmä zhutňovanie a acidifikácia pôd, neuvážené rekultivácie pôd, neúmerné meliorácie, nadmerná chemizácia, stále sa zvyšujúca erózia, zosuvy, divoké skládky a emisno - imisná kontaminácia pôd. Pri poľnohospodárskych pôdach možno reálne predpokladať, že vzhľadom na súčasnú ekonomickú situáciu v poľnohospodárstve dochádza v týchto pôdach k úbytku rezíduí priemyselných hnojív a pesticídov. Tiež sa vyskytujú určité formy znečistenia pôd na okraji zástavby obce spojené so spôsobom bývania v dotknutom území, najmä z pestovateľskej činnosti a drobného chovateľstva.

Pôdy, ktoré sa vyskytujú na území obce, sú potenciálne vysoko náchylné na poškodenie hlavne vodnou eróziou. Tá je najnebezpečnejšia v oblastiach s vyššími sklonmi, pričom územie odlesnené (zbavené vegetácie) sa poľnohospodársky využíva ako trvalé trávnaté porasty. Územie obce patrí tiež medzi územia náchylné na zosuvy pôdy. K zakysľovaniu pod nedochádza. Súčasný stav pôdnej reakcie je stabilizovaný v rovnováhe medzi chemizmom pod a záťažou H^+ z kyslých zrážok a z rozkladu organickej hmoty.

Radónové riziko

Väčšia časť územia okresu Banská Bystrica sa nachádza v nízkom až strednom radónovom riziku. Takmer celé územie katastra obce Malachov sa nachádza v území so stredným radónovým rizikom len na východe a západe sa nachádzajú ostrovčekovité územia so stredným radónovým rizikom.

Hodnotenie

Životné prostredie je v obci a okolí vcelku vyhovujúce. Znečistenie ovzdušia a odpadmi sa deje väčšinou ľuďmi ako napr. vznikom čiernych skládok, vypaľovaním trávy, nebezpečnými a ťažko rozložiteľnými odpadmi ako aj odpadmi z poľnohospodárskej činnosti. V posledných rokoch sa pomaly zlepšuje aj environmentálne správanie obyvateľov a užívateľov územia. Odpad sa v cca 50 percentách začal triediť do zberných nádob, čo však stále nepostačuje. Chýbajú aktivity obyvateľov pri čistení odpadových rigolov, ktoré sa počas lejakov znečistia a zamedzujú odtokovým pomerom. Environmentálne sa správa škola a niektoré miestne časti obce. Obec je odkanalizovaná ale niektoré časti obce (za potokom), ktoré sú ťažšie prístupné, odkanalizované nie sú a tak dochádza k čiastočnému znečisťovaniu miestneho Malachovského potoka staršími septikmi. Potok nie je regulovaný a nezabezpečený proti povodňam.

2.2 Súčasná krajinná štruktúra (v širších súvislostiach)

Územie, na ktorom sa obec nachádza má členitý reliéf a pestrú krajinnú pokrývku.

Rozloha územia obce je necelých 627 ha, z čoho približne 62% tvorí poľnohospodárska pôda s prevahou lúk a pasienkov a 30% lesná pôda. Vo väčších výškach strednej časti chotára sa nachádzajú zmiešané lesy, zvyšok územia tvoria zastavané, vodné a ostatné územia.

Tabuľka č. 5: Členenie pôdneho fondu v území

Obec	Poľnohospodárska pôda/ha	Lesná pôda/ha	Vodné plochy/ha	Zastavané plochy/ha	Ostatné plochy/ha	Spolu/ha
Malachov	390	182,94	6,31	26	21,39	626,6
% vyjadrenie	62,24	29,2	1	4,15	3,41	100

Zdroj: ŠÚ SR 2015

Poľnohospodárstvo

Prevažnú väčšinu poľnohospodárskej pôdy tvoria trvalo trávnaté porasty až 90%. Záhrady sa viažu prevažne na sídelný útvar a ich rozsah je daný hustotou a charakterom sídelnej štruktúry, ktorá je pomerne malá. Vinice, chmeľnice a sady sa v tomto území nenachádzajú. Dané územie nepredstavuje vhodné podmienky pre takýto druh pozemkov.

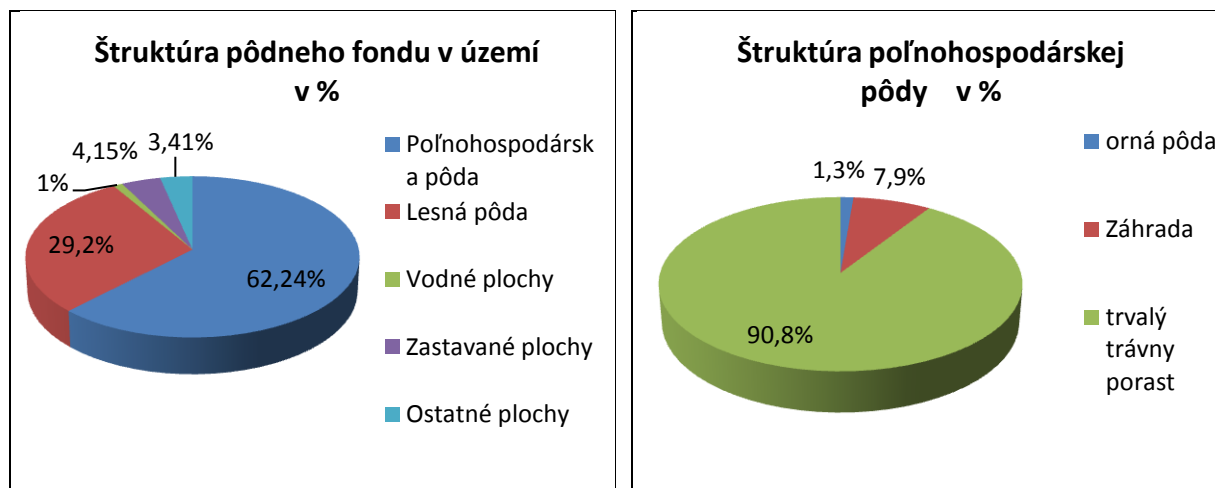
Riešené územia sú charakterizované oblasťou kvality pôd - kambizeme a rendziny, vyskytujúcich sa na výrazných svahoch 12° - 25°. Poľnohospodárska pôda - trvale trávnaté porasty je obhospodarovaná spásaním.

Extenzívne obhospodarované trvalé trávnaté porasty predstavujú prevažne bývalé lúky a pasienky so skupinami náletových drevín a krovín. Neobhospodarované trvalé trávnaté porasty rýchlo podliehajú sukcesii – zarastaniu drevinami, čím sa vytrácajú lúčne druhy rastlín a tieto plochy sa menia postupne na kroviny, lesokroviny až sukcesné lesíky. Následne pri pozemkových úpravách bývajú takéto zarastajúce trvalé trávnaté porasty začleňované do lesného pôdneho fondu.

Tabuľka č. 6: Štruktúra poľnohospodárskej pôdy

Názov KÚ	orná pôda (ha)	Záhrada (ha)	trvalý trávny porast (ha)	sad (ha)	Poľnohospodárska pôda spolu (ha)
Malachov	5,03	30,69	354,28	0	390
% vyjadrenie	1,3	7,87	90,83	0	100

Zdroj: ŠÚ SR 2015

2. ANALÝZA HOSPODÁRSKÝCH, SOCIÁLNYCH A KULTÚRNYCH ZDROJOV

2.3 Urbanistická štruktúra sídla (v širších súvislostiach)

Poloha a význam obce v rámci osídlenia:

Obec Malachov bola v rokoch 1970 až 1993 miestnou časťou mesta Banská Bystrica, a štruktúre aglomerácie Banská Bystrica bola určená najmä na rekreáciu a cestovný ruch, s dopravnou a administratívnou väzbou na mesto Banská Bystrica.

V súčasnosti je Malachov samostatná obec začlenená do aglomerácie banskobystricko-zvolenského ťažiska osídlenia s najvyšším celoštátnym a medzinárodným významom so silnými väzbami na sídlo Banská Bystrica.

Obec Malachov ako nevelké vidiecke sídlo v štruktúre osídlenia podľa ÚPN VÚC BB kraja je zaradené do horehronskej rozvojovej osi BB – Brezno - Heľpa s ustáleným počtom trvale žijúcich obyvateľov. V rámci územnosprávneho členenia patrí do okresu Banská Bystrica. Okresné sídlo je vzdialené od obce 4 km. Pozitívnym faktorom v rozvoji obce je väzba riešeného územia na nadradené systémy technickej infraštruktúry, ktorú zaisťujú v:

1. **dopravnom riešení** – cesta III tr. napojená priamo na cestnú sieť mesta Banská Bystrica **železničná trať** Zvolen – BB – Margecany
2. **zásobovaní vodou** – obec je napojená na vodovodnú sieť Pohronský skupinový vodovod prostredníctvom vodojemu v miestnej časti mesta Banská Bystrica – Fončorda
3. **zásobovaní elektrickou energiou** – hlavným napájacím bodom je elektrická rozvodňa a transformovňa Rz 110/22 kV Fončorda v Banskej Bystrici. Z tejto rozvodne a transformovne sú vyvedené 22 kV distribučné linky v smere do záujmového územia obce.
4. **telekomunikáciách** - územie obce patrí pod uzlový telefónny obvod Banská Bystrica.

Tabuľka č. 7: **Prehľad vývoja osídlenia na území obce**

Obec	Vznik obce	Výrocie založenia obce v r. 2015
Malachov	1327	688

Jestvujúca urbanizácia územia obce Malachov je daná historickým vývojom a prevláda zástavba pozdĺž potoka. Hlavná prístupová komunikácia vedie popri potoku a rozvetvuje sa do dvoch vetiev, a to do severnej - Banícka ulica a južnej - Bučinová ulica, pozdĺž ktorých sa rozšírila obytná zástavba. Cenená je pôvodná potočná radová zástavba s obielenými zrubovými domami, so strešnými štítlami ukončenými s podlomenicou.

Architektonické tvaroslovie nových objektov obytnej zástavby ale i objektov občianskej vybavenosti nekorešponduje s architektonickým tvaroslovím staršej zástavby regiónu. Objekty sú zastrešené rôznymi modifikáciami sedlovej alebo stanovnej strechy. V súčasnosti je pôvodný ráz obce narušený novou výstavbou. Architektúra novej zástavby je charakteristická prerastaním nových domov s väčším objemom medzi pôvodné prízemné domy. Nové domy sú väčšinou dvojpodlažné s využitím podkrovi na obytné účely. K zatraktívneniu obce chýba lepšia údržba verejných i súkromných priestranstiev, zazelenenie poľnohospodárskych dvorov a architektonické preriešenie niektorých objektov bytovej výstavby a občianskej vybavenosti.

2.4 Kultúrno-historický potenciál

Tabuľka č. 8: **Druhovité členenie kultúrnych pamiatok a ich počet**

Obec	pamiatky architektúry	pamiatky archeológ.	historické pamiatky	historická zeleň	pamiatky ľud. staviteľstva	pamiatky techniky	výtvarné pamiatky	spolu
Malachov	-	1	1	-	-	-	-	2

Zdroj: Obec 2015

Obec má dávne osídlenie, o čom svedčí nálezisko prehistorických pamiatok v lokalite Hrádok – dva mlaty z červenkastého kvarcitového kameňa z mladšej doby kamennej, črepy veľkých nádob z laténskej doby, železná ruda a kusy z mlynského kola. V miestnej časti Dolné Pršany je sídlisko z doby lužickej.

Rovnomenný potok (Malcho) sa spomína už r.1291, no prvá písomná zmienka pochádza z roku 1327. Osada patrila rodine Barla zo Sásovej, potom rôznym zemanom, najmä rodine Radvanských. Po

založení Banskej Bystrice r.1255 uhorským kráľom Belom IV. počas nemeckej kolonizácie boli povolani do banských oblastí nemeckí obyvatelia, ktorí boli zakladatelia banskej osady v r.1422 "Maleho" v r.1446 pod názvom "Malacho" a v r.1467 "Malachow". Toto osídlenie dokazujú aj priezviská: napr. Play, Rozemberger, Steinsdorfer, Mayer. Ťažba bola zameraná na striebro, železo a ortuť. Okrem baníctva sa obyvatelia živili povozníctvom a prácou v Radvani a Banskej Bystrici. V 15.storočí aj výrobou pušného prachu (Stupy). Remeselníci mali aj vlastný cech. Ešte začiatkom 20.storočia obyvatelia odchádzali na sezónne poľnohospodárske práce na Dolnú zem a podomácky vyrábali drevené náradie.

Začiatkom 20.storočia splynula s Malachovom obec Dolné Pršany nachádzajúca sa na pravom brehu potoka. Pripomínajú to dva cintoríny na protihľých svahoch údolia.

Prvá a druhá svetová vojna zasiahla do životov občanov, čoho dôkazom je postavený pomník osemnástim padlým obetiam 1.svetovej vojny a pamätná tabuľa na kultúrnom dome obetiam 2.svetovej vojny, ktorá skončila v obci oslobodením 25.03.1945. Z 19. storočia sú to drevené zrubové domy väčšinou v kožucho s bielením, užšou stranou orientovanou k ceste, trojpriestorové, s otvoreným dvorom. Hospodárske budovy sú situované pravouhľe na obytnú časť. Pôvodne boli v pitvoroch otvorené ohniská a pece v izbe.

Významnou pamiatkou v obci je Evanjelická a.v. ľudová škola, ktorá bola v Malachove založená v roku 1858. Avšak už do roku 1857 sa datujú prvé návrhy na zriadenie školy pod ktoré sa podpísali významné osobnosti a to najmä Andrej Braxatoris - Sládkovič, vtedajší farár v Radvani, ďalej Ján Fux, dekan a farár v Slovenskej Ľupči a barón František Radvanský, poddôzorca ev.a.v. cirkvi. Významnou mierou k tomu prispel aj Ľudovít Haliarsky, školský správca a lesný strážca v Ortútoch. Návrh na zriadenie dvoch samostatných škôl a to jednej v Horných Pršanoch a druhej pre potreby Malachova a Dolných Pršian v Malachove, schválilo spoločné zhromaždenie evanjelického obyvateľstva týchto troch obcí dňa 9. mája 1858. Prakticky ihneď bola v priestoroch predošlej obecnej pastierne zriadená škola, kde vyučovanie začalo už v letných a jesenných mesiacoch. Andrej Braxatoris - Sládkovič túto školu vysvätil a odovzdal do užívania dňa 31. októbra 1858 a oficiálna výučba začala 2. Novembra.

Tabuľka č. 9: Národné kultúrne pamiatky zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu

Obec	č. úzpf	unifikovaný názov KP	vznik	sloh	dátum zápisu
Malachov	2188/1	Sídlisko výšinné – Veľký hrádok	halštat	halštat	11.01.1968
	157/1	Tabuľa pamätná letcom	1958	-	26.06.1963

Zdroj KPU a Obec 2015

Tabuľka č. 10: Prehľad kultúrnych a historických zdrojov – hmotné zdroje, pamätihodnosti

Obec	Pamätihodnosť
Malachov	<ul style="list-style-type: none"> Veľký hrádok – archeologické nálezisko Pamätná tabuľa letcom Evanjelická a. v. ľudová škola

Zdroj: Obec, 2015

NEHMOTNÉ KULTÚRNE DEDIČSTVO:

Súčasťou kultúrneho dedičstva sú ľudové tradície, zvyky, pôvodné remeslá, etnografické prejavy (slovesná a hudobná kultúra, odev, nástroje, výrobky), folklórne slávnosti a expozície významných osobností. V obci sa zachovávajú folklórne zvyky. Nositeľom a šíriteľom je Základná škola. Obec nemá vlastný kroj. Z krojového odevu je používaný len mužský odev a časť ženského.

Kultúra v súčasnej recesii spoločnosti prežíva vo veľmi skromných podmienkach z dôvodov nutnosti prvoradého riešenia základných sociálnych potrieb obyvateľov a minimalizácii výdavkov na kultúru. Markantne sa táto situácia prejavuje v podmienkach vidieka, kde sa programové voľby obmedzujú len na miestne ľudové a ochotnícke predstavenia a často iba na príležitostné spoločenské podujatia (svadby, hostiny, kary, a pod.). Významný posun nastal v posledných rokoch v organizovaní zaujímavých podujatí kultúrneho, spoločenského aj športového významu. Obec pripravuje vydanie monografie obce.

Rodáci, významné osobnosti:

Ján Steinsdorfer – účastník partizánskeho povstania SNP

Ondrej Šima – biatlonista, účastník olympiády v Mexiku 1968, obsadil 18. miesto v športovej streľbe

Jaroslava Bukvajová, beh na lyžiach – zúčastnila sa troch zimných olympiád: Lillehammer (1994) – 7. miesto štafeta na 4 × 5 km, Nagano (1998) – 10. miesto na 15 km klasicky, Salt Lake City (2002).

Vladimír Necpál - futbalista

Tibor Kubiš - futbalista

Viliam Lustig (1925 – 2007) – významnou mierou prispel k rozvoju športu a kultúry v obci

Miroslav Bárdi (1949, Veľké Teriakovce) – umelecký maliar

2.5 Demografická situácia

Vývoj počtu obyvateľov

Z hľadiska vývoja počtu obyvateľov možno konštatovať, že demografický vývoj v obci je pozitívny a počet mierne narastá.

Tabuľka č. 11: Prehľad počtu obyvateľov v obci v rokoch 1869-2003

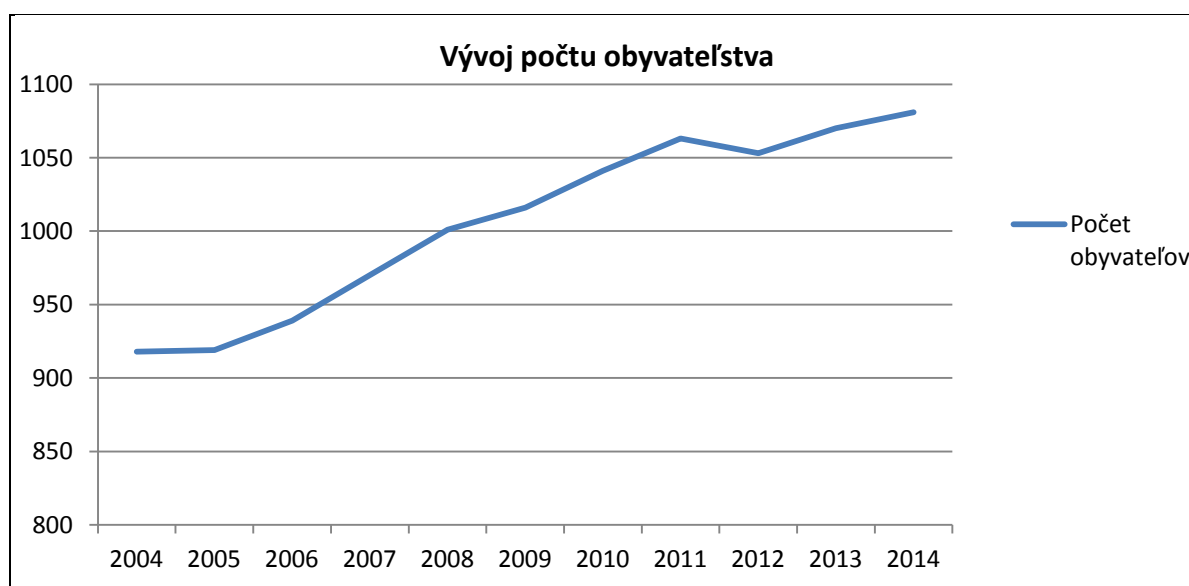
Obec/rok	1869	1890	1910	1930	1948	1970	1990	2001	2002	2003
Malachov	481	546	669	778	816	V počte s BB	988	866	887	912

Zdroj: ŠÚSR 2015

Tabuľka č. 12: Prehľad počtu obyvateľov v obci v rokoch 2004-2014

Obec/rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Malachov	918	919	939	970	1001	1016	1041	1063	1053	1070	1081

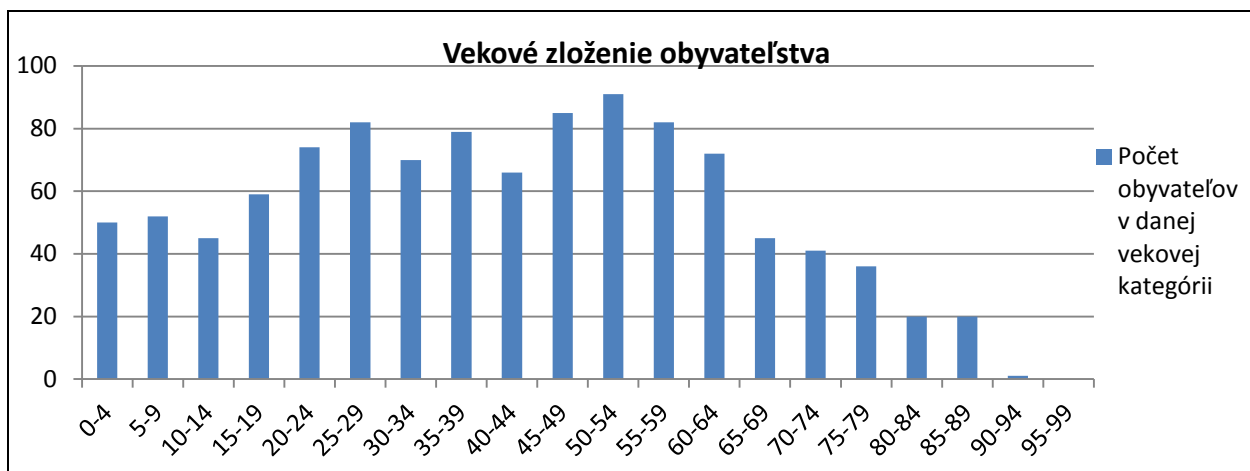
Zdroj: ŠÚSR 2015

Tabuľka č. 13: Vekové zloženie obyvateľstva k 31.12.2013

Vek ,Veková skupina, ukazovateľ	Obec Malachov	Vek ,Veková skupina, ukazovateľ	Obec Malachov
0-4	50	50-54	91
5-9	52	55-59	82
10-14	45	60-64	72
15-19	59	65-69	45
20-24	74	70-74	41
25-29	82	75-79	36
30-34	70	80-84	20
35-39	79	85-89	20
40-44	66	90-94	1
45-49	85	95-99	0

Zdroj: SOBD 2011

Tabuľka č. 14: Pohyb obyvateľov v období 2003-2014

Obec	celkový prírastok/úbytok obyvateľstva									
	2003	2004	2005	2006	2008	2010	2011	2012	2013	2014
Malachov	25	6	1	20	31	25	23	-10	17	11

Zdroj: ŠOBD 2011

Tabuľka č. 15: Priemerný vek, index starnutia 2014

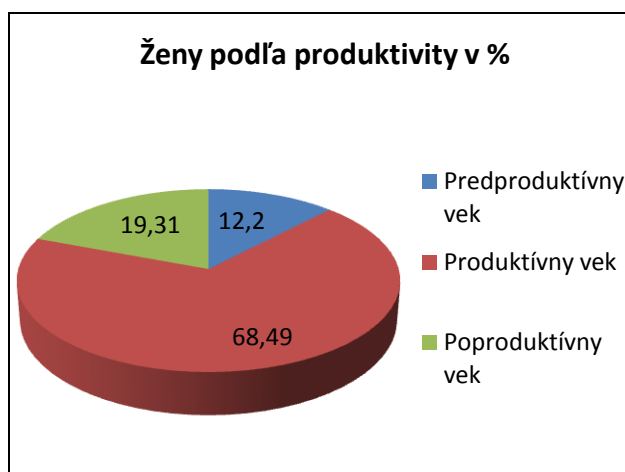
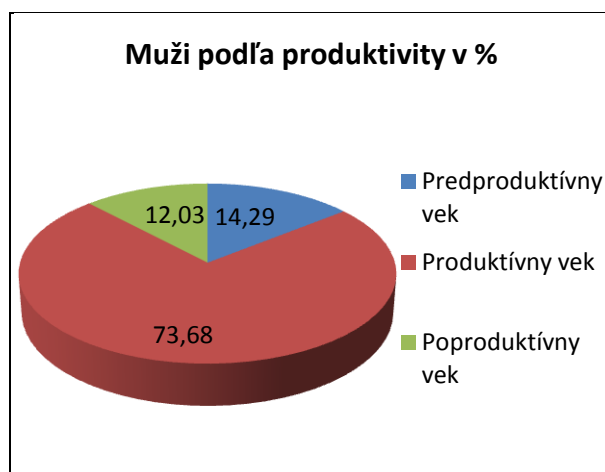
Obec	Muži		Ženy	
	Priemerný vek	Index starnutia	Priemerný vek	Index starnutia
Malachov	39,52	84,21	44,16	158,21

Zdroj: ŠÚSR 2015

Tabuľka č. 16: Štruktúra populácie územia podľa produktivity v roku 2014

Obec/rok 2012	Predproduktívny vek		Produktívny vek		Poproduktívny vek		Počet obyvateľov	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
Malachov	14,29	12,20	73,68	68,49	12,03	19,31	532	549

Zdroj: ŠÚSR 2015

Z hľadiska vekovej štruktúry môžeme hodnotiť obec pozitívne, pričom až 70% obyvateľstva je v produktívnom veku. Obyvateľstvo v predproduktívnom veku dosahuje necelých 14%. Obyvateľstvo v poproduktívnom veku je v priemere 15%. Z dlhodobého vývojového hľadiska by sa mal zvyšovať počet obyvateľov v predproduktívnom veku. Vzdelanostnú úroveň obyvateľov dokumentuje tabuľka.

Tabuľka č. 17: **Najvyššie skončený stupeň vzdelania obyvateľstva, rok 2011**

Vzdelanie /ukazovateľ	základné	učňovské a stredné (bez maturity)	úplné stredné a vyššie (s maturitou)	vysokoškolské	bez školského vzdelania	ostatní bez udania
Počet	134	273	349	149	135	8
%	12,8	26	33,3	14,2	12,9	0,8

Zdroj: SOBD 2011

Z hľadiska uplatnenia sa obyvateľstva na trhu práce má uvedená vzdelanostná štruktúra výrazne negatívny pomer. Z hľadiska ďalšieho vývoja je potrebné v obci zvyšovať počet obyvateľov s úplným stredným vzdelaním, ako aj počet obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním. Vývoj vzdelanostnej štruktúry sa v sledovanom období vyvíjal smerom k znižovaniu počtu obyvateľov s úplným stredným vzdelaním.

Obyvateľstvo obce je takmer výlučne slovenskej národnosti. Z hľadiska vierovyznania sa 32% obyvateľov hlási k evanjelickej cirkvi augsburského vyznania a 25% ku rímskokatolíckemu vierovyznaniu. 35% je bez vierovyznania alebo s nezisteným vierovyznaním. V obci nie je kostol. Veriaci navštevujú rímsko katolícky aj evanjelický kostol v časti Radvaň mesta Banská Bystrica.

Tabuľka č. 18: **Národnostné a etnické zloženie obyvateľstva v obci Malachov**

Národnosť	slovenská	ukrajinská	rómska	židovská	rusínska
	1009	5	-	-	1
Národnosť	nemecká	moravská	česká	ruská	ostatné, nezistené
	-	-	9	-	24

Zdroj: SOBD 2011

Tabuľka č. 19: **Zloženie obyvateľstva – vierovyznanie v obci Malachov**

Rím.- kat. cirkev	Evanj. cirkev aug. vyznania	Grécko - kat. cirkev	Náb. spol svedkovia Jehovovi	Pravoslávna cirkev	Kresťanské zbory
267	337	12	3	1	1
Starokatolícka cirkev	Ev. cirkev metodistická	Cirkev adventistov siedmeho dňa	Cirkev Ježiša Krista svätých neskorších dní	Bratská jednota baptistov	Apoštolská cirkev
3	11	28	2	6	-
Bahájske spoločenstvo	Cirkev bratská	ostatné	Bez vyznania	Nezistené	
1	1	7	291	77	

Zdroj : SOBD 2011

Trendy v demografických pohyboch a bývaní

V posledných rokoch zaznamenávajú obce v blízkosti Banskej Bystrice zvýšený záujem mladých ľudí o bývanie na vidieku. Do popredia sa dostáva zdravší a hlavne pokojnejší a bezpečnejší život na dedine. Stúpa záujem o IBV, resp. kúpa a rekonštrukcia existujúcich objektov. Aj v obci Malachov je evidovaný záujem o bývanie a prisťahovanie. Kým pôvodné obyvateľstvo (cca pred rokom 1989) udržiavalo vidiecky charakter života v obci tak príchodom tzv. „nových osadníkov“ prevažne z miest prišli aj tzv. „mestské“ spôsoby a očakávania, čo má negatívny vplyv na udržanie vidieckeho charakteru obce, ktorá sa postupne stáva prímestským satelitom. Počet obyvateľov je ustálený, len sa v období letnej turistickej sezóny zvýši najmä v podhorských častiach obce vhodných na rekreáciu formou chalupárčenia od 5% - 30%.

V obci je evidovaný značný tlak na bývanie avšak bez uspokojenia potrieb dopytu. Lokality na bývanie nie sú pripravené z dôvodu nepripravenosti dopravnej a technickej infraštruktúry a ťažkému prístupu k jej financovaniu.

2.6 Technická infraštruktúra

Obec je elektrifikovaná aj plynofikovaná. Obec využíva na zásobovanie vodou dva vodojemy, pričom 100% obyvateľov je napojených na verejný vodovod. Obec má vybudovanú len čiastočnú splaškovú kanalizáciu 50% a nemá vybudovanú dažďovú kanalizáciu. Pokrytie mobilných operátorov je dobré.

Tabuľka č. 20: **Vybavenosť územia infraštruktúrou**

Obec	vodný zdroj	plyn	min. prameň	term. prameň	vodovod	Kanalizácia splašková	ČOV	televíz. signál	Digit. ústredňa	vykurovanie
Malachov	vodojem	áno	nie	nie	100%	nie	nie	vyhovuje	nie	TP, EI

Zdroj: obec 2015

TP – tuhé palivo, EL – elektrické vykurovanie, VODOVOD – v stĺpci je udávané % napojenosti obyvateľov EO.

Zdroje pitnej vody a ich ochrana

- Všeobecná ochrana podľa § 4 Vodného zákona (138/73 Z. z.) platí pre celé územie obce.
- Sprísnená - špeciálna ochrana vyplýva z § 19 zákona 138/73 o stanovení pásiem hygienickej ochrany (PHO) pre využívané vodné zdroje slúžiace pre hromadné zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou a pre využívané zdroje prírodných liečivých vôd a minerálnych vôd stolových.

Obec má vlastný vodojem Malachov a vodojem Pršianska terasa v závislosti od kót čím sú zabezpečené optimálne tlakové pomery vo vodovodnej sieti s vysoko kvalitnou vodou. V obci v súčasnosti je vybudovaný verejný vodovod napojený na skupinový vodovod. Pokrytie vodovodnou infraštruktúrou je 100 %.

Tabuľka č. 21: **Vyhlásené ochranné pásma vodárenských zdrojov v území**

Názov sídla	Názov vodného zdroja
Malachov	Podzemný vodojem Malachov, vodojem Pršianska terasa

Zdroj: Obec 2015

Odvádzanie a čistenie odpadových vôd

V obci Malachov je vybudovaná splašková kanalizácia DN 300 mm, ktorá odvádza a zneškodňuje odpadové vody do verejnej kanalizácie mesta Banská Bystrica a následne do ČOV Rakytovce.

V PRZ Medvedica k. ú. Malachov sú v súčasnosti vybudované ČOV pre hotel Medvedica a hotel Rija s kapacitou 46 - 55 EO, výkon 7,5 m3. deň a zaťaženie 3,0 kg BSK5. deň

Odpadové vody po vyčistení sú odvádzané do recipientu Malachovského potoka. V PRZ Medvedica k. ú. Horné Pršany v súčasnosti nie je žiadna kanalizácia. Verejná kanalizácia je však v lokalite za potokom nedobudovaná.

Odpadové hospodárstvo

Obec Malachov nemá vo svojom katastrálnom území skládku odpadu a ani sa neuvažuje o jej zriadení. Obec má upravené nakladanie s komunálnym odpadom a drobnými stavebnými odpadmi, vznikajúcimi v obci cez VZN. Separovaný zber využiteľných zložiek komunálneho odpadu je v súčasnosti organizovaný v rôznych formách, separované zložky budú využité ako druhotné suroviny. Obec má zberný dvor v prenajatých priestoroch, ale kapacitne nie je dostatočný.

Minerálne vody

V území sa nenachádzajú.

Zásobovanie pitnou vodou

Územie obce Malachov je v súčasnosti zásobované pitnou vodou samostatným gravitačným vodovodom z podzemného vodojemu Malachov VDJ 400 m3 na kóte 480,00 m. n. m.- max. hladina vody IV. tlakové pásmo. VDJ 400 m3 zabezpečuje dodávku pitnej vody v rozmedzí kót 420,00 a 460,00 m. n. m., čím sú zabezpečené optimálne tlakové pomery vo vodovodnej sieti.

VDJ 400 m3 je napĺňaný z V. tlakového pásma Pršianskej terasy, z VDJ 2 x 5 000 m3 na kóte 525 m. n. m.- max. hladina vody. Územie obce Malachov v rozmedzí kót 460,00 a 500,00 m. n. m. je zásobované pitnou vodou z vodojemu Pršianska terasa - VDJ 2 x 5 000 m3, Pršianska terasa- max. hladina 525,0 m. n. m..

Prímestská rekreačná zóna Malachov – Medvedica (PRZ Medvedica) k.ú. Malachov je v súčasnosti zásobovaná pitnou vodou z vodovodu obce Malachov, cez automatickú tlakovú stanicu (ATS)

umiestnenú pri bývalom poľnohospodárskom družstve. Prevádzkový tlak vody v mieste ATS je cca 0,1 MPa, podľa údajov prevádzkovateľa vodovodu. Od ATS je vybudované výtlačné potrubie DN 63 mm v dĺžke 500 m, ktoré zabezpečuje dodávku pitnej vody k spotrebiskú - Chata Masaryk, penzión Rija a hotel Medvedica. V samotnej obci je vybudovaná rozvodná vodovodná sieť s prípojkami pre spotrebiteľov.

V PRZ - Medvedica k. ú. Horné Pršany nie je v súčasnosti vybudovaná vodovodná sieť. V k. ú. Horné Pršany je vybudovaný vodovod s vodojemom 120 m³, max. hladina 670 m. n. m., ktorý je naplňovaný pitnou vodou z vodného zdroja Krmník s Q pov. = 1,10 l. s-1, výtlačným potrubím PVC 110.

Zásobovanie elektrickou energiou

Hlavným napájacím bodom pre zásobovanie riešeného územia ZaD č.5 obce Malachov elektrickou energiou je z hľadiska širších územných vzťahov elektrická rozvodňa a transformovňa Rz 110/22 kV Fončorda v Banskej Bystrici. Z tejto rozvodne a transformovne sú vyvedené 22 kV distribučné linky v smere do záujmového územia a riešeného územia. Distribučné vedenia 22 kV slúžia pre rozdelenie elektrickej energie z nadradenej sústavy.

Záujmovým územím obce prechádza trasa VVN 110 kV vedenia v smere Rz Fončorda Banská Bystrica - Rz Lieskovec Zvolen.

Riešeným územím prechádza VN 22 kV vzdušné vedenie č. 490 s prierezom vodičov AlFe6 3x95 mm² a AlFe 3x70 mm² z Rz 110/22 kV Fončorda. Z tohto distribučného vedenia sú VN 22 kV vzdušnými a káblovými prípojkami pripojené stožiarové trafostanice T 22/0.4 kV.

Zásobovanie teplotou

Prevažujúci spôsob vykurovania obce je na tuhé palivo v kombinácii s elektrickou energiou alebo plynom. Nezanedbateľný podiel má vykurovanie a ohrev vody elektrickou energiou. Tepelná energia je používaná predovšetkým na vykurovanie objektov a prípravu teplej úžitkovej vody. Spotreba tepelnej energie je svojim charakterom sezónna. Počas trvania letného obdobia je jej denný odber relatívne rovnomerný s malými výkyvmi. Z neobnoviteľných zdrojov energie sa využíva hlavne čierne a hnedé uhlie.

Plynofikácia

Realizácia plynovodu v obci Malachov mala dôležitý význam z hľadiska životnej úrovne obyvateľstva a z hľadiska životného prostredia, kde sa zlepšila čistota ovzdušia a zamedzilo sa znečisťovaniu okolia.

Obec Malachov je pripojená na jestvujúcu regulačnú stanicu RS VTL/STL. Regulačná stanica RS VTL/STL disponuje dostatočným výkonom pre ďalší rozvoj plynofikácie v obci. Strednotlakový výstup z RS je s pretlakom do 300 kPa s doregulovaním tlaku pri odberných miestach a STL plynovod prechádza v trase popri prístupových komunikáciách k jednotlivým odberateľom s pretlakom do 100 kPa.

Verejné osvetlenie

Osvetlenie ciest, komunikácií a verejných priestranstiev je vybudované výbojkovými svietidlami, ktoré sú pomocou výložníkov uchytené na podperných bodoch vzdušnej sekundárnej siete NN. Rozvod medzi svietidlami je vodičom AlFe, ktorý slúži ako fáza VO vzdušnej sekundárnej siete NN. Ovládanie VO je centrálnym prostredníctvom impulzných káblov pri transformátorových staniaciach. Stav súčasného verejného osvetlenia je nevyhovujúci. Do budúcnosti sa odporúča budovať verejné osvetlenie výbojkovými halogenidovými svietidlami, ktoré budú upevnené na bezpäticových osvetľovacích stožiaroch a z energetického hľadiska sú výrazne úspornejšie.

Rádiokomunikácie

V obci je príjem televízneho signálu zabezpečovaný cez digitálny signál, ktorý je šírený v rámci rádiokomunikácií SR, pričom väčšina občanov v rodinných domoch má zabezpečený signál prostredníctvom vlastných satelitných zariadení.

Miestny rozhlas

Rozhlasová ústredňa je umiestnená v budove obecného úradu. Od budovy OU je rozvod vedený na kovových stĺpoch, na ktorých sú upevnené reproduktory. Vedenie miestneho rozhlasu je vedené pozdĺž miestnych komunikácií, väčšinou súbežne s telefónnym vedením a vedením NN. Súčasný stav miestneho rozhlasu je nevyhovujúci a vyžaduje si kompletnú rekonštrukciu a dobudovanie v celej obci.

Telekomunikácie

Územie obce patrí pod uzlový telefónny obvod Banská Bystrica. Kapacita telefónnej ústredne je vyhovujúca. Pokrytie signálu mobilných telefónnych operátorov je postačujúce. Vyhovujúca je kvalita televízneho signálu a internetu.

Miestna telefónna sieť v obci a jej miestnych častiach je prevedená káblami v zemi a vzdušným vedením. Pripojenie telefónnych účastníkov je z UR osadených na stĺpoch, vzdušnými vedeniami. Optická káblová sieť je len po školu v rámci projektu Digitálne na dosah. V II. fáze bude pripojený obecný úrad a knižnica. V súčasnosti poskytuje služby spoločnosť T com, ktorá plánuje v najbližšom období optimalizáciu rozvodov. Kapacita telefónnej ústredne je vyhovujúca, ale zatiaľ nie celkom vyhovujúce je internetové pripojenie. Pokrytie signálu mobilných telefónnych operátorov je vyhovujúce. Vyhovujúca je aj kvalita televízneho signálu.

Doprava

Obec Malachov sa nachádza v blízkosti (cca 4 km) mesta Banská Bystrica. Z hľadiska širších vzťahov je riešené územie napojené na celoštátny komunikačný systém prostredníctvom cesty III. triedy z Poľnej ulice. Prístup do obce je možný aj zo Sládkovičovej ulice, cestou III. triedy do obce Horné Pršany a prepojovacou obslužnou komunikáciou na konci zastavaného územia obce Malachov. Obe štátne cesty III. triedy sú napojené na komunikačný systém mesta Banská Bystrica a následne na cesty celoštátneho významu I/66 a I/59. Mesto Banská Bystrica plní pre obec funkciu sídla s vyššou občianskou vybavenosťou a funkciu dopravy a zamestnanosti. Poloha obce je z pohľadu dopravných väzieb na nadradenú cestnú a železničnú sieť veľmi dobrá. Zvolenská kotlina je ťažiskovým dopravným priestorom Slovenska, v ktorom sa križujú medzinárodné / celoštátne významné diaľkové ťahy v smere západ - východ (Rakúsko / Česko -) Bratislava / Trenčín - Zvolen - Košice (- Ukrajina) aj sever - juh (Poľsko -) Ružomberok / Žilina - Banská Bystrica - Šahy (- Maďarsko).

V priestore B. Bystrica - Zvolen je letisko Tri Duby (Sliač), ktoré má parametre pre prevádzku najmodernejších lietadiel aj predpoklady uspokojiť nároky celého stredného Slovenska na (medzi-) národnú verejnú leteckú dopravu.

Najvýraznejším trendom nielen v tunajšej doprave za uplynulé roky je výrazný rast individuálnej automobilovej dopravy na úkor verejnej osobnej dopravy. Individuálna automobilová doprava je environmentálne najnepriaznivejšia. V obci sa prejavuje hlavne v ranných a popoludňajších hodinách. Spojenie obce s mestom Banská Bystrica zabezpečuje Dopravný závod SAD Zvolen. Doprava a komunikácie v obci - dĺžka miestnych komunikácií 3 km, chodníky v obci sa nenachádzajú, počet autobusových liniek miestneho významu (medzimestské) 1.

Tabuľka č. 22: **Stav dopravnej infraštruktúry**

Obec	MHD	Dĺžka miestnych komunikácií	Počet autobusových zastávok	Autobusové prístrešky	vlak	Benzínová pumpa	Dĺžka chodníkov v obci
Malachov	áno	3	6	3	nie	nie	0

Zdroj: Obec 2015

Súčasný stav komunikačnej siete.

V súčasnosti je obec sprístupnená komunikáciou triedy B3, kategórie MZ- 8,5 / 40, miestnou zbernou komunikáciou prechádzajúcou celou obcou a ktorá je predĺžením Poľnej ulice v Banskej Bystrici. Táto cesta tvorí základnú kostru obce. Na túto dopravnú kostru je napojená sieť miestnych komunikácií, ktoré vytvárajú základný, dopravný, urbanistický raster obce. Cez Poľnú ulicu (komunikácia B2) je obec Malachov napojená na dopravnú sieť mesta Banská Bystrica a tým aj na štátnu cestnú sieť (na cesty I / 66 a I / 59- E 77).

Železničná doprava

Najbližšia železničná stanica sa nachádza v Banskej Bystrici časť Radvaň.

Cestná doprava

Ako vyplýva z predchádzajúceho textu z hľadiska cestnej dopravy je väzba obce na nadradený systém cestnej dopravy priama. Nosnú kostru z dopravného hľadiska tvorí cesta III. triedy (B3/MZ), ktorá sa napája na Poľnú ulicu priamo v meste Banská Bystrica. Šírkové usporiadanie zbernej komunikácie B3 / MZ je nerovnakej šírky po celej dĺžke v obci a je bez spevnených krajníc a bez oddelených peších chodníkov.

Statická doprava

Hlavné plochy statickej dopravy sú alokované v centre obce.

Hromadná doprava

Hromadnú dopravu zabezpečuje na území obce Malachov dopravný závod SAD Zvolen. V dopravnom smere Banská Bystrica – Malachov existuje v súčasnosti premáva jedna autobusová linka, ktorá spája Malachov, Banskú Bystricu a Nemce.

Dopravca SAD neuvažuje so zásadnými zmenami vo vykonávaní verejnej pravidelnej autobusovej dopravy na území obce. Pre linky je tu situovaných 6 zastávok verejnej pravidelnej autobusovej dopravy. Prístrešky pre cestujúcich na zastávkach sú fyzicky opotrebované a navrhuje sa ich kompletná obnova. Izochrómy pešej dostupnosti nie je vzhľadom na jestvujúcu zástavbu v plnej miere pre riešené územie aj vzhľadom na zámery SAD vo vykonávaní verejnej dopravy dosiahnuť.

Vodná doprava

V riešenom území nie sú podmienky pre existenciu vodnej dopravy.

Letecká doprava

Najbližšie letisko je na Sliači s civilnou dopravou.

Hodnotenie

Stav dopravnej infraštruktúry je nevyhovujúci v miestnych koridoroch ulice Banická a Bučinova. Hlavná komunikácia Ortútska cesta je čiastočne obnovená. Spoje MHD sú úsporné a v dostupnej vzdialenosti. Stav technickej infraštruktúry je uspokojivý. Je potrebné modernizovať a rozšíriť miestny rozhlas a dobudovať verejné osvetlenie v nových lokalitách.

2.7 Sociálna infraštruktúra

V nasledujúcich tabuľkách je poskytnutý prehľad o existencii základných aj doplnkových zariadení občianskej vybavenosti v obci. Ide o vybavenosť v oblasti technickej infraštruktúry, služieb, sociálnych služieb, zdravotníctva, školstva a športového vyžitia (vzhľadom na sústavne sa meniaci stav sa neudáva počet zariadení). Mesto Banská Bystrica plní pre obec funkciu sídla s vyššou občianskou vybavenosťou.

Zdravotné stredisko sa v obci nenachádza. V obci je zriadená materská škola a základná škola 1. až 4. ročník. Obyvatelia využívajú zdravotnícke a sociálne služby v Banskej Bystrici. Záujem o vybudovanie Domu seniorov je nielen v obci ale aj širšom okolí. Najbližšia lekáreň a pošta je v Banskej Bystrici. Obec nemá kostol. Veriaci navštevujú rímsko-katolícky aj evanjelický kostol v časti Radvaň mesta Banská Bystrica.

Tabuľka č. 23: Sociálna infraštruktúra v obci

Obec	administratíva	pošta	obchod	vináreň	pohostinstvo	kaderníctvo	kino
Malachov	Obecný úrad	nie	áno	áno	áno	nie	nie

Obec	lekár obvodný	lekár pediater	zubár	lekáreň	MŠ	ZŠ - 1. stupeň	ZŠ - 2. stupeň
Malachov	nie	nie	nie	nie	áno	áno	nie

Obec	kostol	kaplnka motlitebňa	zvonica	kult. dom	knižnica	múzeum	rozhlas	dom smútku	cintorín
Malachov	nie	áno	áno	áno	áno	áno	áno	nie	áno

Obec	telocvična	kúpalisko	lyžiarsky vlek	futbalové ihrisko	vol/tenis ihrisko	klzisko
Malachov	nie	nie	nie	áno	áno	nie

Obec	verejne prístupný internet, miesto	www stránky obcí	propagačný materiál	noviny	informačné strediská
Malachov	wifi pohostinstvo Kaktus	www.malachov.sk	Leták o náučnom a banskom chodníku pohľadnice o obci	áno	nie

Zdroj: Obec 2015

Tabuľka č. 24: Školstvo- stav objektov a rozvojové zámery

Obec	Objekty s nevyhovujúcim stavebno – technickým stavom	Málo využívané objekty	Objekty s nepostačujúco u kapacitou	Vlastníctvo objektu/ prevádzkovateľ zariadenia
Malachov	Budova základnej školy a materskej školy	-	-	obec

Zdroj: Obec 2015

Tabuľka č. 25: Vývoj počtu žiakov v základnej škole 1. stupeň

Názov obce /Rok sčítania	2012/13	2013/14	2014/15
Malachov	9	16	25

Zdroj: Obec 2015

Tabuľka č. 32: Vývoj počtu detí v materskej škole

Názov obce /Rok sčítania	2012/13	2013/14	2014/15
Malachov	34	36	34

Zdroj: Obec 2015

Tabuľka č. 32: Prehľad a popis inštitúcií pôsobiacich v území

Obec	Miestna úroveň	Regionálna úroveň	Národná úroveň
Malachov	Obecný úrad	--	-

Zdroj: Obec 2015

Tabuľka č. 33: Verejné a iné služby -situácia

Obec	Obchod a služby	Administratíva
Malachov	1xpredajňa potravín, 1x pohostinstvo, 1x vináreň	Obecný úrad

Zdroj: Obec 2015

Tabuľka č. 34: Stav objektov verejných budov

Obec	Objekty s nevyhovujúcim stavebno – technickým stavom	Málo využívané objekty	Objekty s nepostačujúcou kapacitou	Vlastníctvo objektu/ prevádzkovateľ zariadenia
Malachov	zvonica budova TJ Slovan Malachov	-	-	

Zdroj: Obec 2015

Tabuľka č. 35: Známe rozvojové zámery v oblasti verejných a iných služieb

Obec	Známe rozvojové zámery	Vlastníctvo objektu
Malachov	Rekonštrukcia a modernizácia miestneho rozhlasu	obec
	Rekonštrukcia kultúrneho domu	
	Rekonštrukcia Základnej školy s materskou školou	
	Rekonštrukcia miestnych komunikácií	
	Rekonštrukcia a modernizácia verejného osvetlenia	
	Realizácia protipovodňových opatrení	
	Projekt Bio obec	

Zdroj: Obec 2015

Zhodnotenie

Z hľadiska posúdenia stavebnotechnického stavu obecných budov možno konštatovať že objekt základnej školy je v nevyhovujúcom stave a je nutná jeho rekonštrukcia. Taktiež je potrebné zrekonštruovať zvonicu a priestory pod ňou. Na futbalovom ihrisku je potrebné dobudovať sociálne zariadenia. Kultúrny dom a obecný úrad sú zrekonštruované.

Tabuľka č. 36: Náklady na prevádzku verejných obecných zariadení

Ukazovateľ/Rok	2012	2013	2014
Výdavky v Euro	9 311,56	9 526,26	10 575,01

Zdroj: Obec 2015

Tabuľka č. 33: Náklady na prevádzku školských zariadení

Ukazovateľ/Rok	2012	2013	2014
Výdavky v Euro	89 248,77	87 878,52	90 378,06

Zdroj: Obec 2015

Domový fond

Obyvateľstvo obce na bývanie využíva predovšetkým rodinné domy. Nasledujúca tabuľka prezentuje stav bytového fondu v roku 2011. V obci bolo v tomto roku evidovaných 315 domov, z čoho 268 domov bolo obývaných. Niektoré domy sa rekonštruujú, na účely individuálnej rekreácie sa podľa SOBD 2011 využíva 25 domov.

Tabuľka č. 37: Prehľad domového fondu

Obec	Domov spolu	Trvale obývaných domov	Bytov spolu (vrátane bytov v RD)
Malachov	315	268	347

Zdroj: SOBD 2011

Strategickým cieľom bytovej výstavby by malo byť - dosiahnuť bežný európsky štandard. Bývanie pre mladé rodiny, obyvateľov žijúcich pod hranicou sociálneho minima a prestárlych občanov by malo byť porovnateľné so sociálnou výstavbou v krajinách EÚ.

Stavebno technický stav domového fondu je dobrý. V obci je mnoho novostavieb a zrekonštruovaných starších domov.

2.8 Hospodárska základňa

Charakter územia a jeho poloha predurčujú spôsob využívania pôdneho fondu a možnosti celkového hospodárskeho využitia územia obce. Lesy pokrývajú skoro 30% územia obce, poľnohospodárska pôda tvorí cca 62% katastrálneho územia obce. Poľnohospodársku pôdu tvoria zo 90% trvalé trávnaté porasty, v menšej miere orná pôda a záhrady.

Priemyselná aktivita v území je založená na ťažbe a spracovaní miestnej surovínovej základne.

Priemyselná výroba a stavebníctvo

nemá zastúpenie v obci

Strojársky priemysel

nemá zastúpenie v obci

Drevospracujúci priemysel

nemá zastúpenie v obci

Stavebný priemysel

nemá zastúpenie v obci

Iný priemysel

nemá zastúpenie v obci

Poľnohospodárstvo

Poľnohospodárska výroba je zabezpečovaná prostredníctvom súkromne hospodáriacich roľníkov. V katastrálnom území Malachov je poľnohospodárska pôda prevažne využívaná len na pasienky pre chov hospodárskych zvierat.

Poľnohospodárske družstvo v obci Malachov je nefunkčné. Súkromne hospodáriaci roľníci sa zaoberajú prevažne chovom oviec, kôz a hovädzieho dobytku. Drobní užívatelia poľnohospodárskej pôdy pre samozásobovanie chovajú aj ošipané a hydinu.

Tabuľka č. 38: Poľn. subjekty v prvovýrobe, hospodárske dvory, súkromne hospodáriaci roľníci

Lokalita	subjekt	celková výmera PP	orná pôda	TTP	ošipané	hovädzí dobytok	ovce	počet zamest.
Malachov	SHR							
	Vladimír Klimo	Malachov	103 079 m ²	619 762 m ²	0	11	150	0
	Ivan Kapusta	Malachov	150 970 m ²	47 450 m ²	0	0	35	0
	Zdeno Dzúrik	k.ú. H.Pršany	0	0	0	0	0	0

Zdroj: obec 2015

Tabuľka č. 39: Poľnohospodárske a výrobné objekty

Objekt	Podnikateľ, firma	Druh činnosti	Poznámka
-	-	-	-

Zdroj: obec 2015

Poľovníctvo a rybárstvo

Na území obce pôsobí poľovnícky ochranný spolok **KOŠIAR**.

Lesné hospodárstvo

Miestne lesy obhospodarujú Štátne lesy SR. V obci pôsobia 4 urbárske spoločnosti: URBÁR Dolné Pršany, Pozemkové spoločenstvo Urbár Malachov, Urbár Mútno, Urbár Cúdenice.

Nerastné suroviny a prírodné zdroje

Na území katastra obce sa nachádza chránený ložiskový priestor Rumelky – Hg rudy, nenachádzajú sa tu žiadne aktívne dobývacie priestory.

Tabuľka č. 40: Nerastné bohatstvo a ťažba – dobývacie priestory

Lokalita	Druh nerastu	Dobývací priestor	ťažba
Malachov	-	-	-

Zdroj: www.hbu.sk , k 31.3.2015

Tabuľka č. 40: Nerastné bohatstvo a ťažba – chránené ložiskové územia

Lokalita	Druh nerastu	Chránený ložiskový priestor	Organizácia
Malachov	Rumelka - Hg rudy	Malachov	Rudné bane, š.p. Banská Bystrica

Zdroj: www.hbu.sk , k 31.3.2015

2.9 Rekreačia a cestovný ruch

Z hľadiska cestovného ruchu je územie mikroregiónu Pozdola Bystrice zaujímavé predovšetkým pre jeho bohatý prírodný potenciál, kultúrno-historický potenciál a ostatné atraktivity (folklór, ľudové remeslá, agroturistika, apod.). Na území mikroregiónu sa nachádza množstvo zaujímavých turistických a cykloturistických trás.

Samotná obec disponuje vhodnými podmienkami pre rozvoj turistiky, poľovníctva, rybárstva, zbieranie húb a pod. V obci a k.ú. obce je evidovaných cca 85 chatárov cca 15 chalúp.

Kataster obce umožňuje bežecké lyžovanie. V zimnom období sú upravené bežecké trate s dostupnosťou v smere Králiky, Kremnica, Badín, Železná Breznica.

Obec je a môže byť z hľadiska rekreácie a cestovného ruchu cieľom prímestskej rekreácie občanov mesta Banská Bystrica a širokého okolia. Obec je atraktívna predovšetkým pre jej:

- prírodný potenciál a krajinu
- priaznivé podmienky pre cykloturistiku a turistikú
- možnosti chatárenia a chalupárenia.

Obec realizuje od roku 2009 projekt budovania náučných chodníkov. V súčasnosti je spoločná dĺžka náučných chodníkov približne desať kilometrov. Po celom úseku bolo osadených 18 informačných tabúl, ktoré návštevníkov zoznámia so všetkým podstatným, čo okolie Malachova ponúka.

Náučné chodníky a turistické trasy

V súčasnosti je najznámejší **Malachovský náučný chodník**.

Celý komplex tvoria tri základné časti – banský chodník, prírodovedný chodník a rekreačná trasa.

Na banskom chodníku si budú môcť návštevníci vybrať z dvoch alternatív. Môžu sa rozhodnúť pre malý, prípadne veľký banský okruh. Zoznámia sa tu s pozostatkami po ťažbe ortute, ktorá Malachov preslávila už v stredoveku. Ťažba ortuti bola najviac rozvinutá celé 15. storočie a Malachovské bane boli považované za najväčšie ortuťové bane v Európe. Návštevník tu nájde nielen zvyšky ťažobných jám a banských hald, ale tiež zachované východy zo starých stredovekých štôlní, zvyšky povrchových baní, či novoveké bane.

Podobne ako banský, aj prírodovedný okruh sústreďuje pozoruhodné prírodné fenomény. Je to napríklad Malachovský vodopád, kamenné more, či mikroklimatický unikát L'adové diery. L'ad sa v nich dokáže udržať aj v neskorých jarných mesiacoch. Mimoriadnu hodnotu má tiež prales Horná skala, ktorý sa podarilo objaviť vďaka sústredenému výskumu odborníkov iba pred časom. Les sa zachoval v neporušenom stave zrejme preto, že leží v ťažko dostupnom teréne. Najnovšie terénne výskumy ukázali, že územie je ešte menej narušené ako v prípade neďalekého a podstatne známejšieho Badínskeho pralesa.

Jednou z najkrajších častí prechádzky po náučných chodníkoch je nepochybne Ortútske jazero, ktoré bolo dvadsať rokov neprístupné a výrazne sa zazemňovalo. V roku 2012 prebehla revitalizácii jazierka a jeho okolia. Jazierko sa spomína už v stredovekých banských záznamoch a v súčasnosti je cennou lokalitou pre prežitie viacerých mokradných druhov.

Navštevované sú hlavne rekreačné časti ako: Ortuty, náučné chodníky a oddychové miesto Malachovská lúka. Cyklistami je mimoriadne obľúbená tretia časť náučných chodníkov – rekreačná dolina, ktorá vedie z veľkej časti po asfaltovej ceste.

Jej súčasťou je aj rekreačná lúka, kde sa dajú pripraviť príjemné spoločenské a rodinné posedenia v prírode.

Zdroj: <http://bystrica.sme.sk/c/6384112/spristupnili-malachovske-naucne-chodniky.html#ixzz3prpWufdY>

Cyklotrasy:

Badínska trasa (odporúčaná cyklotrasa)

Dĺžka cyklotrasy: 8,5 km

Náročnosť: SPORT

Min. n. v. 357 m.n.m.

Max n. v. 880 m.n.m.

Povrch a druh komunikácií: asfaltový povrch

Prevýšenie: 523 m

Trasa s nadmorskou výškou bodov:

Badín (357 m.n m.) 8.5 km - Badínsky vodopád (880 m.n m.)

Prepájacia Malachov - Horné Pršany - Badín

(odporúčaná cyklotrasa)

Dĺžka cyklotrasy: 7 km

Náročnosť: SPORT

Min. n. v. 505 m.n.m.

Max n. v. 636 m.n.m.

Povrch a druh komunikácií: asfaltový povrch

Prevýšenie: 136 m

Trasa s nadmorskou výškou bodov:

Malachov (505 m.n.m.) - Horné Pršany (600 m.n.m.) – Spojnica s Badínskou trasou (500 m.n.m.) – 7 km

KRÁLICKÝ OKRUH (značený cyklookruh)

Evidenčné číslo cyklotrasy: 5572

Dĺžka cyklotrasy: 11,5 km

Náročnosť: SPORT

Min. n. v. 588 m n.m.

Max n. v. 913 m n.m.

Povrch a druh komunikácií: asfaltový, makadam, lesné cesty

Prevýšenie: 325 m

Trasa s nadmorskou výškou bodov:

Králiky (590 m.n.m.) 2,8 km - Mútne (700 m.n.m.) - 1,2 km – Ortúty (700 m.n.m.) – 4,2 km Králiky-
Mútne (800 m.n.m.) 2 km – Králiky- U Ruskov (762 m.n.m.) 1,2 – Králiky (590 m.n.m.)

PREPÁJACIA TRASA A (značená cyklotrasa)

Evidenčné číslo cyklotrasy: 8578

Dĺžka cyklotrasy: 8 km

Náročnosť: SPORT

Min. n. v. 360 m n.m.

Max n. v. 658 m n.m.

Povrch a druh komunikácií: asfaltový, makadam, lesné cesty

Prevýšenie: 298 m

Trasa s nadmorskou výškou bodov:

Nemce (417 m.n.m.) – 8 km miesto napojenia na Králický okruh (650 m.n.m.)

PREPÁJACIA TRASA B (značená cyklotrasa)

Evidenčné číslo cyklotrasy: 8579

Dĺžka cyklotrasy: 6,5 km

Náročnosť: SPORT

Min. n. v. 390 m n.m.

Max n. v. 721 m n.m.

Povrch a druh komunikácií: asfaltový, makadam, lesné cesty

Prevýšenie: 331 m

Trasa s nadmorskou výškou bodov:

Napája sa na Bystrický cyklookruh Banská Bystrica /Skubín (400 m.n.m.) – 6,5 km - prechádza okrajom obce Tajov a opäť sa napája na Bystrický cyklookruh cca 600 m pred chatou Irlisa (725 m.n.m.)

BYSTRICKÝ OKRUH (značený cyklookruh)

Evidenčné číslo cyklotrasy: 2567

Dĺžka cyklotrasy: 30 km

Náročnosť: SPORT

Min. n. v. 390 m n.m.

Max n. v. 934 m n.m.

Povrch a druh komunikácií: asfaltový, makadam, lesné cesty

Prevýšenie: 544 m

Trasa s nadmorskou výškou bodov:

Banská Bystrica /Podlavice (400 m.n.m.) 5,7 km - Riečanské sedlo (765 m.n.m.) - 4,0 km – Pod Holým vrškom (775 m.n.m.) – 2,5 km Kordíky (849 m.n.m.) 6,7 km – Králiky U Ruskov (765 m.n.m.) 4,4 km – Chata na Suchom vrchu (753 m.n.m.) 6,8 km – Banská Bystrica /Podlavice (550 m.n.m.)

Tabuľka č. 41: **Vyznačené turistické trasy v katastri obce Malachov a okolí**

Trasy	Trasa	Dĺžka
Červeno označené chodníky		
0803b	Sedlo Laurín – Sedlo Tunel	9,3

Zeleno označené chodníky		
5443	Ortúty – Horáreň Pod košiarimi	1,81
Žltó označené chodníky		
8442	Tajov – Ortúty, chaty	6
8444	Kremnička – Tri kríže	9,8
Modro označené chodníky		
2619a	Malachov – Sedlo Tri kríže	7,7

Zdroj: www.oma.sk 2015

Tabuľka č. 42: Prehľad športových zariadení – letné športy

Obec	Športové zariadenie	Počet	Vlastník	Povrch	Poznámka
Malachov					
	Futbalové ihrisko	1	obec	tráva	
	Tenisové ihrisko	1	obec	umelá tráva	
	Multifunkčné ihrisko	1	obec	umelá tráva	pri ZŠ s MŠ

Zdroj: obec 2015

Tabuľka č. 43: Prehľad športových zariadení – zimné športy

Obec	Športové zariadenie	Počet	Vlastník	Poznámka
Malachov				
	Lyžiarsky vlek			Nefunkčné stredisko

Zdroj: obec 2015

Tabuľka č. 44: Ubytovacie zariadenia v obci Malachov

Názov zariadenia	Lôžková kapacita	Stravovacia kapacita	Kategória
Moderný zrub Malachov	12	kuchynka	chata
Tradičný zrub Malachov	12	kuchynka	chata

Zdroj: obec 2015

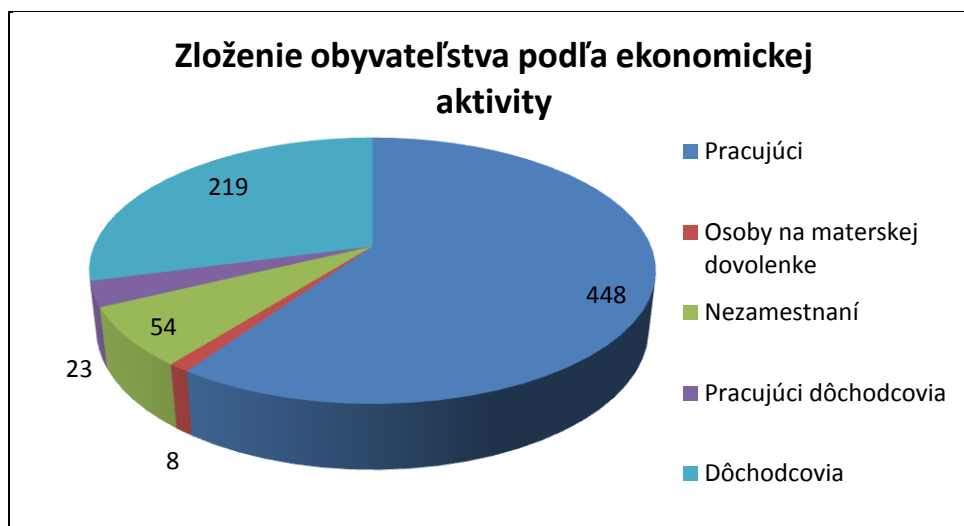
2.10 Trh práce

Zamestnanosť

Tabuľka č. 45: Členenie obyvateľstva podľa ekonomickej aktivity (2011)

Obec	Počet obyvateľov	Pracujúci	Osoby na materskej dovolenke	Nezamestnaní	Pracujúci dôchodcovia	Dôchodcovia	Ekonomicky aktívni spolu
Malachov	1048	448	8	54	23	219	533

Zdroj: SOBD 2011

Z celkového počtu 1048 obyvateľov obce bolo v roku 2011 (SOBD2011) ekonomicky aktívnych 533, čo činí 50%. Počet nezamestnaných v roku 2015 bol cca 40 osôb, čo predstavuje cca 3,7% produktívneho obyvateľstva. Obecný úrad v súčasnosti vytvára 4 pracovné miesta.

Podnikateľské aktivity, pracovné príležitosti

Obyvatelia obce dochádzajú za prácou do okolitých obcí a najviac do mesta Banská Bystrica a Zvolen.

Tabuľka č. 46: Podnikateľské subjekty zapísané v ORSR so sídlom v obci Malachov

Názov podnikateľského subjektu	Podnikateľská oblasť	Vznik
A G E S O s.r.o.	činnosť účtovných poradcov, vedenie účtovníctva	1995
AGRO-MG s.r.o.	poskytovanie služieb v poľnohospodárstve a záhradníctve	2014
AIRE, s. r. o.	Veľkoobchod, maloobchod, sprostredkovateľská činnosť	2009
Auctions & Estates, s.r.o.	Veľkoobchod, maloobchod, sprostredkovateľská činnosť, reklamné a marketingové služby	2012

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malachov na roky 2015 – 2022

AUTODOPRAVA O.KRNÁČ, s.r.o.	vnútroštátna cestná nákladná doprava	2013
AZ ElektroComp, s. r. o.	montáž a údržba elektrických zariadení	2008
B.R.D. spol. s r.o.	vedenie účtovníctva, realitná činnosť	2007
BM – Account, s.r.o.	Činnosť podnikateľských, organizačných a ekonomických poradcov	2015
BUBU cestovná kancelária, s. r. o.	Prevádzkovanie CK	2010
CE REAL s.r.o.	Veľkoobchod, maloobchod, sprostredkovateľská činnosť	2005
DART-KA plus, s.r.o.	Veľkoobchod, maloobchod, sprostredkovateľská činnosť	2011
DART-KA, s.r.o.	Veľkoobchod, maloobchod, sprostredkovateľská činnosť, predaj na priamu konzumáciu nealkoholických a alkoholických nápojov	2005
E.M.K.A s.r.o.	Veľkoobchod, maloobchod, sprostredkovateľská činnosť, reklamná a propagačná činnosť	2005
GAMO - INSTAL s.r.o.	kúrenárske práce, vodoinštalatérske práce, Veľkoobchod, maloobchod, sprostredkovateľská činnosť	2004
GAMO INVEST s.r.o.	uskutočňovanie stavieb a ich zmien	2012
HARING s.r.o.	Veľkoobchod, maloobchod, sprostredkovateľská činnosť, faktoring a forfaiting	2007
HEICA, spol. s r.o.	obchodná a sprostredkovateľská činnosť v rozsahu voľnej živnosti mimo riadnej prevádzky, zámočníctvo	2004
HOPE GROUP, s.r.o.	Veľkoobchod, maloobchod, sprostredkovateľská činnosť, reklamná činnosť	2001
IMPRO-STAV s.r.o.	Veľkoobchod, maloobchod, uskutočňovanie stavieb a ich zmien	2008
JAMI 2 s.r.o.	predaj na priamu konzumáciu nealkoholických a priemyselne vyrábaných mliečnych nápojov, koktailov, piva, vína a destilátov	2005
Ján Kliment - AUTOCESTNÁ DOPRAVA	Medzinárodná preprava tovaru po ceste v prenájme alebo za úhradu	2014
KOZÁK - stavby a obchod, s.r.o	obchodná a sprostredkovateľská činnosť mimo riadnej predajne v rozsahu voľnej živnosti	1994
KY. KA SPED, s.r.o.	spostredkovateľská činnosť, reklamná činnosť	2008
LEVITAS s. r. o.	spostredkovateľská činnosť v oblasti obchodu	2014
Mariya Shneltser	upratovacie práce	2008
MARPE, s.r.o.	Veľkoobchod, maloobchod, sprostredkovateľská činnosť	2009
MISAMI, s.r.o.	Projektovanie a konštruovanie elektronických zariadení, sprostredkovateľská činnosť	2013
MONTISTAV, s.r.o.	Veľkoobchod, maloobchod, sprostredkovateľská činnosť, reklamné a marketingové služby	2013
Render mont s.r.o.	Veľkoobchod, maloobchod, Služby súvisiace s počítačovým spracovaním údajov	2014
SADROMont s.r.o.	Dokončovacie stavebné práce pri realizácii exteriérov a interiérov, Nákladná cestná doprava	2014
SKI MALACHOV, s.r.o.	organizovanie kultúrnych a iných spoločenských podujatí, sprostredkovateľská činnosť, prevádzkovanie lyžiarskych vlekov	2011
SKI PARK Turecká s.r.o.	organizovanie kultúrnych a iných spoločenských podujatí, sprostredkovateľská činnosť, prevádzkovanie lyžiarskych vlekov	2013
Stanislav Blažíček	prevádzkovanie nákladnej cestnej dopravy	2013
TOP-SAN, s.r.o.	Vodoinštalatérsstvo, kúrenárske práce, plynoinštalatérsstvo	2007
VRGA s.r.o.	nákladná cestná doprava, údržba motorových vozidiel bez zásahu do motorickej časti vozidla	2008

Zdroj: www.or.sr.sk r.2015

Tabuľka č. 47: **Podnikateľské subjekty zapísané v ŽRSR so sídlom prevádzky v obci Malachov**

Názov podnikateľského subjektu	Hlavné zameranie činnosti
FUNLAND a.s.	Malachov, Lyžiarske stredisko
SKI MALACHOV, s.r.o.	Prevádzka - Penzion Medvedica - Lyžiarske stredisko Malachov
Mgr. František Zlevský	Ubytovacie služby bez poskytovania pohostinských činností
Ing. Martin Pál	Maloobchod, veľkoobchod

Zdroj: www.zrsr.sk r.2015

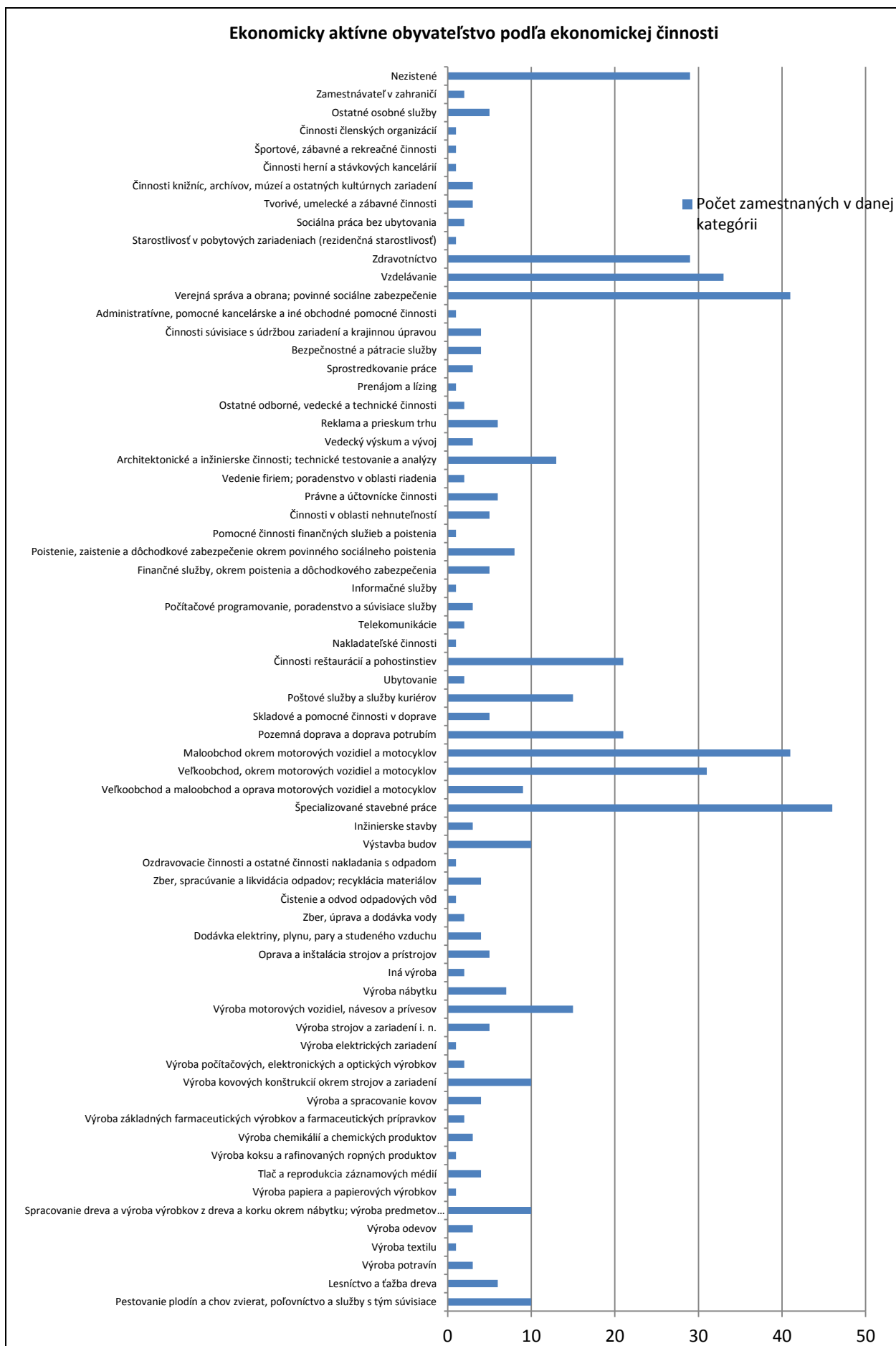
Tabuľka č. 47: **Obyvateľstvo ekonomicky aktívne podľa pohlavia, dochádzky do zamestnania a odvetvia ekonomickej činnosti**

Odvetvie ekonomickej činnosti	Ekonomicky aktívne osoby			
	muži	ženy	spolu	z toho dochádza do zamestnania
Malachov				
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	6	4	10	6
Lesníctvo a ťažba dreva	5	1	6	5
Výroba potravín	2	1	3	2
Výroba textilu	1	0	1	1
Výroba odevov	1	2	3	3
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu	8	2	10	8
Výroba papiera a papierových výrobkov	0	1	1	0
Tlač a reprodukcia záznamových médií	1	3	4	4
Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov	1	0	1	0
Výroba chemikálií a chemických produktov	3	0	3	3
Výroba základných farmaceutických výrobkov a farmaceutických prípravkov	1	1	2	2
Výroba a spracovanie kovov	3	1	4	1
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	9	1	10	9
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	2	0	2	1
Výroba elektrických zariadení	0	1	1	0
Výroba strojov a zariadení i. n.	3	2	5	3
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	6	9	15	13
Výroba nábytku	5	2	7	6
Iná výroba	0	2	2	2
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	4	1	5	3
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	4	0	4	4
Zber, úprava a dodávka vody	2	0	2	1
Čistenie a odvod odpadových vôd	1	0	1	1
Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov	2	2	4	3
Ozdravovacie činnosti a ostatné činnosti nakladania s odpadom	1	0	1	1
Výstavba budov	4	6	10	8
Inžinierske stavby	1	2	3	3
Špecializované stavebné práce	40	6	46	44
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	5	4	9	8
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	19	12	31	25
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	19	22	41	35
Pozemná doprava a doprava potrubím	18	3	21	18
Skladové a pomocné činnosti v doprave	4	1	5	4
Poštové služby a služby kuriérov	6	9	15	14
Ubytovanie	1	1	2	2
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	8	13	21	16
Nakladateľské činnosti	1	0	1	1

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malachov na roky 2015 – 2022

Telekomunikácie	2	0	2	2
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	2	1	3	2
Informačné služby	1	0	1	1
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	1	4	5	4
Poistenie, zaistenie a dôchodkové zabezpečenie okrem povinného sociálneho poistenia	3	5	8	8
Pomocné činnosti finančných služieb a poistenia	0	1	1	1
Činnosti v oblasti nehnuteľností	4	1	5	4
Právne a účtovnícke činnosti	2	4	6	6
Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia	0	2	2	2
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	9	4	13	11
Vedecký výskum a vývoj	1	2	3	3
Reklama a prieskum trhu	4	2	6	6
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	1	1	2	2
Prenájom a lízing	1	0	1	1
Sprostredkovanie práce	1	2	3	3
Bezpečnostné a pátracie služby	3	1	4	2
Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinou úpravou	2	2	4	4
Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	0	1	1	1
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	13	28	41	39
Vzdelávanie	11	22	33	32
Zdravotníctvo	7	22	29	28
Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	0	1	1	1
Sociálna práca bez ubytovania	0	2	2	2
Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	1	2	3	2
Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení	0	3	3	3
Činnosti herní a stávkových kancelárií	0	1	1	1
Športové, zábavné a rekreačné činnosti	1	0	1	1
Činnosti členských organizácií	1	0	1	1
Ostatné osobné služby	0	5	5	5
Zamestnávateľ v zahraničí	1	1	2	2
Nezistené	17	12	29	22
Spolu	286	247	533	462

Zdroj: SOBD 2011

2.11 Ľudský potenciál (spolky, združenia, podnikatelia, kluby)

Kluby, spolky a združené spoločenské aktivity

Tabuľka č. 49: Zručnosti obyvateľstva

Obec	Databáza zručných ľudí v území
Malachov	Lucia Bystrianska – výroba šperkov Ján Dobrota – výroba prútených výrobkov Mária Šavoltová – výrobky z papiera Viera Solivajsová – amatérska maliarka Eva Danišová – pečenie zákuskov Milan Dobrota – výroba kraslíc Milan Kapusta – pánsky krajčír Daniela Rakytová – výroba ikebán Juraj Solivajs – amatérsky fotograf Zuzana Nováková – spoločenské tance

Zdroj: obec 2015

Tabuľka č. 50: Prehľad kultúrnych a historických zdrojov – nehmotné zdroje, ľudský potenciál

Obec	Kluby, spolky združenia	Kultúrne a športové podujatia
Malachov	Registrované občianske združenia a spolky: <ul style="list-style-type: none"> Klub dôchodcov Malachovčan EKORECYKLING KST Vibrama Malachov Malá Chova z Malachova –divadlo OZ „O nás nejde“ folklórny súbor Malachovček Občianske združenie Malachovská Dolina Občianske združenie Malachovská škola OZ SPAM Stolnotenisový klub Malachov TJ Slovan Malachov Vidiečanky Malachov Slovenský zväz záhradkárov z.o. Slovenský červený kríž z.o 	<ul style="list-style-type: none"> Deň obce Mikuláš, MDD Uvítanie detí do života Divadelné predstavenia Fašiangy Malachovský ples Poľovnícka zábava Deň úcty k starším - jubilanti Stolnotenisový turnaj o pohár starostu obce Futbalový turnaj Memorial Vlada Necpala, Memorial Viktora Kubiša Tenisový a volejbalový turnaj o Putovný pohár starostu obce Nohejbalový turnaj o pohár starostu obce

Zdroj: obec 2016, Register Občianskych združení SR 2016

Práca s verejnosťou

Od roku 2007 do roku 2014 neboli realizované žiadne ankety resp. dotazníky v záujme prieskumu verejnej mienky o rozvoji obce. Boli realizované stretnutia s občanmi k parciálnym zámerom, ktoré riešili konkrétne lokálne investície ako napr. zástavbu rodinnými domami a pod. Obec pravidelne informuje verejnosť prostredníctvom Malachovských novín, kde má priestor na prezentáciu aj občianska iniciatíva.

Obecný úrad informuje emailovou poštou databázu nahlásených odberateľov, cez stránky na facebooku (Malachov, Malachovský bazár, Malachov - najdedinka), kde je platforma názorov, podnetov a návrhov od občanov a takmer každodenná informovanosť o dianí v obci. Na obecnom úrade je ak schránka pre písomnú korešpondenciu.

2.12 Rozvojové dokumenty (súlady s existujúcou dokumentáciou rozvoja)

Na riešené územie je spracovaných viacero dokumentácií, ktoré sa zaoberajú jeho trvalo udržateľným rozvojom:

Koncepcia územného rozvoja Slovenska ako územnoplánovacia dokumentácia celoštátneho významu rieši nadradené rozvojové osi, hierarchiu sídiel, životné prostredie, nadradené systémy sociálnej a technickej infraštruktúry. Územím prechádza horehronská rozvojová os druhého stupňa. Prípojnú dopravnú sieť mikroregiónu na nadradenú sieť predstavuje cesta I. triedy č. 66 vedúca z Banskej Bystrice do Brezna. Táto nadväzuje na medzinárodnú cestu 77 (I/59). V priestore Banská Bystrica – Zvolen je letisko Tri Duby (Sliač)

ÚPN VÚC Banskobystrického kraja rieši rozvoj územia podrobnejšie. Schválený bol vládou SR uznesením č.394 z 9.6.1998, ktorého záväzná časť bola vyhlásená Nariadením Vlády Slovenskej republiky č. 263/1998 Z.z. , ktorým sa vyhlasuje záväzná časť územného plánu veľkého územného celku Banskobystrický kraj.

Jeho zmeny a doplnky boli schválené Zastupiteľstvom Banskobystrického samosprávneho kraja (ZBBSK):

- **ÚPN VÚC Banskobystrický kraj – Zmeny a doplnky 2004** uzn.č. 611/2004 zo dňa 16. a 17. decembra 2004, záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením BBSK č. 4/2004 zo dňa 17. decembra.2004, ktoré nadobudlo účinnosť 21.januára 2005,
- **ÚPN VÚC Banskobystrický kraj – Zmeny a doplnky 1/2007** uzn.č. 611/2004 zo dňa 16. a 17. decembra 2004, záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením BBSK č. 4/2004 zo dňa 17. decembra.2004, ktoré nadobudlo účinnosť 21.januára 2005,
- **ÚPN VÚC Banskobystrický kraj – Zmeny a doplnky 1/2007** uzn.č. 222/2007 zo dňa 23.augusta 2007, záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením BBSK č. 6/2007, ktoré nadobudlo účinnosť 27. septembra 2007,
- **ÚPN VÚC Banskobystrický kraj – Zmeny a doplnky 2009** uzn.č. 94/2010 zo dňa 18.júna 2010, záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením BBSK č. 14/2010, ktoré nadobudlo účinnosť 10. júla 2010.
- **ÚPN VÚC Banskobystrický kraj – Zmeny a doplnky 2014** uzn.č. 84/2014 zo dňa 5.decembra 2014, záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením BBSK č. 27/2014, ktoré nadobudlo účinnosť 16. januára 2015.

V tomto dokumente sú zakotvené hlavne:

- rekonštrukcia cesty č. I/66 v úseku Slovenská Ľupča – Brezno (kategória S 22,5/80,100; úsekovo R 22,5/80,100)
- návrh trasy E 77 Banská Bystrica – Slovenská Ľupča – Korytnica so zatunelovaním trasy pri obciach Moštenica a Hiadeľ
- elektrifikácia celoštátnej žel. trate Banská Bystrica – Červená Skala – Margecany
- predĺženie pohonského SKV s napojením sídiel po trase
- výstavba zariadení na využitie miestnych zdrojov energie
- vybudovať sieť digitálnych ústrední na všetkých úrovniach

Zhodnotenie a požiadavky záväznej časti nadradenej ÚPD - Územného plánu veľkého územného celku Banskobystrický kraj (ÚPN VÚC) / výber častí vo vzťahu ku územiu obce Malachov.

I. Záväzné regulatívy funkčného a priestorového usporiadania územia

1. V oblasti usporiadania územia, osídlenia a rozvoja sídelnej štruktúry a hospodárstva

...

1.7.2. zachovať pôvodný špecifický ráz vidieckeho priestoru, vychádzať z pôvodného charakteru zástavby a historicky utvorenej okolitej krajiny, zachovať historicky utváraný typ zástavby obcí a zohľadňovať národopisné špecifiká jednotlivých regiónov,

1.7.3. pri rozvoji vidieckych oblastí zohľadňovať a rešpektovať ich špecifické prírodné a krajinné prostredie a pri rozvoji jednotlivých činností dbať na zamedzenie, resp. obmedzenie možných negatívnych dôsledkov týchto činností na krajinné a životné prostredie vidieckeho priestoru.

1.7.4. vytvárať podmienky dobrej dostupnosti vidieckych priestorov k sídelným centráram podporou výstavby verejného dopravného a technického vybavenia obcí tak, aby vidiecke priestory vytvárali kultúrne a pracoviskovo rovnocenné prostredie s urbánnym prostredím a dosahovali skĺbenie tradičného vidieckeho prostredia s požiadavkami na moderný spôsob života,

...

2.2.1. rešpektovať poľnohospodársky pôdny fond, podporovať jeho využívanie v celom jeho rozsahu a poľnohospodársku pôdu v kategóriách zodpovedajúcich pôdno-ekologickej rajonizácii a typologicko-produkčnej kategorizácii, v súlade s platnou legislatívou

2.2.2. v chránených územiach zavádzať osobitný režim hospodárenia (chránené územia podľa zákona o ochrane prírody a krajiny, ochranné pásma vodárenských zdrojov) v zmysle platnej legislatívy,

2.2.3. v národných parkoch a v ich ochrannom pásme a v chránených krajinných oblastiach uprednostňovať poľnohospodárstvo s výrazným ekologickým účinkom a s prioritným cieľom udržania biodiverzity a trvalo udržateľného rozvoja územia,

2.2.4. pri využívaní lesných pozemkov uplatňovať funkčnú diferenciáciu územia aj v závislosti od stupňa ochrany a kategórie chráneného územia v zmysle platnej legislatívy o ochrane prírody a krajiny, v národných parkoch vyhlasovať len lesy osobitného určenia a ochranné lesy, existujúce hospodárske lesy podľa možnosti prekategORIZOVAŤ na lesy osobitného určenia,

2.2.5. v chránených územiach uplatňovať ekologické princípy hospodárenia,

2.2.8. vytvárať podmienky pre rozvoj poľnohospodárstva, prioritne v horských oblastiach s podporou tradičného pastevného odchovu hospodárskych zvierat, v súlade s ochranou životného prostredia a zdravou výživou,

2.2.9. vytvárať podmienky pre obnovu trvalých trávnych porastov v súlade s udrzaním ekologickej stability územia a zachovania krajinného rázu,

...

Regionálny rozvoj

2.4.4. vytvárať územno-technické podmienky pre rozvoj malého a stredného podnikania,

2.4.5. podporovať rozvoj výroby a služieb založených na využití domácich zdrojov,

...

3. V oblasti rozvoja rekreácie a turistiky

3.1.6. pre dosiahnutie strategického cieľa a špecifických cieľov rozvoja cestovného ruchu v kraji je v plánovaní a regulácii územného rozvoja potrebné za prioritné považovať:

...vedomostno-poznávacie štruktúry:

GEO PARKY – Banskostavnický, **Banskobystrický**, Novohradský,

mototuristické trasy:

...Slovenská banská cesta (Malé Karpaty – Štiavnicko-bystrická oblasť – Rudohorie),

Železná cesta (v rámci programu „Európske kultúrne cesty priemyselných pamiatok“ – trasa: Košický kraj - Červená Skala - Muráň - Tisovec - Hnúšťa - Sirk - Jelšava - Štítnik - Kunova Teplica - Tornaľa - Kráľ – Maďarská republika)

! cyklomagistály:...

Zelená stuha Pohronia

! vodná turistická trasa: rieky Hron a Ipel'

3.1.7. v horskom turizme plne využiť potenciál pre rozvoj zimných lyžiarskych športov v jestvujúcich turistických strediskách, podmienený dosiahnutím konsenzu s orgánmi ochrany prírody a krajiny, umožňujúceho ich funkčné rozšírenie a prípadnú integráciu do aglomerácií. Rozvoj zamerať na dobudovanie rekreačnej vybavenosti a dopravnej a technickej infraštruktúry pre zabezpečenie celoročného využívania ich kapacít,

3.4. Rozvíjať komplexnosť a kvalitu vybavenosti všetkých turisticky atraktívnych miest,

3.4.1. zariadenia a služby umiestňovať prednostne do ich zastavaného územia a jeho okolia,

3.4.3. priestor voľnej krajiny využívať predovšetkým na športové, relaxačné, poznávacie a iné pohybové aktivity,

3.5. Zvyšovať kvalitu vybavenosti jestvujúcich stredísk cestovného ruchu na území národných parkov a veľkoplošných chránených území prírody len v súlade s ekologickou únosnosťou dotknutých a nadväzujúcich lokalít

3.5.1. zariadenia a služby umiestňovať prednostne do ich zastavaného územia,

3.6. Rozvoj vybavenosti pre rekreáciu a turizmus v nových, doteraz neurbanizovaných lokalitách a v strediskách cestovného ruchu umožniť len v súlade so schváleným programom, alebo plánom rozvoja obce, mesta, alebo regiónu a len na základe schválenej územnoplánovacej dokumentácie. Na územiach s 3. až 5. stupňom ochrany a v územiach európskeho významu podľa zákona o ochrane prírody a krajiny, nezakladať nové lokality a strediská rekreácie, športu a turizmu.

3.7. Zvyšovať kvalitatívny štandard jestvujúcich stredísk rekreácie a turistiky na území Národného parku Nízke Tatry, Národného parku Muránska planina, Národného parku Veľká Fatra, Národného parku Slovenský raj a v Chránenej krajinnnej oblasti Poľana, len v súlade so schválenou územnoplánovacou dokumentáciou.

3.8. Viazat' lokalizáciu služieb zabezpečujúcich proces rekreácie a turizmu prednostne do zastavaného územia sídiel s cieľom zamedziť neodôvodnené rozširovanie rekreačných útvarov vo voľnej

krajine, pričom využiť aj obnovu a revitalizáciu historických mestských a vidieckych celkov a objektov kultúrnych pamiatok.

3.15. Vytvárať územno-technické podmienky pre realizáciu cykloturistických trás regionálneho, nadregionálneho a celoštátneho významu, pri súčasnom rešpektovaní zákona o ochrane prírody a krajiny.

3.16. Využiť bohatý kultúrno-poznávací potenciál územia na rozvoj poznávacieho a rekreačného turizmu.

3.17. Zabezpečiť podmienky pre vytvorenie komplexného informačného systému regiónu ako neoddeliteľnej súčasť rozvoja cestovného ruchu a informovanosti o atraktivitách Banskobystrického kraja, pri súčasnom rešpektovaní zákona o ochrane prírody a krajiny.

3.18. Podporovať rozvoj všetkých druhov turizmu v súlade s ochranou prírody a krajiny.

4.10. Rešpektovať poľnohospodársku pôdu a lesné pozemky ako limitujúci faktor urbanistického rozvoja územia, osobitne chrániť poľnohospodársku pôdu s veľmi vysokým až stredne vysokým produkčným potenciálom, poľnohospodársku pôdu, na ktorej boli vybudované hydromelioračné zariadenia a osobitné opatrenia na zvýšenie jej produkčnej schopnosti (produkčné sady a vinice).

4.14. Podporovať ťažbu nerastov len v územiach kde sa pri realizácii ťažby nepredpokladajú jej negatívne dopady na životné prostredie, vznik environmentálnych záťaží, záujmy ochrany prírody a krajiny, terénny reliéf a súčasnú krajinnú štruktúru. Podporovať len takú ťažbu nerastov, ktorá nepoužíva technológiu kyanidového lúhovania.

4.15. Zabezpečiť ochranu všetkých vodných zdrojov v rozsahu ich vymedzených ochranných pásiem na území kraja využívaných na hromadné zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou.

5. V oblasti usporiadania územia z hľadiska kultúrneho dedičstva

5.4.5. podporovať iniciatívu obcí na vytváranie a odborné vedenie evidencie pamätihodností jednotlivých obcí ako významného dokumentu o kultúrnom dedičstve a histórii špecifických regiónov na území Banskobystrického kraja.

5.5. Zabezpečiť osobitnú pozornosť a zvýšenú ochranu evidovaným, známym a predpokladaným archeologickým náleziskám a lokalitám, v súlade s ustanoveniami zákona o ochrane pamiatkového fondu.

5.7. Podporovať ochranu vedeckých a technických hodnôt: banské a hutnícke diela – šachty, štôlny, tajchy, hutí, hámre, valkovne a pod., vybrané typické remeselnícke a priemyselné objekty...

...

7.1.12. v súlade s Plánmi manažmentu povodí zabezpečiť ochranu pred povodňami realizáciou preventívnych technických a biotechnických opatrení v povodiach, ktoré spomalia odtok vôd z povodia do vodných tokov, výstavbu retenčných nádrží a poldrov, ochranných hrádzí, protipovodňových línií a zariadení na prečerpávanie vnútorných vôd, úpravu vodných tokov a ich nevyhnutnú opravu a údržbu,

7.1.13. v zmysle platnej legislatívy zabezpečiť stanovenie rozsahu inundačných území tokov a pri ich využívaní rešpektovať ustanovenia platnej legislatívy o ochrane pred povodňami,

...

7.3.2. ekologizovať výrobu a spotrebu tepla a podľa možností využívať miestne zdroje

7.3.5. podporovať rozvoj využívania obnoviteľných zdrojov energie (biomasy, slnečnej, veternej a geotermálnej energie), ako lokálnych doplnkových zdrojov k systémovej energetike, s uprednostnením sídiel bez perspektívy zásobovania zemným plynom,

7.3.8. podporovať v oblastiach s podhorskými obcami využitie miestnych energetických zdrojov pre potreby obyvateľov a služieb,

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2015-2023, schválený Uznesením Zastupiteľstva Banskobystrického samosprávneho kraja č. 198/2015 zo dňa 11. decembra 2015

Programová časť:

Prioritná oblasť 1: Zdravé a adaptabilné prostredie - Zelený región

Špecifický cieľ 1.1:

Vytvoriť predpoklady pre budovanie systému bezpečnej a ekologickej dopravy na území BBSK zvýšením atraktivity VOD a nemotorovej dopravy

1.1.3 Podpora budovania širokopásmového/vysokorychlostného internetu

Indikatívne projekty, podporované aktivity:

- Pokrytie vidieckych oblastí tzv. bielych miest širokopásmovým internetom

1.1.4. Vytvorenie regionálnej siete cyklotrás

Indikatívne projekty, podporované aktivity:

- Výstavba nových úsekov cyklotrás

1.1.5 Vypracovanie analytických, koncepčných a strategických dokumentov na zabezpečenie ekologickej, udržateľnej a bezpečnej dopravy na území kraja

Indikatívne projekty, podporované aktivity:

- Spracovanie resp. aktualizácia strategických dokumentov v súlade s platnou legislatívou a územnoplánovacou dokumentáciou, tvorba mobilných aplikácií, interaktívnych máp a portálov

1.1.6 Zlepšenie technického stavu ciest II. a III. triedy a mostných objektov

Indikatívne projekty, podporované aktivity:

- Systémový prístup k údržbe a zlepšovaniu technického stavu cestnej siete a mostných objektov v správe BBSK
- Dobudovanie regionálnych ciest a miestnych komunikácií vrátane prvkov na zvýšenie bezpečnosti všetkých účastníkov cestnej premávky
- Renovovať/rekonštruovať poškodenú existujúcu infraštruktúru súvisiacu s dopravnými komunikáciami vrátane riešenia kritických bodov

Špecifický cieľ 1.2:

Podporovať zmierňujúce a adaptačné opatrenia zmeny klímy

1.2.1 Zavádzanie adaptačných a zmierňujúcich opatrení zmeny klímy v mestskom prostredí

Indikatívne projekty, podporované aktivity:

- Realizácia prvkov zelenej a modrej infraštruktúry
- Podpora občianskych a komunitných zelených iniciatív

Špecifický cieľ 1.3:

Zhodnocovať prírodný potenciál vidieckej krajiny

1.3.1 Podpora integrovaného a špecificky miestneho prístupu vo vidieckych oblastiach

Indikatívne projekty, podporované aktivity:

- Vypracovanie rozvojového dokumentu v oblasti rozvoja vidieka
- Podpora integrovaných krokov na riešenie ekonomických, environmentálnych, klimatických a sociálnych problémov ovplyvňujúcich vidiecke oblasti (**Ekobiokoridor Malachovský potok**)

1.3.2 Podpora udržateľnosti vidieka prostredníctvom podpory miestnej ekonomiky

Indikatívne projekty, podporované aktivity:

- Podpora podnikateľských aktivít na vidieku so zameraním na CR, ekologické poľnohospodárstvo, ekosystémové služby a lesné hospodárstvo

Špecifický cieľ 1.4:

Zlepšiť kvalitu životného prostredia

1.4.1 Zvyšovanie energetickej efektívnosti verejných budov, bytového fondu

Indikatívne projekty, podporované aktivity:

- Vypracovanie energetickeho auditu verejných budov
- Postupná obnova verejných budov a bytového fondu s dôrazom na zvyšovanie energetickej efektívnosti

1.4.2 Zlepšenie systému zberu, separácie a zneškodňovania odpadu a prevencia /odstraňovanie environmentálnych záťaží

Indikatívne projekty, podporované aktivity:

- Uzatváranie a rekultivácia skládok odpadov/odstraňovanie environmentálnych záťaží
- Výstavba, dobudovanie a rekonštrukcia verejných kanalizácií a ČOV
- Zavádzanie nových systémov a technológií v oblasti odpadového hospodárstva

1.4.4 Realizácia opatrení na elimináciu dopadu prírodných katastrof a iných rizík s dopadom na kvalitu ŽP

Indikatívne projekty, podporované aktivity:

- Podpora protipovodňových opatrení

Prioritná oblasť 2: Lepšia kvalita života – Služby pre ľudí

Špecifický cieľ 2.5:

Zachovať a zhodnotiť kultúrne dedičstvo, kultúru a tradície územia

2.5.1 Ochrana, obnova a revitalizácia pamiatkového fondu a dobudovanie kultúrnej infraštruktúry

Indikatívne projekty, podporované aktivity:

- Obnovenie najhodnotnejších objektov v rámci pamiatkového fondu a pamiatok
- Zachovanie a rozšírenie infraštruktúry pre rozvoj kultúry (kultúrne domy, digitalizácia kín, skanzeny ľudovej kultúry, múzeá, galérie a pod.)

- Podpora obnovy a revitalizácie pamiatkových objektov slúžiacich na podporu miestnej ekonomiky (napr. CR)

2.5.2 Vytváranie podmienok pre zachovanie širokej ponuky a rozmanitosť aktivít a služieb v oblasti kultúry vrátane nových/alternatívnych žánrov

Indikatívne projekty, podporované aktivity:

- Zabezpečenie prepojenia ponuky aktivít a služieb v oblasti kultúry s celoživotným vzdelávaním, CR a rozvojom vidieka
- Podpora súčasnej umeleckej tvorby s dôrazom na deti a mládež
- Rozvoj kapacít ľudských zdrojov v oblasti kultúry, ďalšie vzdelávanie pracovníkov

Prioritná oblasť 3: Konkurencieschopná ekonomika – udržateľné a konkurencieschopné miestne ekonomiky

Špecifický cieľ 3.3:

Rozvíjať udržateľný cestovný ruch

3.3.2 Dobudovanie infraštruktúry cestovného ruchu

Indikatívne projekty, podporované aktivity:

- Podporovať dobudovanie infraštruktúry na podporu prírodného CR v národných parkoch a chránených oblastiach
- Vytvoriť sieť udržiavaných turistických, náučných chodníkov a cyklotrás (**Projekt - Realizácia náučného chodníka „Banická cesta“, žiadateľ – Banskobystrický geomontánný park, 2016, vypracovaná štúdia**)

Prioritná oblasť 4: Partnerstvá

4.1 Vytvorenie platformy pre podporu medzisektorovej spolupráce

Indikatívne projekty, podporované aktivity:

- Podpora občianskych aktivít, projektov spolupráce a výmeny skúsenosti medzi rôznymi aktérmi miestneho/regionálneho rozvoja
- **Regionálny systém ekologickej stability** okresu Banská Bystrica hodnotí ekologickú stabilitu územia a navrhujú ekostabilizačné prvky a systém hospodárenia na lesnom a poľnohospodárskom pôdnom fonde s cieľom zlepšenia súčasného stavu.
- **Územný plán obce** je vypracovaný z roku 1976, kedy bola obec súčasťou mesta Banská Bystrica.

ROEP a Pozemkové úpravy Obec má spracovaný dokument ROEP intravilánu aj extravilánu.

Tabuľka č. 51: **Situácia v Programoch hospodárskeho a sociálneho rozvoja**

Obec	Názov PHSR	Spracovateľ	Programovacie obdobie
Malachov	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce		2007-2013

Zdroj: Obec 2015

Tabuľka č. 52: **Územné plány obcí a ďalšie rozvojové dokumentácie**

Obec	Názov	Spracovateľ	Schválené
Malachov	Územný plán sídelnej aglomerácie Banská Bystrica	ÚHA mesta BB	1976 Vláda SR č. 262/76 zo dňa 15.9.1976
	Doplnok č. 1-94/2003 – SKI centrum Malachov	Urbania – projekčný ateliér, Ing. arch. Blažena Kováčová,	2003
	Doplnok č. 2- 148/2004 – RIJA penzióny - Malachov	ISA realitná kancelária	2004
	Zmeny a doplnky k ÚPN –A Banská Bystrica – Prímestské rekreačné stredisko Malachov Medvedica	Urbania – projekčný ateliér, Ing. arch. Blažena Kováčová,	2007
	ZaD XXXVI. etapa – Lokalita č. 183 Malachov – Dolné Močiare	UHA mesta BB, Ing. arch. L. Keleman	2010 schválené uzn. č. V/E.4 zo dňa 5.4.2011

	ZaD č. 5 – obec Malachov	Ing. arch. Eva Bakitová	2012 schválené uzn. č. XXI/1 zo dňa 27.3.2013
--	--------------------------	-------------------------	--

Zdroj: Obec 2015

Tabuľka č. 53: **Situácia v ďalších rozvojových dokumentáciách**

Obec	Názov a druh dokumentácie	Spracovateľ	Programovacie obdobie alebo rok spracovania
Malachov	Plán sociálnych služieb	obec	2015
	Program odpadového hospodárstva	Enviro Consult s.r.o., BB	2014

Zdroj: Obec 2015

HLAVNÉ SMERY A PODMIENKY ROZVOJA PODĽA ÚZEMNÉHO PLÁNU:

Obec má vypracovaný a schválený územný plán z obdobia keď bola súčasťou mesta Banská Bystrica - Územný plán sídelnej aglomerácie Banská Bystrica, r. 1976.

ÚPN A BB určil rozvoj obce Malachov ako územie s rekreačnou funkciou mesta Banská Bystrica, ktorého obec Malachov bola súčasťou od roku 1970 až do roku 1993. Predmetný ÚPN A BB v znení jeho zmien a doplnkov pre obec Malachov v zásadných koncepčných otázkach vyhovuje súčasným potrebám obce.

Zmeny a doplnky ÚPN-A Banská Bystrica, č. 160/XXIV, Doplnok č. 3 "Prímestské rekreačné stredisko Malachov - Medvedica"

Riešené územie Prímestská rekreačná zóna Malachov - Medvedica je rozvojová plocha s rekreačnou funkciou. Riešené územie je súčasťou lesoparku a prímestskej rekreačnej zóny mesta Banská Bystrica. Dokument vymedzuje hlavne regulatívy pre výstavbu na funkčných plochách rekreačných a športových

Zmeny a doplnky XXXVI. etapa – Lokalita č. 183 Malachov – Dolné Močiare, r. 2010

Dokument vymedzuje riešenú časť príslušnú k z. ú. Malachov, ktorou sa rozšíri zastavané územie obce o lokalitu Dolné močiare východným smerom až po hranicu katastrálneho územia.

ÚPN A BANSKÁ BYSTRICA, Zmeny a doplnky č. 5 Obec Malachov, r. 2012

Dokument navrhuje nové obytné plochy, plochy zmiešaného územia a plochy verejného, dopravného a technického vybavenia.

ZaD č. 5 navrhujú rozšírenie obytných plôch pre výstavbu rodinných domov. Hlavné rozšírenie obytných plôch je nad stredom obce, na južne orientovanom svahu – obytná plocha - OP1. V tejto časti obce sa tiež navrhuje plocha zmiešaného územia pre umiestnenie lokality OP2. OP3 a OP4 sú navrhnuté západne za poľnohospodárskym areálom zmenou plôch rekreačnej výstavby.

Majetok obce a investičné aktivity obce v posledných 5 rokoch, plánované investičné aktivity

Tabuľka č. 54 : **Majetok obce**

Obec	Celková nadobúdacia hodnota majetku obce v EUR	Celková posledná účtovná hodnota majetku v EUR k 31.12.2012
Malachov	899 175,63	554 522,37

Zdroj: Obec 2015

Hodnotenie doterajšieho rozvoja hlavne zo zameraním na integrovaný prístup, vrátane popisu využitia vonkajších zdrojov, napr. EU fondov, štátneho rozpočtu, súkromné zdroje a ďalších nástrojov

Využitie EÚ zdrojov: výborné, priemerné, slabé, žiadne

Využitie štátnych zdrojov: výborné, priemerné, slabé, žiadne

Využitie iných zdrojov: výborné, priemerné, slabé, žiadne

Využitie regionálnych zdrojov (BBSK a pod.): výborné, priemerné, slabé, žiadne

2.13. Realizovaný rozvoj

Realizované investície, projekty, aktivity hlavne zo zameraním na integrovaný prístup (posledných 5 rokov).

Tabuľka č. 55: Realizované projekty v obci za posledných 5 rokov

Projekt:	Prekrytie oddychového miesta pri Obecnom múzeu v Malachove a kultúrno-informačné zviditeľnenie sa pri propagácii CR
Podporil:	BBSK (2000,00 Eur)
Rok:	2014
Rozpočet:	2 502,08 EUR
Projekt:	Multifunkčné ihrisko
Podporil:	Nadačný fond Lidl v Nadácií Pontis (10 000,00 Eur)
Rok:	2014
Rozpočet:	19 597,00 Eur
Projekt:	Riešenie kritického stavu cestnej infraštruktúry v pôsobnosti miest a obcí po zimnej prevádzke
Podporil:	Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR (1 683,22 Eur)
Rok:	2013
Rozpočet:	1 706,06 Eur
Projekt:	Malachovský domček – záchrana a premena objektu ľudovej architektúry na obecné múzeum a klub dôchodcov
Podporil:	Úrad vlády SR (10 000,00 Eur) a sponzori
Rok:	2012
Rozpočet:	10 258,93 Eur
Projekt:	Oprava miestnej komunikácie prechádzajúcej obcou Malachov, ktorá sa využíva na prepravu drevnej hmoty
Podporil:	Lesy SR, š.p. Banská Bystrica (9 936,00 Eur)
Rok:	2012
Rozpočet:	9 936,00 Eur
Projekt:	Úprava miestnych komunikácií, Malachov
Podporil:	Pôdohospodárska platobná agentúra, Bratislava (314 605,21 Eur)
Rok:	2012
Rozpočet:	394 889,07 Eur
Projekt:	Rekonštrukcia a oprava budovy základnej školy a materskej školy
Podporil:	Ministerstvo financií SR (10 000,00 Eur)
Rok:	2011
Rozpočet:	11 002,26 Eur
Projekt:	Oprava miestnej komunikácie prechádzajúcej obcou Malachov, ktorá sa využíva na prepravu drevnej hmoty
Podporil:	Lesy Slovenskej republiky, š.p. Banská Bystrica
Rok:	2010
Rozpočet:	10 002,34 Eur

Zdroj: Obec 2015

2.14 Finančná analýza

DOMÁCE ZDROJE		
Názov obce		Malachov
Zdroje	Rok	Štátne zdroje (z Ministerstva financií)
Podielové dane z daní právnických osôb	2012	-
	2013	-
	2014	-
Podielové dane z daní fyzických osôb	2012	198 184,04
	2013	203 829,81
	2014	225 329,10
Cestná daň	2012	-
	2013	-
	2014	-
Dotácia na samosprávne funkcie obcí	2012	0
	2013	0
	2014	0
Iné štátne zdroje (Štátne fondy, Pro Slovakia, POD...)	2012	0
	2013	0
	2014	0
Štátne zdroje spolu:	2012	198 184,04
	2013	203 829,81
	2014	225 329,10
Zdroje	Rok	
Daň z nehnuteľností fyzických osôb a právnických osôb	2012	12 837,85
	2013	13 997,53
	2014	14 867,84
Miestne poplatky (za smeti, alkohol, psy, verejné priestranstvá, znečistenie prostredia ...)	2012	18 470,64
	2013	20 369,10
	2014	21 665,30
Správne poplatky (vydávanie povolení, rozhodnutí, overovanie...)	2012	2 694,10
	2013	3 569,00
	2014	4 789,69
Zdroje z predaja a prenájmu	2012	3 735,32
	2013	4 094,02
	2014	123 753,54
Zdroje z podnikateľskej činnosti obce (z podnikov zab. obcou)	2012	-
	2013	-
	2014	-
Obecné zdroje spolu:	2012	37 737,91
	2013	42 029,65
	2014	165 076,37
Zdroje	Rok	
Dary a sponzorstvá (Dar z SPP za plynofikáciu)	2012	0
	2013	0
	2014	0
DOMÁCE ZDROJE SPOLU:	2012	235 921,95
	2013	245 859,46
	2014	390 405,47

Zdroj: Obec2015

ZAHRANIČNÉ ZDROJE	
Obec	Malachov
Rok	Tendre a výzvy
2012	0
2013	0
2014	0
Rok	Fondy EÚ
2012	0
2013	91 257,26
2014	0
Rok	Bilaterálna spolupráca
2012	0
2013	0
2014	0
Rok	Iné zahraničné zdroje
2012	0
2013	0
2014	0
ZAHRANIČNÉ ZDROJE SPOLU:	
2012	0
2013	91 257,26
2014	0
ZDROJE POUŽITÉ NA ROZVOJ / z domácich a zahraničných zdrojov spolu / :	
2012	235 921,95
2013	337 116,72
2014	390 405,47

Zdroj: Obec 2015

3. SWOT ANALÝZA

3.1. SWOT – analýza vnútorná (s verejnosťou)

Malachov

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • Príroda a krásne prostredie • Bezpečnosť, nízka kriminalita • Koncová obec • Blízkosť mesta (vyššie služby, práca) • Bohatý spolkový život • Veľa aktivít spolkov (cyklistické, športové turnaje) • Ochotnícke divadlo, tradícia Fašiangov, folklórny súbor Malachovček • TJ športový klub, (stolný tenis, nohejbal, tenis a iné..) • Škola 1-4 + školské podujatia (škola rodinného typu, nové ihrisko, regionálna výchova) • Materská škola • Dobre vybudované inžinierske siete, kanalizácia a plyn • Dobrý signál mobilných operátorov a TV signál • Ihrisko futbalové, tenisové, multifunkčné • Turistika smer Kremnické vrchy • Náučné chodníky, cyklotrasy • Obecné múzeum „Kováčovie dom“, kultúrne programy • Veľa rôznych podujatí • Verejná knižnica • Aktívne deti, centrum voľného času • 2 cintoríny • Školský dvor pre matky s deťmi • COOP jednota obchod, 2X pohostinstvo • Ubytovanie 2x zrubu • Aktívni ľudia, majú dobré podmienky pre činnosť (KD, oddychové miesto, ihriská) • Malachovské noviny, rozhlas, webstránka, facebook • Akademický maliar, maliarka, pekári, košíkár, čalúnnictvo • Lisovanie ovocia, šrotovanie, muštáreň • Krajčírstvo, cestovná kancelária, realitná kancelária, stavebné firmy • Bača, ovce (80), výrobky, syry, bryndza • Miestni SHR – predaj z dvora • Stredoveké bane • Pomník vojakom I. a II. Sv. vojny • Banícka história, geológia • 4 urbáre • Vináreň (stretnutia) 	<ul style="list-style-type: none"> • Málo pozemkov na výstavbu (chýbajú inžinierske siete) • Znečistené prostredie, čierne skládky • Rozbitá bučinova, banícka (schwarz), na diel cesta (prach, dažde, blato) • Hluk a stavebné práce (cez víkend) • Kritický stav bočných ulíc (prejazdy nákladných áut) • Blízkosť mesta (veľa obyvateľov BB využíva oddychový priestor obce a znehodnocuje) • Nekvalitná úprava centra obce dlažbou • Rozbitá Ortútska cesta od družstva • Chýba odkanalizovanie bočných ulíc • Chýba dažďová kanalizácia • Vodovod len na hlavnej trase • Zastarané verejné osvetlenie aj verejný rozhlas • Základná škola – zlý stavebnotechnický stav • Sociálne zariadenia pri futbalovom ihrisku nevyhovujú • Chýbajú priestory pre lekára • Chýba kostol a dom smútku, na cintoríne chýbajú chodníky • Zlé medziľudské vzťahy • Chýbajú priestory pre stretávanie sa OZ • Chýba priestor pre matky s deťmi na stretávanie sa • Hospodárske dvory SHR v zlom stave • Nedostatočný sortiment v obchode • Chýba sociálna pomoc (vývarovňa, rozvoz, charita) • Stredisko Medvedica nefunguje – málo snehu • Nepokosené lúky • Zarastený a znečistený potok • Chýbajú možnosti bývania v nájomných bytoch • Schátralá zvonica aj priestory pod ňou, chýba elektrické ovládanie zvonov • Chýba námestie obce • Parkovanie na cestách • Chýba chodník na hlavnej ceste, alebo opatrenie na zníženie rýchlosti • Nevyužitý verejný priestor pred KD • Odpadové hospodárstvo – triedený zber (chýba väčší zberný dvor, obecné kompostovisko) • Noví obyvatelia sa nezapájajú do života v obci • Chýba územný plán obce • Nevyužitie ovocné sady • Poľnohospodársky dvor – Klimo - bývalé JRD v zlom stave celý areál, slabá činnosť • Ničenie ciest ťažbou dreva • Chýba večerný autobusový spoj, zastávka –

	<p>konečná v zlom stave</p> <ul style="list-style-type: none"> • Chýba oplatenie pamätníkov a ich údržba • Neporiadok pred domami • Vandalizmus (tabule)
PRÍLEŽITOSTI	RIZIKÁ
<ul style="list-style-type: none"> • Oprava miestnych komunikácií • Zosilnenie internetu, verejné miesto s internetom • Využitie areálu zimného strediska Medvedica (Obnova lyžiarskeho vleku, Dobudovať penzión pri vleku) • Rozvoj agroturistiky • Zberný dvor + kompostáreň • Bývanie pre mladé rodiny • Otvorenie komunikácie s verejnosťou • Podpora podnikania, informovanosti o produktoch • Predaj z dvora • Škola rodinného typu • Začiatok obce – možnosť vybudovať oddychovú zónu • Využitie ovocinárskej tradície, obnoviť bývalý ovocný sad + tvorba pracovných miest • Obnova DHZ • Obecný úrad môže odkúpiť rodinný dom a prerobiť na obecné ubytovacie služby • Budova ZŠ – zrekonštruovať strechu a v podkroví možnosť ubytovania – organizovanie škôl v prírode 	<ul style="list-style-type: none"> • Nová výstavba s provizórnymi prístupmi • Odlesňovanie krajiny • Nové IBV, riziko zosuvu pôdy <p>Vízia do roku 2022:</p> <p>Obec v krajšom prostredí, čistejšia, krajšia, kludnejšia</p> <p>Aby v roku 2022 bol Malachov krajší, sociálnejší, súdržnejší a bezpečnejší pre bývanie</p>

3.2. SWOT ANALÝZA vonkajšia (AUDIT zdrojov)

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> Výhodná geografická poloha medzi významnými centrami Banskobystrického kraja – Banskou Bystricou a Zvolenom a blízkosť kúpeľného miesta Sliač a Kováčová Výhodná poloha obce v blízkosti významných centier Banská Bystrica a Zvolen a blízkosť kúpeľného miesta Sliač Atraktívne prírodné prostredie v obci a okolí - významné lokality z hľadiska ochrany prírody a územného systému ekologickej stability (Kremnické vrchy, PP Kremenica, NPR Badínsky prales, Badínsky vodopád) Hodnotné územie s vysokou biodiverzitou - rozmanitosť krajiny podmienená veľkým výškovým prevýšením geologickými a geomorfologickými pomermi Prvky historických krajinných štruktúr atraktívna krajina s vyhlídkami na krajinu mesta Banská Bystrica a okolia Teplá až mierne teplá klíma kotlinovej časti územia Vysoká biodiverzita krajiny (prechod od poľnohospodárskej cez podhorskú až po horskú krajinu) Hojný výskyt lesných plodov Les – prirodzená vysoká ochrana liečivých vodných zdrojov, pitnej vody a proti eróznym javom Atraktívne prostredie a polohová predispozícia Veľmi dobrá dopravná dostupnosť (priame napojenie na mesto a dopravu smer BB-ZV) Blízkosť mesta BB (kultúra, pracovné príležitosti, šport, história, zdravotníctvo, školstvo, atrakcie...) Záujem o bývanie v obci Nárast počtu obyvateľov Civilné letisko -Sliač Existencia chránených území a prírodných atrakcií Dobrá kvalita pitnej vody vo verejných vodovodoch Vysoká zásobovanosť obyvateľov vodou z verejného vodovodu Dobrý súčasný stav odpadového hospodárstva Ovocné sady v krajine Zásoby miestnych prírodných zdrojov Potenciál pre rozvoj cestovného ruchu Vhodné podmienky pre prímestskú rekreáciu Potenciál pre turistiku a cykloturistiku Existujúce športové areály, strediská zimných športov Kultúrno-historický potenciál, pamiatky Kultúrno historické tradície -banícka tradícia spojená s mestom-uhliarstvo Záujem o oživenie a udržiavanie ľudových 	<ul style="list-style-type: none"> Nevyhovujúci stav miestnych komunikácií V koncovej obci slabšia dostupnosť verejnou dopravou Chýba dopravné prepojenie medzi obcami a chodníky popri hlavných cestách v obciach Chýbajúce služby v sídlach a sociálna starostlivosť Chýbajúca zeleň a neupravené verejné priestranstvá Blízkosť dvoch znečistených oblastí (Zvolen a Banská Bystrica)-dopady na životné prostredie Nedobudovaná environmentálna infraštruktúra, chýba kanalizácia a ČOV Znečistenie povrchových tokov Nezabezpečená ochrana územia pred povodňami Neobhospodarované plochy územia, prevažne lúk so sukcesným zárastom Technické objekty znehodnocujúce krajinný obraz (najmä areály kameňolomov, stožiarové trafostanice a hlavne vzdušné vedenia VN a NN) Nízka diverzita chovaných hospodárskych zvierat Hluk z leteckej dopravy Nelegálne skládky odpadu Nedostatočná podpora koncepčného environmentálneho vzdelávania občanov Nevyužitie objekty Chýbajú plochy a zariadenia pre trávenie voľného času Nedostatočná ochrana a nevhodná prestavba objektov pôvodnej ľudovej architektúry Niektoré pôvodné typické domy sú neodborne, neesteticky rekonštruované Chátranie a nevhodná údržba objektov ľudovej architektúry a pôvodných stavieb (väčšinou z dôvodu nejasných vlastníckych vzťahov a nedostatku finančných prostriedkov) Nedostatok pracovných príležitostí Neexistuje komplexný produkt cestovného ruchu Chýba informačný systém v obci aj celom mikroregión Chýba väčšia propagácia navonok Chýba napojenie a označenie mikroregionálnych cykloturistických trás a turistických chodníkov Nedostatočné využitie ubytovacích kapacít Chýbajú doplnkové služby pre návštevníkov Obyvateľstvo nevyužíva možnosti poskytovať ubytovanie v súkromí Nedostatočný záujem občanov o veci verejné a nízka zapojenosť do rozhodovacieho procesu Chýbajú cyklistické chodníky, cyklotrasy

<ul style="list-style-type: none"> zvykov, tradícií a remesiel • Zachované remeslá • Kultúrne, spoločenské a športové podujatia • Existencia, klubov, spolkov a združení v obci • Dobrá vzdelanostná úroveň obyvateľstva • Dobrá spolupráca s podnikateľmi 	
PRÍLEŽITOSTI	RIZIKÁ
<ul style="list-style-type: none"> • Podporenie individuálnej bytovej výstavby • Nový územný plán a štúdie riešenia verejných priestorov • Rozšírenie a skvalitnenie vnútornej komunikačnej siete, chodníkov • Skvalitnenie a dobudovanie dopravnej infraštruktúry v prepojení s ostatnými obcami mikroregiónu • Dobudovanie a obnova infraštruktúry • Dobudovanie a rekonštrukcia miestnych komunikácií • Realizovanie protipovodňových opatrení • Využitie vlastných prírodných zdrojov • Riešenie čistenia splaškových vôd komplexne • Využitie alternatívnych zdrojov vykurovania • Dobudovanie služieb a sociálnej infraštruktúry • Skrášlenie a obnova verejných priestorov s možnosťou využitia tradičných materiálov, princípov, postupov a prvkov. • Využitie nevyužitých objektov • Realizovanie úprav objektov vo väzbe na tradičnú zástavbu • Obnova starých i nových objektov vo väzbe na tradičnú zástavbu • Stanovenie prísnejších a jasnejších regulatív na výstavbu a prestavbu (schváleným ÚPN, tam kde to ešte nie je stanovené) • Využitie všetkých možností ochrany hodnotných objektov • Vznik fariem s vyššou diverzitou živočíšnej výroby • Prechodná zóna medzi lesnými komplexmi a súčasným intenzívne využívanými poľnohospodárskymi plochami je potenciálnou zónou pre extenzívne lúčno-pasienkárске využitie kombinované s agroturistikou • Aktivizovanie mladých ľudí • Podporovanie ľudových remesiel, zvykov a tradícií • Vytvorenie komplexného produktu cestovného ruchu pre rôzne cieľové skupiny • Vytvorenie komplexného informačného systému mikroregiónu • Zviditeľnenie obce a MR, propagácia, web stránky • Dobudovanie bežeckých trás a cyklotrás a vybudovanie cykloturistického a turistického okruhu s napojením na mikroregión • Dobudovanie športovísk a lyžiarskeho strediska Medvedica • Propagovať prírodné a kultúrne zaujímavosti 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatok finančných zdrojov na rozvoj obce • Nízka informovanosť a zaangažovanosť občanov • Nízka zaangažovanosť verejnosti na rozvoji obce a nezáujem občanov • Slabá iniciatíva občanov, apatia • Slabé dopravné spojenie • Vzťah občanov k životnému prostrediu (znečisťovanie okolia, tokov odpadu) • Vandalizmus • Prenos imisí z Banskej Bystrice • Riziko povodní • Nenávratný zánik prírodných hodnôt územia neuváženým rozvojom niektorých aktivít • Nedostatočná spolupráca obce pri tvorbe komplexného produktu cestovného ruchu napr. geoturizmus <p>vyplývajúce z vonkajšieho prostredia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nedoriešený prechod kompetencií na samosprávu • Nedostatočná podpora aktívneho cestovného ruchu zo strany štátu • Úbytok vysoko kvalifikovanej pracovnej sily z regiónu • Zhoršujúca sa sociálna situácia obyvateľstva a tým menej finančných prostriedkov na dovolenku a voľný čas • Nedostatočný záujem investorov

<p>napr. náučnými chodníkmi (výhľadové miesta, geologický vývoj a stavba, ťažba surovín v minulosti apod.)</p> <ul style="list-style-type: none">• Poskytovanie ubytovania v súkromí, čím sa zlepši aj ekonomická situácia obyvateľstva• Využitie záujmu ľudí predovšetkým z mesta o trávenie voľného času a dovoleníek vo vidieckom prostredí• Organizovanie podujatí pre rozvoj a tvorbu produktu cestovného ruchu	
--	--

4. HODNOTENIE

4.1. Hlavné smery rozvoja obce (v širších súvislostiach)

POTENCIÁL OBCE PRE TRVALO UDRŽATEĽNÝ ROZVOJ

VÝHODY A NEVÝHODY OBCE Z HĽADISKA POLOHY V REGIÓNE

1. VÝHODY Z HĽADISKA POLOHY: obec a mikroregión

Z hľadiska porovnania s obcami okresu Banská Bystrica komparatívnu výhodu v obci Malachov možno vidieť v polohe obce v hodnotnom krajinnom prostredí v úzkom kontakte s prírodným prostredím.

- Územím prechádza horehronská rozvojová os druhého stupňa.
- Poloha v spádovom území krajského mesta Banskej Bystrice s dostupnosťou nadštandardnej dopravnej infraštruktúry. Mestá Banská Bystrica, Brezno a Zvolen plnia pre záujmové územie funkciu sídiel s vyššou občianskou vybavenosťou a aj funkciu centier zamestnanosti.
- Územím prechádza železničná trať Banská Bystrica – Červená Skala – Margecany, prepájajúca ŽSR s európskou železničnou sieťou.
- Atraktívna krajina, vyvážená krajinná štruktúra, dramatický a zaujímavý reliéf.
- V území sa nachádzajú strediská cestovného ruchu nadregionálneho významu s perspektívami ďalšieho rozvoja (významné kúpeľníctvo a zázemie zdravotnej a kúpeľnej turistiky v blízko mikroregiónu
- Unikátne kultúrne – historické zázemie v obci aj mikroregióne.

Miestni obyvatelia vidia z hľadiska polohy a lokality obce:

VÝHODY:

- Poloha obce v blízkosti mesta Banská Bystrica a Zvolen
- Dostupnosť za prácou do miest Banská Bystrica a Zvolen je priaznivá
- Bohaté kultúrne - historické dedičstvo
- Existencia prírodných zdrojov
- Poloha obce na úpätí Kremnických vrchov

Obec Malachov je členom Mikroregiónu Pozdola Bystrice. Rozloha Mikroregiónu je 8567 ha a bol založený v roku 2003. Sídlo mikroregiónu je v obci Badín. Združenie je neziskovou organizáciou, ktorá svoje prostriedky používa na rozvoj obcí mikroregiónu. **Rozvoj mikroregiónu je podmienený priestorovo aj funkčne vyváženým rozvojom všetkých obcí nachádzajúcich sa v tomto priestore vrátane obce Malachov.**

2. NEVÝHODY Z HĽADISKA POLOHY:

- Poloha územia v blízkosti väčšieho mesta vnáša tzv. „mestské prvky“ (architektúra, zeleň a pod.)
- Nárast počtu obyvateľov príchodom „zvonku“ prináša negatívne vplyvy na úkor kvality a budovania komunitného života (anonymita a nezáujem o veci verejné, izolácia od verejného života, vzťah k hodnotám ai.)

Miestni obyvatelia vidia z hľadiska polohy a lokality obce

NEVÝHODY:

- dochádzková vzdialenosť
- dochádzanie do kostola a Domu smútku
- dochádzka za základnými službami do mesta (musela by byť originálna služba v obci)
- zaťaženie cesty dopravou, opotrebovávanie

POTENCIÁL PRE TRVALO UDRŽATEĽNÝ ROZVOJ

Prírodné zdroje

- Atraktívne prírodné prostredie, s prírodou nepoznačenou priemyselnou výrobou dáva predpoklady na rozvoj všetkých foriem cestovného ruchu a turistiky. Banskú minulosť územia je možné využiť v rámci cestovného ruchu ako súčasť regiónu Banská Bystrica a okolie.

- Menej vhodné podmienky pre intenzívnu poľnohospodársku výrobu dávajú predpoklady pre rozširovanie tradičného horského poľnohospodárstva (salašníctvo, chov koní, včelárstvo, ovocinárstvo, pestovanie liečivých rastlín ...), s čím súvisia možnosti využitia pre agroturistiku.
- Lesný pôdny fond poskytujúci drevnú surovinu na výrobky z dreva, stavebný materiál a pre energetické využitie. Lesy s bohatým zastúpením lesnej zveri podmieňujú rozvoj poľovníctva.

Ľudský potenciál

- Nedostatočná komunikácia medzi obcami a nejasná rola obce v širšom území mikroregiónu
- Aktivizácia obyvateľov a zvýšenie ich záujmu o veci verejné (hlavne novousadlíkov).
- Využitie zručností ľudí vo všetkých oblastiach poľnohospodárstva, v lesnom hospodárstve, v spracovaní drevnej suroviny a v remeselnej výrobe.
- Zaškolenie najmä mladých ľudí v poskytovaní služieb v cestovnom ruchu. Kvalitné a profesionálne služby sú základom úspechu v rozvoji všetkých druhov turizmu a rekreácie.
- Oživenie ľudových tradícií a zvyklostí, ktoré v uplynulých 50-tich rokoch takmer úplne zanikli, v objektoch ľudovej architektúry zriadenie expozícií ľudových tradícií, bývania a histórie celého mikroregiónu.
- Rozšírenie podnikateľských aktivít – v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve, drevospracujúcich a potravinárskych remeslách, v tradičných ľudových remeslách, v službách pre rekreáciu a turizmus, v poľovníctve a doprave.
- Udržanie resp. aj obnovenie tradície trhov, jarmokov, kultúrnych festivalov a športových súťaží spoločne s obcami iných mikroregiónov, resp. udržanie a rozširovanie už existujúcich kultúrnych podujatí a aktivít.
- Vybudovanie náučných trás a cyklotrás vedúcich všetkými atraktívnymi miestami mikroregiónu a spájajúcej všetky obce mikroregiónu.

Odstránenie nedostatkov, ktoré brzdia rozvoj obce a mikroregiónu

- Vybudovanie chýbajúcej technickej a environmentálnej infraštruktúry v čo najkratšom čase. Využiť k tomu všetky dostupné možnosti získavania finančných prostriedkov z podporných zdrojov
- Zabezpečenie protipovodňovej ochrany územia.
- Rozšírenie siete zariadení sociálnej infraštruktúry o zložky, ktoré obohatia ponuku pre obyvateľov i návštevníkov.
- Vytvorenie nových pracovných príležitostí, ktoré pozdvihnú ekonomickú silu obce aj mikroregiónu, čo sa následne prejaví v priaznivejšom demografickom vývoji, rozvoji sociálnej infraštruktúry, v lepšej údržbe domového fondu i verejných priestranstiev.
- Vybudovanie ubytovacích a stravovacích kapacít, predovšetkým s využitím existujúcich objektov po ich rekonštrukcii. Systém založiť na malokapacitnom rodinnom a penziónovom spôsobe ubytovania a stravovania.
- Vybudovanie nových turistických a cykloturistických trás, odpočinkových, vyhliadkových a orientačných miest pre turistov.
- Budovanie originálnych a jedinečných produktov ako súčasť prímestského ať aj regionálneho cestovného ruchu s využitím kultúrneho a historického dedičstva zeme, činnosti a života človeka
- Zvýšenie osvedy obyvateľstva prostredníctvom miestnych novín a informačných tabúl.

Identifikované problémy z hľadiska širších vzťahov:

- nejednoznačné smerovanie obce a pomalý rozvoj
- nekoordinovaný rozvoj obce s mikroregiónom
- nedostatočná ekonomická stabilita
- vplyvy mestského spôsobu života, anonymita a nízky záujem mladých ľudí, kriminalita a vandalizmus
- izolovaný rozvoj väčšiny podnikania, nezáujem o spoluprácu s obcou a nezainteresovanosť na jej prospechu
- nedostatočné profesionálne zázemie pre zabezpečovanie rozvoja (životné prostredie, miestny rozvoj a iné)- obmedzený výkon samosprávy
- znehodnocované krajinné prostredie turizmom
- nedostatočná návštevnosť a obsadenosť lôžok
- obmedzené podmienky zimnej turistiky- nedostatok snehovej pokrývky
- nedostatočné príjmy do obecného rozpočtu

Príčiny:

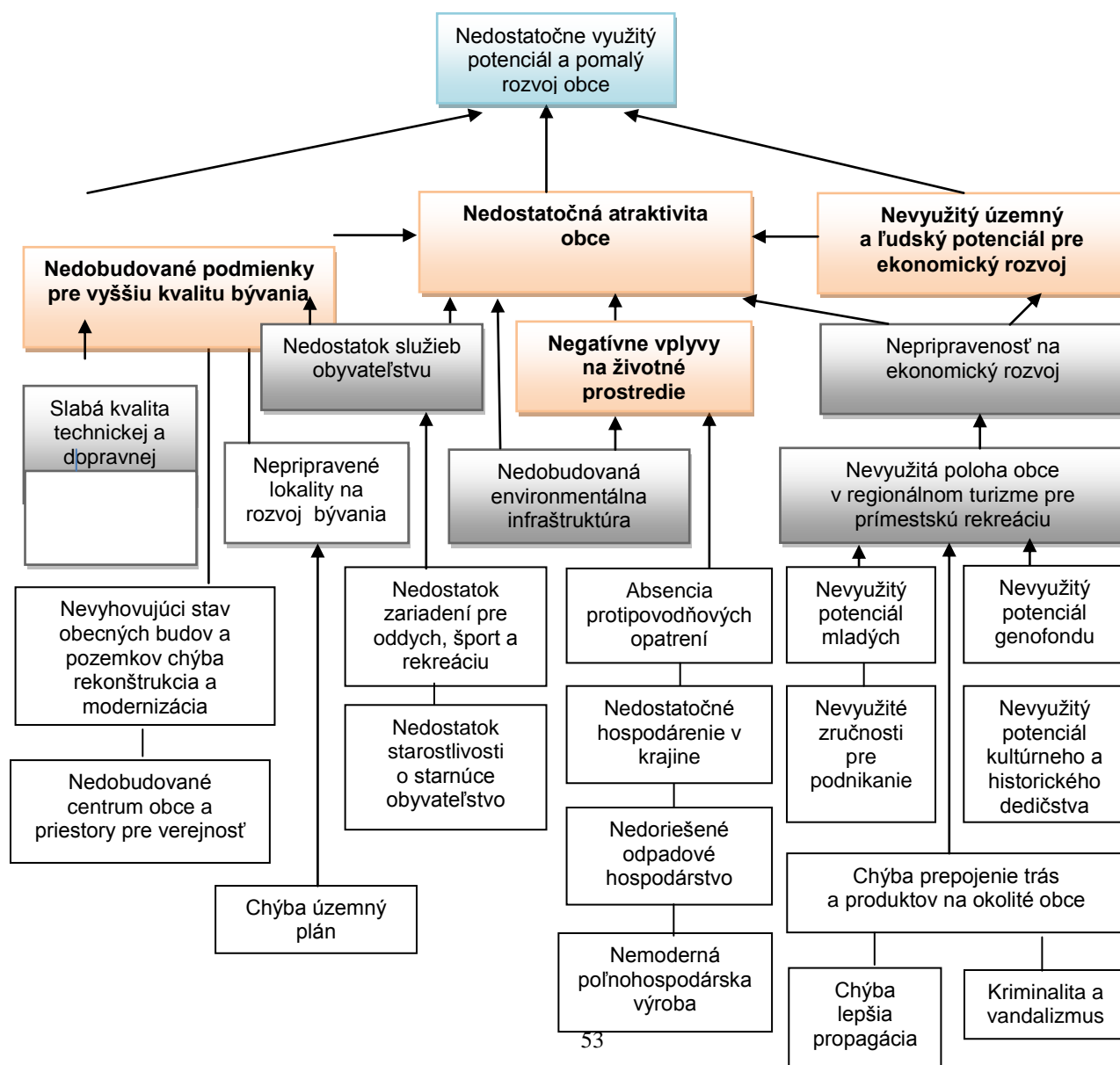
vnútorné

- nedostatok spolupráce medzi obcami, absentujú spoločné investície obcí, regulovaný cestovný ruch, účinná ochrana ŽP, spoločná sociálna politika, spoločný manažment a vyhľadávanie podporných zdrojov
- nedôvera a nezáujem niektorých skupín obyvateľstva na rozvoji obce
- nedostatočné malé a stredné podnikanie a malá ponuka služieb s využitím blízkosti mesta
- nedostatočné využitie existujúcich zdrojov, prírodných, ľudských
- neukončená technická vybavenosť
- nedobudovaná environmentálna vybavenosť

vonkajšie

- nedostatok finančných prostriedkov a existenčné problémy, dopady hospodárskej (finančnej) krízy
- podnikatelia sú ekonomicky nezávislí na rozhodnutiach obce a jej profitu (daňová politika)
- nízka podpora zo strany štátu, nedostatok podporných programov pre rozvoj a ťažký prístup k podpore
- tlak investícií zvonku na úkor domáceho prostredia (kto má peniaze ovplyvňuje rozhodovanie)
- nepriaznivé vonkajšie podnikateľské prostredie malému a strednému podnikaniu

5. PROBLÉMOVÁ ANALÝZA

STRATEGICKÁ A PROGRAMOVÁ ČASŤ

Strategická a Programová časť obsahuje :

1. zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce
2. inštitucionálne zabezpečenie a organizačné zabezpečenie realizácie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce,
3. finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce,
4. systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov,
5. časový harmonogram realizácie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce a jeho aktualizáciu schvaľuje obecné zastupiteľstvo.

Schválenie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce a príslušnej územnoplánovacej dokumentácie, ak jej spracovanie vyžaduje osobitný predpis, je podmienkou na predloženie žiadosti obce o poskytnutie finančného príspevku zo štátneho rozpočtu a z doplnkových zdrojov podľa § 4 ods. 2 zák. č. 539/2008 Z.z. a 309/2014 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja.

Vízia (dlhodobá):

Aby v roku 2022 bol Malachov krajší, sociálnejší, súdržnejší a bezpečnejší pre bývanie.
Obec v krajšom prostredí, čistejšia, krajšia, kludnejšia.

Citácia z verejného stretnutia dňa 15.6.2015

Vízia s dlhodobým časovým horizontom má charakter želania obyvateľov a aktérov obce. Počas uplynulého obdobia v rozvoji obce nedošlo k takým celospoločenským zmenám a lokálnym zmenám, že by to vyvolalo zvlášť závažný obrat v smerovaní rozvoja oproti rokom 2007-2013. Počas obdobia realizácie programu rozvoja do roku 2013 neprešla obec takou výraznou zmenou, ktorá by ovplyvnila základné smerovanie rozvoja obce aj v budúcom období do roku 2022.

Programovanie a tvorba strategických cieľov.

1. STRATEGICKÝ CIEĽ A OPATRENIA (plánovacie obdobie 2015 – 2022)

VÍZIA (dlhodobý výhľad)

Modernejšia a krajšia obec s kvalitným životným prostredím, dobre dostupná a bezpečná obec so spokojnými a súdržnými obyvateľmi

Strategický cieľ 2015 – 2022

Zlepšením podmienok pre bezpečné bývanie, oddych a prácu dosiahnuť modernú a atraktívnu obec Malachov so zachovaním súčasného komunitného života a s pridanou funkciou prímestského turizmu pre mesto Banská Bystrica a okolie.

PRIORITY:

1. Technická infraštruktúra a služby obyvateľstvu
2. Bývanie a voľný čas
3. Životné prostredie
4. Rozvoj ľudí
5. Ekonomický rozvoj - prímestská rekreácia

Špecifické ciele a opatrenia

číslo	Špecifický cieľ	
	č.	Opatrenie
1	Zvýšenie atraktivity obce, zlepšenie technickej a sociálnej vybavenosti a tvorba podmienok pre rozvoj bývania	
	1	Zlepšiť podmienky pre bývanie a služby obyvateľstvu
	2	Zlepšiť vzhľad, kvalitu krajiny a stav životného prostredia obce
2	Budovanie komunity a zvýšenie kvality ľudí	
	1	Posilňovať miestny spolkový a komunitný život a budovať miestne povedomie pre zvýšenie záujmu o verejný život
3	Zlepšením využitia miestnych zdrojov a polohy obce dosiahnutie ekonomického rozvoja	
	1	Zlepšiť podmienky pre rozvoj podnikania v obci a zvýšiť schopnosť obyvateľov uplatniť sa na trhu práce
	2	Rozvíjať a modernizovať podnikateľské prostredie

STRATEGICKÝ CIEĽ	Zlepšením podmienok pre bezpečné bývanie, oddych a prácu dosiahnuť modernú a atraktívnu obec Malachov so zachovaním súčasného komunitného života a s pridanou funkciou prímestského turizmu pre mesto Banská Bystrica a okolie.
PRIORITA	BÝVANIE A SLUŽBY OBYVATEĽSTVU
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	1. Zvýšenie atraktivity obce, zlepšenie technickej a sociálnej vybavenosti a tvorba podmienok pre rozvoj bývania
OPATRENIE	1.1. Zlepšiť podmienky pre bývanie a služby obyvateľstvu
AKTIVITY	<ol style="list-style-type: none"> 1. územná príprava rozvojových lokalít pre bývanie a vybavenosť, príprava stavebných pozemkov pre bývanie a územnoplánovacia príprava (majetko-právne vysporiadanie, územnotechnické a územnoplánovacie podklady, územný plán, technická a dopravná infraštruktúra, a i.) 2. aktivity na podporu koordinácie rozvoja a spoločné programy riadenia rozvoja (rozvojové dokumenty, územné plány, koncepcie, stratégie, projekty a iné) 3. vybudovanie dopravnej a technickej infraštruktúry nových lokalít na bývanie (IBV „Nová obytná zóna Dolné Močiare“) 4. výstavba nových bytových domov pre mladé rodiny a nájomných bytov 5. podpora zvyšovania štandardu bývania v porovnaní z EÚ štandardami 6. zlepšenie základných služieb a malej infraštruktúry a prístupu k miestnym službám 7. modernizácia infraštruktúry efektívnej verejnej správy a dovybavenie infraštruktúry pre poskytovanie služieb obyvateľstvu 8. zavádzanie elektronizácie do verejného života obce (samospráva, knižnica, archív atď.) 9. budovanie efektívnej verejnej správy optimalizáciou procesov a organizácie, bojom proti korupcii a efektívnou správou daní 10. rozšírenie prístupnosti, využívania a kvality informačných a komunikačných technológií (IKT) - aktivity na zlepšenie signálu mobilných operátorov a prístupu k internetu 11. zavádzanie inovatívneho prístupu rozvoja vidieckej obce s využitím miestneho potenciálu územia a endogénnych zdrojov „zdola nahor“ 12. rozvoj služieb verejnej správy (zriadenie a vybavenie spoločného technického parku pre techniku na zimnú údržbu ciest, úprava povrchov ciest, remeselné služby a pod.) 13. dobudovanie centrálnej časti obce ako miesta pre umiestnenie malých služieb (tržnica, služby malých remesiel, a pod.) 14. budovanie prístupovej a rekonštrukcie miestnej dopravnej infraštruktúry – miestne komunikácie, chodníky pre peších, eliminácie zosuvov pôdy a premostenia, oporné múry, odvodnenie, spevnenie a pod (Bučinova, Ortútska-horný koniec, Baníčka) 15. budovanie verejných investícií na zvyšovanie atraktivity

	<p>územia (športové možnosti, prístupy k prírodným prameňom, náučné chodníky, atrakcie a pod.)</p> <p>16. vybudovanie nových parkovacích miest a dobudovanie odstavných plôch a zariadení pre vozidlá</p> <p>17. riešenie hromadnej dopravy počas zvýšenej návštevnosti vybudovaním spevnených a prírodných parkovísk</p> <p>18. budovanie a rekonštrukcia rozvodov elektrického vedenia, miestneho rozhlasu, verejného osvetlenia a technických zariadení (zvýšenie kapacity, káblovanie do zeme, rekonštrukcie zdrojov, dopravné značenie atď.) lokality nad PD</p> <p>19. budovanie zariadení pre sociálne slabších spoluobčanov s bezbariérovými vstupmi (hospic, dom sociálnych služieb, domovy a kluby pre dôchodcov, opatrovateľská služba, sociálne byty, vývarovne, denný stacionár, a iné)</p> <p>20. zriaďovanie podmienok pre zdravotnú starostlivosť a predaj liekov</p> <p>21. zavádzanie alternatívnych foriem adaptability a starostlivosti o starších, sociálne slabších a neprispôsobivých obyvateľov</p> <p>22. aktivity na zlepšenie sociálnej a zdravotnej starostlivosti s prioritným využitím existujúcich objektov (dobrovoľná sociálna a zdravotnícka pomoc, starostlivosť o deti a matky s deťmi, opatrovateľstvo, charita, rozvoz stravy, pomoc starším a imobilným obyvateľom, aktivity pre mobilnú pomoc lekára, poradenstvo a iné)</p> <p>23. budovanie zariadení základnej vybavenosti pre obyvateľov</p> <p>24. zavádzanie bezbariérových prístupov do verejných objektov a objektov verejných služieb</p> <p>25. budovanie a rekonštrukcie zariadení pre deti školského a predškolského veku (klubová a záujmová činnosť,)</p> <p>26. budovanie a rekonštrukcie zariadení pre verejnosť na podporu zachovania kvality verejného života (obecný úrad, kultúrne stánky, knižnice, cintoríny, domy smútku a pod s bezbariérovým prístupom)</p> <p>27. budovanie a rekonštrukcie objektov pre združovanie záujmových skupín, klubovne, herne a pod.(spolkový dom)</p> <p>28. budovanie a rekonštrukcie zariadení pre šport a oddych (fitnescentrum, areál futbalového ihriska, ihriská, tribúna, šatne, lavičky, detské ihriská, multifunkčné ihriská a i)</p> <p>29. modernizácia vybavenia kultúrnych zariadení (kultúrny dom, knižnica a pod.)</p> <p>30. podpora uplatňovania oživenia miestnej kultúry zriadením špecifických služieb (tradičná kuchyňa, zriadenie tvorivých dielní apod.)</p> <p>31. zvyšovanie bezpečnosti a ochrana majetku obyvateľov a znižovanie kriminality (kamerový systém a iné)</p> <p>32. aktualizácia a modernizácia web stránky obce</p>
OPRÁVNENOSŤ	<p>obec, subjekty podnikajúce v službách verejnosti, , charite, kultúre, vzdelávaní, športe a sociálnych službách, vlastníci pozemkov a objektov,</p>
	<p>Obec leží západne len 4 km od mesta Banská Bystrica, v jeho tesnej blízkosti a je s ním dopravne spojená. Do roku 1993 bola obec mestskou časťou mesta Banská Bystrica.</p>

<p>ODÔVODNENIE</p>	<p>Po roku 1993 (1.3.) sa rozvíjala už ako samostatná obec. O bývanie v obci je veľký záujem, ktorý má stúpajúci trend. Väčšinou je to kúpa starších domov a ich následná rekonštrukcia. K otvoreniu lokalít na novú IBV bývaníu je nevyhnutné dobudovanie základnej infraštruktúry, príprava pozemkov a vysporiadanie majetko-právnych vzťahov. Dopytom po bývaní vzniká potreba spracovania územného plánu obce. Príčinou dopytu je hlavne záujem a prílev obyvateľov hlavne z mesta Banskej Bystrice. Vidiecke prírodné prostredie obce predstavuje vhodný rozvojový potenciál s možnosťou využitia prírodných zdrojov nielen v bývaní ale aj v oddychových a relaxačných aktivitách ako napr. šport, turistika, a iné. Vzhľadom k prímestskému charakteru obce, svojim zastavaným územím prakticky nadväzujúcej na zástavbu mesta je občianska vybavenosť minimálna. Za väčšinou zariadení základnej občianskej vybavenosti a za všetkou vyššou špecifickou občianskou vybavenosťou obyvatelia obce dochádzajú do Banskej Bystrice. Existujúce plochy občianskej vybavenosti komerčného charakteru sú mimo obce prevažne v mestskej časti Radvaň. V dôsledku toho, že mladí ľudia za vzdelaním odchádzajú na stredné a vysoké školy väčšinou trávajú svoj voľný čas mimo obec. V obci chýbajú ďalšie zariadenia pre trávenie voľného času mládeže preto, aby sa viac zapájali do života obce. Možno konštatovať, že obecné budovy a objekty je potrebné rekonštruovať a u niektorých navrhnuť zmenu využitia pre potreby obyvateľov obce. Stavebnotechnický stav je čiastočne vyhovujúci avšak chýba riešenie zníženia energetickej náročnosti budov zateplením, výmenou okien. Nedobudované sú aj vnútorné priestory a chýba dostatočné vybavenie. Sociálna starostlivosť o obyvateľov je zabezpečovaná opatrovateľskými službami v meste B. Bystrica podľa potreby a požiadaviek. Školské zariadenie sa v obci nachádza len pre I. stupeň ZŠ vrátane Materskej škôlky. Stav technickej a dopravnej infraštruktúry v obci je neuspokojivý. Pre ďalší rozvoj obce je nevyhnutné dobudovať a rekonštruovať technickú infraštruktúru a riešiť stav dopravnej infraštruktúry (miestne komunikácie, odstavbé plochy apod.). Z dôvodu obmedzených dopravných koridorov obec s budovaním chodníkov neuvažuje. Dopravná dostupnosť obce k mestu je veľmi dobrá. Dopravné spojenie verejnou hromadnou dopravou s mestom a okolím zabezpečuje hromadná autobusová doprava a narastúca automobilová doprava.</p>
<p>MONITORING A HODNOTENIE OPATRENIA</p>	
<p>UKAZOVATEĽ MERATEĽNÝ INDIKÁTOR</p>	<ul style="list-style-type: none"> - počet pripravených lokalít pre rozvoj obce - počet nových bytových jednotiek pre mladé rodiny - počet pripravených stavebných pozemkov pre bývanie - počet nových bytových domov - počet nových bytových jednotiek - počet vybudovaných zariadení základnej vybavenosti - počet prisťahovaných mladých rodín - počet verejne dostupných internetových bodov v obci - počet elektronických programov v obci - počet nových plôch a vybudovaných zariadení športu a rekreácie - počet vybudovaných sociálnych a kultúrnych zariadení - počet zariadení sociálnej starostlivosti (stravovanie, ubytovanie, charita,)

	<ul style="list-style-type: none"> - počet modernizovaných obecných budov a objektov - počet vybudovaných zariadení vybavenosti pre obyvateľov - počet dobrovoľníkov v dobrovoľnej sociálnej a zdravotníckej pomoci, - počet modernizovaných zariadení občianskej vybavenosti - počet nových verejných služieb obyvateľstvu (vrátane zdravotníckej pomoci a pomoci sociálne slabším) - počet nových verejných bezbariérových vstupov - počet km nových alt. obnovených prístupových komunikácií - počet km vybudovaných, obnovených chodníkov pre peších - počet m² vybudovaných odstavných plôch - počet rekonštruovaných premostení - počet m rekonštruovaných miestnych komunikácií - počet m podzemného elektrického vedenia - počet domácností pripojených na internet - počet bodov prístupných k verejnému internetu - dĺžka obnovených, rekonštruovaných sietí technickej infraštruktúry - počet km rekonštruovaného rozhlasového vedenia - počet rekonštruovaného verejného osvetlenia - počet web stránok zameraných na informovanie obyvateľstva
OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY	Pripravené rozvojové lokality pre bývanie a ďalšiu vybavenosť. Dobudované služby obyvateľstvu vrátane dopravnej a technickej infraštruktúry, zlepšené podmienky pre rozvoj bývania v obci, atraktívne bývanie, nárast obyvateľstva
ODHADOVANÉ DOPADY	Lepšie územné a technické podmienky pre bývanie s dostatočnými službami obyvateľstvu
ODHADOVANÉ ALOKÁCIE FINANČNÝCH ZDROJOV DO ROKU 2019 V EURO	1 612 000

STRATEGICKÝ CIEĽ	Zlepšením podmienok pre bezpečné bývanie, oddych a prácu dosiahnuť modernú a atraktívnu obec Malachov so zachovaním súčasného komunitného života a s pridanou funkciou prímestského turizmu pre mesto Banská Bystrica a okolie.
PRIORITA	BÝVANIE A SLUŽBY OBYVATEĽSTVU
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	1. Zvýšenie atraktivity obce, zlepšenie technickej a sociálnej vybavenosti a tvorba podmienok pre rozvoj bývania
OPATRENIE	1.2. Zlepšiť vzhľad, kvalitu krajiny a stav životného prostredia obce
AKTIVITY	<ol style="list-style-type: none"> 1. realizácia obnovy obce v duchu Programu obnovy dediny 2. aktivity na záchranu architektonických hodnôt a obnovu

	<p>ulice a verejných priestorov (projekt obnovy dediny, architektonické a urbanistické štúdie, design verejného priestoru apod.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. budovanie tradičného obrazu dediny (význam prímestského satelitu, humanizácia výrazu obytných domov s tradičným obrazom typickej zástavby, pôvodná architektúra, krajina, pôvodná zeleň apod.) 4. obnova stavebného potenciálu obce a podpora multifunkčného využitia obecného nehnuteľného majetku (obecný úrad a kultúrny dom, objekty verejného života a iné) 5. obnova kultúrnych a prírodných pamiatok, obnova architektonických, technických pamiatok, pamätihodností obce a iných objektov s miestnou kultúrnou hodnotou (pamätníky, pomníky) 6. príprava architektonických riešení verejných priestranstiev, drobná architektúra oddychových zón 7. obnova, rekonštrukcia, úprava, údržba a budovanie verejných priestranstiev (oporný múr, terénne úpravy, detské ihriská, oddychové zóny s lavičkami, zeleň, cintoríny, oplotenia, spoločenské a kultúrne priestory, pietne miesta a pod.) 8. aktivity na odstránenie objektov znehodnocujúcich prostredie 9. obnova zelene a budovanie parkov, obnova a rekonštrukcia zelených plôch a objektov rekreácie (verejná zeleň, cintoríny, ľudová architektúra, a iné.) 10. ochrana prírodných zdrojov a hodnôt a budovanie ekologickej stability vrátane spodných vôd a prameňov 11. obnova a údržba krajiny a ekologickej stability, (eliminácie erózie a zosuvy pôdy, úpravy a regulácie v krajine, vodné toky, rekultivácie, odstraňovanie neregistrovaných skládok TKO, ozdravenie sídelnej a krajinnej zelene, pozemkové úpravy, revitalizácie krajiny, obnova lúčnych, obnova a údržba lesných komunikácií, obnova lesa prirodzeným omladením lesných plôch a pod.) 12. obnova a následná starostlivosť o prírodné lokality, (ekosystémy, biotopy, korytá potokov, odpočívadlá, chodníky, apod.) 13. budovanie a zavádzanie technológií vykurovania a výroby elektrickej energie šetriacich životné prostredie (solárna energia, spaľovne drevných štiepkov, veterné elektrárne, stimuly, informácie, osвета a pod.) 14. aktivity na podporu zavádzania „čistej“ a neškodnej (na životné prostredie) výroby (programy podpory a stimulácie, apod.) 15. výstavba, rekonštrukcia a modernizácia existujúcej environmentálnej infraštruktúry (vodovod, kanalizácia, zdroj pitnej vody apod.) 16. eliminácia dopadov na životné prostredie v dôsledku znečisťovania ovzdušia vykurovaním a spaľovaním odpadu lokálnymi zdrojmi 17. aktivity zamerané na protipovodňové opatrenia, regulácie vodných tokov s efektom udržania vody v mieste (úpravy a regulácie potokov a vodných tokov, riešenie odvodnenia z miestnych spevnených komunikácií - rigoly, priekopy atď.) 18. aktivity v teréne zamerané na ochranu prírody a krajiny (budovanie vzťahu k prírode, čistenie, kontrola a pod.) 19. zlepšenie stavu a efektivity likvidácie tuhého
--	--

	<p>komunálneho odpadu a separovaného zberu odpadu z domácností a verejných objektov (zberné miesto, kompostoviská, kompostéry, recyklácia separovaného odpadu, a iné)</p> <p>20.aktivity zamerané na zamedzenie a likvidáciu „čiernych“ skládok (prevencia, kampaň, zberne, uskladňovanie a recyklácia triedeného odpadu a pod., atď),</p> <p>21.zavádzanie využívania alternatívnych zdrojov energie (BIOMASA, BIOPLYN, solárna energia, atď.)</p> <p>22.aktivity monitoringu a verejnej kontroly životného prostredia a bezpečnosti</p> <p>23.aktivity zamerané na osvetu a výchovu obyvateľstva v oblasti starostlivosti o krajinu a životné prostredie(prednášky, semináre, letáky ...)</p> <p>24.aktivity zamerané na zvýšenie environmentálneho povedomia detí a mládeže (likvidácia odpadu a triedený zber v domácnostiach, vypaľovanie tráv, likvidácia odpadov v záhradách, údržba uličných fasád, oplotení a pod.)</p> <p>25.aktivity zamerané na budovanie vzťahu turistov a obyvateľstva k prírodným hodnotám a ochrane prírody (ekologická výchova, alternatívne zdroje energie, príroda, vzhľad a čistota obce, školy v prírode, letné školy a pod.)</p>
OPRÁVNENOSŤ	<p><i>obec, inštitúcie a organizácie a miestne iniciatívy v životnom prostredí, vlastníci pozemkov, správcovia tokov, podnikatelia hospodáriaci s pôdou, užívatelia pôdy</i></p>
ODÔVODNENIE	<p>Stav environmentálnej infraštruktúry je len čiastočne vyhovujúci. Obec má vodovod a čiastočnú kanalizáciu prepojenú na kanalizačný zberač v meste B.Bystrica. Obec nemá vlastný zdroj pitnej vody ale je napojená na regionálne zdroje. Aby bol rozvoj obce trvalo – udržateľný má veľký význam pre atraktivitu a modernizáciu obce starostlivosť o jej vzhľad, zachovanie kvalitného životného prostredia a rešpektovanie únosných limitov zaťaženia územia obce vrátane krajinného prostredia okolo nej. Podstatou skvalitnenia životného prostredia je skvalitnenie vzhľadu obce, verejných priestranstiev a súkromných priestorov. Prostredie obce potrebuje zvýšenú starostlivosť v oblasti úprav verejných priestranstiev, budovania oddychových zón, rekonštrukcií autobusových zástaviek a starostlivosti o zeleň. Okrem rekonštrukcie a obnovy obecných budov si investície vyžadujú aj verejné priestranstvá pri budovách aj mimo nich. Stavebnotechnický stav domového fondu je rozmanitý, prevažujú však objekty vyhovujúce. Časť pôvodných domov bolo zrekonštruovaných aj na rekreačné chalupy. Veľký význam má miestne povedomie o životnom prostredí obce. Množstvo technických objektov a plôch znehodnocuje krajinný obraz (vzdušné vedenia VN a NN a i.).</p> <p>Obec sa nachádza v hodnotnom prírodnom prostredí okolia B. Bystrice. Je potrebné zvýšiť starostlivosť nielen o zložky životného prostredia ale aj zabezpečiť komplexnú starostlivosť o krajinu ako celok. Obec zabezpečuje riešenie odpadového hospodárstva separovaním odpadu a vývozom bez uskladnenia. Dopady hluku a prašnosti z dopravy ovplyvňujú životné prostredie v obci. Prevažujúci spôsob vykurovania obcí je plynové avšak v posledných rokoch častejšie lokálne na tuhé palivo. Napriek skutočnosti, že obec rieši vykurovanie obecných budov plynom, má obec stále vysoký potenciál vo využívaní ďalších obnoviteľných</p>

	<p>zdrojov energie ako napr. drevo, voda, pôda, biomasa, bioplyn, slnečné systémy a pod., ktoré sú riešením aj pre problémy s neobhospodarovateľnými TTP a drevným odpadom z lesných ekosystémov. Spôsob hospodárenia v krajine je problematický najmä z dvoch protichodných dôvodov – prílišná exploatacia a nevyužívanie. Oba spôsoby vedú k zníženiu biodiverzity. Nevyužívanie horšie dostupných častí krajiny je predovšetkým problémom trvalých trávnatých porastov. Lesy mimo lesných pozemkov sa postupne formujú najmä na nevyužívaných trvalých trávnatých porastoch zarastaním drevinami. Udržaním trávnych porastov pre aktívne využívanie ako pasienkov je možné aj udržanie kvality krajiny.</p>
MONITORING A HODNOTENIE OPATRENIA	
<p>UKAZOVATEL' MERATEĽNÝ INDIKÁTOR</p>	<ul style="list-style-type: none"> - počet plánov, štúdií a projektov obnovy dediny - počet zrekonštruovaných obecných budov a budov s multifunkčným využitím - počet zrekonštruovaných autobusových zastávok - počet obnovených kultúrnych a prírodných pamiatok - počet obnovených architektonických a technických pamiatok - počet obnovených stavieb, diel a úprav pre zvýšenie príjmov z podnikania (obnova verejných priestranstiev, objektov, zelených plôch, drobnej architektúry a uplatnenie vhodných prvkov architektúry do obnovy stavieb a do novostavieb) - počet pripravených architektonických riešení verejných priestranstiev - počet m2 nových resp. obnovených plôch verejných priestranstiev - počet nových resp. obnovených stavieb, diel a úprav objektov - počet obnovených obecných objektov - počet obnovených kultúrnych zariadení - počet asanovaných objektov - počet obnovených obytných objektov - počet domácností zapojených do separovaného zberu - počet zariadení na výrobu energie - počet km vybudovanej kanalizácie - počet vybudovaných ČOV (obecné, domové a skupinové) - počet napojených domácností na ČOV - počet km zrekonštruovaného a novo - vybudovaného vodovodného potrubia - rozsah vybudovanej obecnej kanalizácie - dĺžka obnovených vodných tokov - rozsah zásahov ochrany v prírode - počet vybudovaných oddychových miest - počet aktivít zameraných na zvýšenie environmentálneho povedomia obyvateľstva - zlepšenie hodnôt kvality zložiek životného prostredia - počet zapojených domácností do separovaného zberu - rozsah ušetrených zdrojov na zber tuhého komunálneho odpadu - počet zberných nádob - počet zlikvidovaných skládok TKO - počet zriadených plôch pre odpadové hospodárstvo - počet realizovaných zariadení čistenia odpadových vôd - počet zariadení na výrobu energie - počet realizovaných krajinnoekologických opatrení

	<ul style="list-style-type: none"> - počet jednotiek dĺžky protipovodňových úprav - hodnota zníženia negatívnych vplyvov na zložky životného prostredia - počet jednotiek plochy rekultivácií - počet prednášok, seminárov a podujatí zameraných na životné prostredie a starostlivosť o krajinu - počet programov, súťaží a pozitívnych príkladov v obnove objektov - počet materiálov pre environmentálnu propagáciu a osvetu
OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY	Zlepšené životné prostredie obce a obnovená obec aj krajina. Modernizovaná environmentálna infraštruktúra a lepšie environmentálne povedomie.
ODHADOVANÉ DOPADY	Kvalitné životné prostredie obce
ODHADOVANÉ ALOKÁCIE FINANČNÝCH ZDROJOV DO ROKU 2019 V EURO	2 115 000

STRATEGICKÝ CIEĽ	Zlepšením podmienok pre bezpečné bývanie, oddych a prácu dosiahnuť modernú a atraktívnu obec Malachov so zachovaním súčasného komunitného života a s pridanou funkciou prímestského turizmu pre mesto Banská Bystrica a okolie.
PRIORITA	ROZVOJ ĽUDÍ
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	2. Budovanie komunity a zvýšenie kvality ľudí
OPATRENIE	2.1. Posilňovať miestny spolkový a komunitný život a budovať miestne povedomie pre zvýšenie záujmu o verejný život
AKTIVITY	<ol style="list-style-type: none"> 1. zavádzanie inovatívneho prístupu rozvoja obce s využitím miestneho potenciálu územia a endogénnych zdrojov „zdola nahor“ 2. zlepšenie prístupu a informovanosti verejnosti (letáky, podujatia, miestne médiá a tlač, informačné kanály, ankety, podnety, články verejnosti, technológie, internet a pod.) 3. aktivity pre účely zapojenia občanov do vecí verejných, verejnej diskusie, komunikácie a informovanosti 4. aktivity na zvýšenie kvality kultúrneho a spoločenského života s dôrazom na zachovanie kultúrneho a historického dedičstva obce 5. aktivity na posilnenie miestneho manažmentu územia obce (spolurozhodovanie, spolupráca, spoluzodpovednosť a pod.) 6. aktivity zamerané na zvýšenie miestneho povedomia a lokalpatriotizmu obyvateľstva 7. zvyšovanie miestneho povedomia a osvetu v oblasti identity a obnovy duchovných tradícií 8. zlepšenie informovanosti o dianí v obci 9. podpora existujúcich a vznik nových verejnoprospešných iniciatív, združení a spolkov na podporu verejného života a rozvoja (občianske iniciatívy, kultúrne a športové kluby, zväzy, spolky

	<p>apod.)</p> <p>10. podpora aktivít rozvoja činnosti spolkov, klubov, záujmových a občianskych združení zameraných na podporu kultúrneho a spoločenského života a zachovania tradícií a kultúry vrátane pozitívneho rozvoja jednotlivých oblastí života v obci - priestory, vybavenie pre činnosť, organizovanie podujatí apod.,</p> <p>11. zavádzanie procesov participatívneho plánovania a rozhodovania o živote a rozvoji v obci</p> <p>12. aktivity na podporu združovania zdrojov a zakladanie koordinačných združení zapájania sa aktívnych subjektov do činnosti obce a mikroregiónu (partnerstvá, spoločné produkty a projekty, zimná údržba, sociálna pomoc, apod.),</p> <p>13. aktivity na podporu zlepšenia komunikácie a medziľudských vzťahov v obci aj medzi obcami a miestnymi rozvojovými aktérmi (občania, inštitúcie, podniky, organizácie atď.) - stretnutia, facilitácia, web diskusie online, dotazníky, prieskumy apod.),</p> <p>14. aktivity na rozvoj športu, kultúry a záujmových činností</p> <p>15. aktivity na podporu miestnych talentov (kultúra, remeslá, šport)</p> <p>16. zriadenie a budovanie obecných muzeálnych expozícií, domov remesiel, izieb tradícií a pod.</p> <p>17. udržanie a obnova zachovaných tradícií a ich obnova duchovného bohatstva (folklór, remeslá, zručnosti, podujatia, výstavy, udalosti, zachovanie historických odkazov, tvorba fondov a iné)</p> <p>18. obnova a podpora miestnych a regionálnych tradícií vo všetkých oblastiach života obce, obnova a zavádzanie nových zvykov a tradícií (kultúrno – spoločenské podujatia, koncerty, divadlo, súbory, umelecké remeslá, jarmoky a iné)</p> <p>19. aktivity práce s deťmi a zapájanie detí a mládeže do komunitného života a budovanie vzťahu k prostrediu (genius loci)</p> <p>20. aktivity spolupráce miestnych a regionálnych inštitúcií – <i>obec- mikroregión- miestne iniciatívy- odborné inštitúcie a pod.</i></p> <p>21. vybudovanie a modernizácia kultúrnych zariadení, priestorov a plôch určených na stretávanie, kultúru a šport (knihnica, kultúrny dom, komunitné centrum, klubové miestnosti, divadlo, a pod.)</p> <p>22. podpora uplatňovania oživenia miestnej kultúry zriadením špecifických služieb (tradičná kuchyňa, zriadenie tvorivých dielní apod.)</p> <p>23. aktivity na podporu rozvoja kultúrno - spoločenského života obce</p> <p>24. organizovanie obecných a mikroregionálnych podujatí (súťaže, futbalové turnaje, športové podujatia, koncerty, a pod.)</p> <p>25. organizovanie študijných ciest obyvateľov obce a osveta (spolupráca, exkurzie, výstavy, výmena skúseností, získavanie informácií a pod.)</p> <p>26. aktivity zamerané na osvetu a výchovu obyvateľstva v oblasti starostlivosti o krajinu a životné prostredie (prednášky, semináre, letáky ...)</p> <p>27. podpora programov proti kriminalite</p> <p>28. aktivity na podporu tvorby nových projektov rozvoja obce</p>
--	--

OPRÁVNENOSŤ	<i>obec, školy, inštitúcie, organizácie a miestne iniciatívy v rozvoji, vzdelávaní, kultúre, športe a sociálnych službách,</i>
ODÔVODNENIE	<p>Obec Malachov je obytným satelitom mesta B.Bystrica s prevažujúcou obytnou funkciou. Napriek blízkosti mesta má bývanie v obci viac vidiecky charakter. Myslí sa tým vyššia kvalita spolunažívania miestnych obyvateľov založená na komunitnom princípe. Od roku 2000 dochádza k nárastu trvale žijúceho obyvateľstva v dôsledku záujmu o bývanie v obci s dobrou dochádzkovou vzdialenosťou za prácou, kultúrou a vybavenosťou a pritom pri zachovaní pridanej hodnoty vidieckeho charakteru obce. Z hľadiska vekovej štruktúry môžeme hodnotiť obec pozitívne. V obci je dobrá situácia, čo sa týka vzdelania. V obci je bohatý spoločenský život. Miestne iniciatívy pomáhajú, podporujú a realizujú život v komunite a podieľajú sa na rozvoji obce. V záujme vyššej účasti na verejnom živote a rozvoji vrátane následnej udržateľnosti je potrebné viac aktivizovať obyvateľov obce pre tento životný štandard nielen v záujme zvýšenia atraktivity bývania v obci ale aj v záujme zvýšenia vzdelanosti, schopnosti samozamestnania sa, konkurencieschopnosti a miestneho povedomia obyvateľov. Hlavne o „nepôvodných“ obyvateľov obce je nedostatočný tzv. lokalpatriotizmus ako vzťah k obci a jej prostrediu. Veľa mladých (cca do 30 rokov) nemá záujem o aktívnejší život. Prevláda mestský spôsob trávenia voľného času. Za oddychom aj prácou obvykle odchádzajú mimo obec, čo má za následok ich slabú spolupatričnosť ako aj záujem o trvalé bývanie a založenie si rodiny. Obec sa pre mladých stáva nedostatočne modernou, oslabuje sa vzťah k obci, klesá ich záujem o dianie v obci a veci verejné. Odchádzajú za štúdiom a následne prácou do väčších miest. Všetky aktívne subjekty obce by mali viac navzájom spolupracovať a informovať sa. Chýba im spoločná platforma spolupráce. Jednou z príčin je aj nedostatočná informatizácia a modernizácia verejnej správy tak, aby bolo možné zabezpečiť intenzívnejšiu spoluprácu s miestnymi a regionálnymi aktérmi pôsobiacimi v obci a zapáť ich do rozvoja. Rozvojové možnosti by sa mali sústreďovať na rozvoj ľudského potenciálu, na zvýšenie uvedomelosti a vedomia, vzdelávanie, prácu s deťmi a mládežou ako aj na zlepšovanie podmienok pre sociálne odkázaných spoluobčanov a kultúrno-spoločenský život. Rovnakým predpokladom podpory komunity obce je existencia dochovaných kultúrohistorických hodnôt, tradícií a zachovaných zvykov z minulosti. Do života obce preniká vplyv mestského spôsobu života. Na základe demografických odhadov a očakávaného nárastu obyvateľov produktívneho veku (mladých rodín) možno očakávať, že percento obyvateľov v predproduktívnom veku bude vyššie ako v poproduktívnom, čo dáva dobré predpoklady pre dosiahnutie cieľa.</p>
MONITORING A HODNOTENIE OPATRENIA	
UKAZOVATEĽ MERATEĽNÝ INDIKÁTOR	<ul style="list-style-type: none"> - počet verejných stretnutí - počet zapojených občanov do prieskumu verejnej mienky - počet programov práce s verejnosťou - počet zapojených aktívnych subjektov do činnosti na veciach verejných - počet uskutočnených vzdelávacích a osvetových programov pre obyvateľstvo

	<ul style="list-style-type: none"> - počet uskutočnených exkurzií, študijných ciest - počet organizovaných podujatí - počet obnovených tradícií - počet nových kultúrno spoločenských podujatí - počet návštevníkov podujatí obce a pod. - počet zapojených obyvateľov do verejného života a do rozhodovania o veciach verejných - počet osôb zapojených do sociálneho programu - počet zapojených mladých ľudí - počet programov/ projektov pre deti a mládež - počet vyškolených obyvateľov - počet obyvateľov zapojených do spolkového života - počet obnovených tradícií - počet výtlačkov obecných novín, periodík - počet zriadených obecných tabúl - počet facilitácií, prednášok - počet podporených spolkov, klubov, záujmových a občianskych združení - počet účastníkov na podujatiach - počet rozvojových dokumentov, územných plánov, koncepcií, stratégií, projektov - počet založených partnerstiev – miestnych iniciatív - počet partnerských projektov - počet podujatí, študijných ciest, exkurzií
OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY	Vyspelý komunitný život v obci, vyššie miestne povedomie, a bohatý kultúrny a spoločenský život
ODHADOVANÉ DOPADY	Kvalitnejší ľudský potenciál obce
ODHADOVANÉ ALOKÁCIE FINANČNÝCH ZDROJOV DO ROKU 2019 v EURO	199 000

STRATEGICKÝ CIEĽ	Zlepšením podmienok pre bezpečné bývanie, oddych a prácu dosiahnuť modernú a atraktívnu obec Malachov so zachovaním súčasného komunitného života a s pridanou funkciou prímestského turizmu pre mesto Banská Bystrica a okolie.
PRIORITA	EKONOMICKÝ ROZVOJ
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	3. Zlepšením využitia miestnych zdrojov a polohy obce dosiahnutie ekonomického rozvoja
OPATRENIE	3.1. Zlepšiť podmienky pre rozvoj podnikania v obci a zvýšiť schopnosť obyvateľov uplatniť sa na trhu práce
AKTIVITY	<ol style="list-style-type: none"> 1. vzdelávacie a informačné akcie, výmenné návštevy podnikov, poradenské služby, spolupráca – zameranie na zavádzanie inovácií, zlepšovanie výkonnosti podnikov, prenos vedomostí v oblasti vidieckeho cestovného ruchu 2. aktivity marketingu a propagácie obce a vidieckeho cestovného ruchu, agroturistiky, rekreačnej turistiky horského a podhorského typu vrátane okolitých obcí (propagačné materiály, web stránky o obci

	<p>a mikroregiónu, miestne príbehy a povesti a pod.),</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. budovanie verejných investícií na zvyšovanie atraktivity územia (športové možnosti, a školy remesiel, rozhľadňa, zábavno-náučné chodníky a pod.) 4. vybudovanie a obnovenie existujúcich tratí a cyklotrás obecnej a mikroregionálnej siete pre zimnú a letnú prevádzku a chodníkov v prírode (turistické chodníky, bežecké trate, pre cyklistov a kolieskové korčule a bežecké lyžovanie) 5. zapojenie sa do budovania regionálnych náučných, kultúrno-poznávacích a tématických produktov a trás (historický náučný chodník, história v blízkych obciach mikroregiónu, prírodné hodnoty, atď.) 6. aktivity zamerané na údržbu a značenie všetkých obecných a nadobecných existujúcich a nových trás športu (bežkárske a zjazdové trate, turistické, cyklistické, ai.) 7. budovanie oddychových miest s prístreškami (zastávky v obci, odpočívadlá, studničky a pod.) 8. dobudovanie kvalitného informačného a orientačného systému v obci a krajine (informačné panely, poradenské služby, orientácia v obci, doplniť informačné tabule a pod.), 9. nadobecné aktivity spoločnej propagácie obce, mikroregiónu a turistických lokalít (informačný systém, organizovanie súťaží, kongresov, výstav, podujatí, prezentácií apod.) 10. budovanie a organizovanie doplnkových podujatí blízkyh strediskám zimnej a letnej turistiky (divadelné letá, koncerty, bály, trhy miestnych produktov, prezentácia zručností, zo života obce, animácia historických procesov, a pod.) 11. komunikácia a spolupráca s podnikateľským prostredím a pomoc na začatie podnikania pre mladých podnikateľov a farmárov 12. rozvoj služieb verejnej správy pre malé a stredné podnikanie 13. rekonštrukcie existujúcich obecných zariadení budov a plôch s viacfunkčným využitím pre šport a relax – ubytovanie, klubovne, posilňovne, futbalové, volejbalové, detské a multifunkčné ihriská, kúpalisko, kolkárne, klziská, rybník a pod., 14. aktivity zamerané na zakladanie podnikateľských a verejno-súkromných partnerstiev (združenie cestovného ruchu, odbytové združenie pre miestne produkty a pod.) 15. vytváranie administratívnych a priestorových podmienok pre podporu zamestnanosti priamo v obci (rozvoj verejných investícií, pracovné príležitosti vo verejnom sektore, verejných službách, podpora neziskových združení, priemyselné a technologické parky a pod.) 16. tvorba a podpora rozvojových projektov zameraných na vznik nových pracovných príležitostí
OPRÁVNENOSŤ	<i>obec, subjekty podnikajúce v službách verejnosti, miestne iniciatívy v rozvoji, inštitúcie, združenia podnikateľov</i>
ODÔVODNENIE	Obec Malachov má reálny potenciál predovšetkým pre rozvoj turistiky vrátane agroturistiky (ktorá je forma vidieckej turistiky poskytovaná podnikateľmi v poľnohospodárskej výrobe a slúži im ako dodatočný alebo ďalší finančný zdroj

	<p>k udržaniu alebo rozšíreniu hlavného podnikateľského programu). Tieto aktivity sú bezprostredne späté s prírodou, krajinou a krajinným prostredím, prispievajú k celkovému rozvoju obce najmä tým, že umožňujú zhodnotiť danosti vidieckeho prostredia a to i pri pomerne nízkej finančnej náročnosti, vytvoria nové pracovné príležitosti a napomáhajú obnove a rozvoju obce. Obec má dostatočný územný, ľudský aj kultúrny potenciál pre rozvoj podnikania v oblasti remeselnej výroby, spracovania dreva, poľnohospodárstva, včelárstva, lesníctva aj agroturistiky. Obec má bohaté tradície a v jej katastri sa nachádza veľa možností pre doplnkové aktivity. Predpokladom pre miestny ekonomický rozvoj je existencia zručného a vzdelaného ľudského potenciálu a polohy obce v blízkosti Banskej Bystrice. Množstvo existujúceho stavebného fondu obce zostáva nevyužitým pre možné služby a podnikanie. Miestne zdroje nie sú dostatočne využívané, zanikli pôvodné remeslá využiteľné napr. v cestovnom ruchu. Cykloturistika, pešia a náučná turistika, bežecké trate nie sú na dostačujúcej úrovni hlavne vo väzbe na regionálne trasy. Cestovný ruch má v obci odôvodnenie jedine vo väzbe na okolité regionálne strediská a zaujímavosti vo väzbe na banícku históriu a lyžiarske strediská (Banská Bystrica, Králiky, Kremnica, Skalka). Orientačný a informačný systém v prepojení obec-krajina je nedostatočný. Informácie o obci poskytuje obecny úrad. Propagácia obce je minimálna, chýbajú obecné a mikroregionálne propagačné materiály. Je nutná podpora vzniku nových podnikateľských aktivít, vybudovania jednotného informačného systému s ponukou doplnkových služieb vrátane predaja miestnych produktov s využitím blízkosti okolitých obcí a atrakcií (kúpele, banské miesta). Obec využíva svoje tradície, históriu ako aj prírodný potenciál v prospech verejnoprospešných záujmov avšak nie v prospech vlastnej ekonomickej prosperity. Pracovné príležitosti však nachádzajú obyvatelia mimo obce, čo spôsobuje odliv obyvateľov produktívneho veku na dlhší čas, čím vyvoláva ďalšie potrebné investície na prepravu. Následkom je aj nedostatok tzv. samozamestnanosti obyvateľov v podnikaní a v zakladaní vlastnej živnosti. S cieľom zapojiť obyvateľstvo obce do rozvojového a pracovného procesu, je potrebné vytvoriť podmienky a realizovať vzdelávacie a informačné aktivity za účelom pre zvyšovanie zručností, vzdelanostnej úrovne, jazykovej zdatnosti, informovanosti o možnostiach získavania finančných prostriedkov a následne zabezpečiť podporu pri začatí podnikania, samozamestnania a pod. Všetky aktívne subjekty obce by mali viac navzájom spolupracovať a informovať sa. Jednou z príčin je aj nedostatočná informatizácia a modernizácia verejnej správy tak, aby bolo možné zabezpečiť intenzívnejšiu spoluprácu s miestnymi a regionálnymi zamestnávateľmi, štátnymi lesmi a inými aktívnymi subjektmi pôsobiacimi v obci a zapájať ich do rozvoja. Nielen v obci ale hlavne v jej okolí chýba ponuka služieb pre ubytovaných hostí ako doplnková forma zážitkovej turistiky aj pre hostí, ktorí po športových aktivitách vyhľadávajú pokojný relax (wellness ai.). Tieto predpoklady vytvárajú priestor pre nové aktivity a nové zámery, ktoré v súčasnosti v obci absentujú. Obec má vysoký potenciál ako prímestská zóna aktívneho aj pasívneho oddychu.</p>
--	---

MONITORING A HODNOTENIE OPATRENIA	
UKAZOVATEĽ MERATEĽNÝ INDIKÁTOR	<ul style="list-style-type: none"> - počet stavieb, diel a úprav pre zvýšenie príjmov z podnikania (obnova verejných priestranstiev, objektov, zelených plôch, drobnej architektúry a uplatnenie vhodných prvkov architektúry do obnovy stavieb a do novostavieb) - počet nosičov informácií - počet návštevníkov na web stránke - počet nových produktov pre turistu v obci - počet sprievodcov v cestovnom ruchu - počet km siete poznávacích trás - počet zriadených náučných chodníkov - počet turistov prechádzajúcich náučnými chodníkmi a sieťou poznávacích trás - počet vybudovaných oddychových miest s prístreškami - počet informačných a orientačných objektov - počet vydaných propagačných materiálov - www stránka / počet návštev na stránke - počet zriadených pamätných izieb, obecných domov - počet návštevníkov - počet m vybudovaných resp. rekonštruovaných lyžiarskych vlekov, tratí - počet zorganizovaných výstav a kongresov - počet novovzniknutých a obnovených remesiel - počet nových verejných služieb turistom - počet rozvojových plánov, štúdií a projektov - počet obnovených tradícií a zručností - počet pripravených architektonických riešení verejných priestranstiev - počet uplatnených marketingových nástrojov - počet atraktivít, podujatí a akcií pre návštevníka - počet účastníkov vzdelávania a získavania skúseností v cestovnom ruchu a podnikaní (vzdelávanie, osвета, exkurzie a pod.) - počet projektov na podporu rozvoja v podnikaní
OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY	Pripravená obec a kvalifikovaná pracovná sila pre služby obyvateľstvu a podnikanie, plochy a objekty vhodné na podnikanie, nové podnikateľské zámery, obec pripravená na turistu a návštevníka
ODHADOVANÉ DOPADY	počet podnikov, pracovných miest a návštevníkov obce
ODHADOVANÉ ALOKÁCIE FINANČNÝCH ZDROJOV DO ROKU 2019 v EURO	361 000

STRATEGICKÝ CIEĽ	Zlepšením podmienok pre bezpečné bývanie, oddych a prácu dosiahnuť modernú a atraktívnu obec Malachov so zachovaním súčasného komunitného života a s pridanou funkciou prímestského turizmu pre mesto Banská Bystrica a okolie.
PRIORITA	EKONOMICKÝ ROZVOJ
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	3. Zlepšením využitia miestnych zdrojov a polohy obce dosiahnutie ekonomického rozvoja
OPATRENIE	3.2. Rozvíjať a modernizovať podnikateľské prostredie
AKTIVITY	<ol style="list-style-type: none"> 1. aktivity na modernizáciu, zlepšenie a rozvoj poľnohospodárskej, lesníckej a remeselnej výroby 2. podpora diverzifikácie poľnohospodárskych a lesohospodárskych činností v turizme (agroturistika, malé výrobné, prezentácia výroby apod.) 3. podpora malých, mladých farmárov, podpora rozvoja malých, rodinných agrofariem s využitím aj v agroturistike 4. investície do nepoľnohospodárskych činností, podpora živnostníkov, remeselníkov a pod. 5. vybudovanie agroturistických zariadení vidieckeho typu (rodinné farmy a agrofarmy, konská farma, salaše, ubytovacie zariadenia s tradičným hospodárením a pod.) 6. budovanie kapacity na spracovanie produktov ekologického poľnohospodárstva 7. podpora vzniku biofariem, spracovanie a predaj produktov (med, syr, apod.) 8. zabezpečenie propagácie a marketingu biopotravín a „predaja z dvora“ 9. zdokonalenie a zracionalizovanie pestovania a ochrany lesa, ťažby dreva, manipulácie a dopravy dreva, zberu ostatnej lesnej produkcie a pestovanie reprodukčného materiálu v lesných škôlkach 10. obnova strojov a zariadení na ťažbu a spracovanie drevnej hmoty 11. budovanie zariadení pre výrobu obnoviteľných zdrojov energie 12. zvyšovanie hospodárskej hodnoty lesov 13. ekologická stabilizácia a ochrana krajiny realizáciou vodohospodárskych, protieróznych, ekologických a rekultivačných opatrení 14. zvyšovanie počtu fariem, ktoré získajú moderné budovy, nové technológie a technické zariadenia s úspornou spotrebou energie (výroba biomasy) 15. zakladanie malých podnikov a vytváranie pracov. miest 16. dobudovanie centra obce ako miesta pre umiestnenie malých služieb (reštaurácia, kaviareň, cukráreň, letné terasy, služby malých remesiel, darčeky a pod.) ako doplnkového zdroja príjmov 17. zriaďovanie služieb obyvateľstvu a obchodu (ihriská, krajčírstva, opravovne, obchody, drobné služby, služby motoristom, cukráreň a pod.) 18. podpora rozvoja malých a stredných podnikov 19. budovanie malého podnikania v oblasti služieb a obchodu (obecné vidiecke centrum obchodu a služieb

	<p>pre malých podnikateľov a iné)</p> <p>20.zriadenie prevádzok na spracovanie dreva a miestnych surovín</p> <p>21.budovanie zariadení pre rozvoj tradičných aj moderných remesiel</p> <p>22.zavádzanie moderných technológií do existujúcej výroby a pre prácu „z domu“</p> <p>23.zvyšovanie inovačnej schopnosti podnikov</p> <p>24.znižovanie energetickej náročnosti hospodárenia</p> <p>25.zavádzanie technológií „čistej“ a neškodnej (na životné prostredie) výroby do existujúcich prevádzok</p> <p>26.finalizácia produkcie výroby s uplatnením predaja v miestnom až regionálnom rozsahu</p> <p>27.investície do spracovania a marketingu a obchodu s predajom miestnej výroby - miestnych produktov</p> <p>28.zriadenie malých remeselných výrobných prevádzok (hrnčiarstvo, výroba mliečnych produktov, práca s ovčou vlnou, tkanie kobercov, drevovýroba, kamenárska výroba, spracovanie využiteľných odpadov a pod.),</p> <p>29.budovanie výrobných prevádzok a prevádzok služieb s využitím exist. stavebného a iného hmotného potenciálu</p>
OPRÁVNENOSŤ	<i>obec, podnikatelia, poľnohospodárske družstvo, SHR, urbár, Lesy SR, živnostníci</i>
ODÔVODNENIE	<p>Obec Malachov je typickým obytným satelitom mesta Banská Bystrica a má reálny potenciál predovšetkým pre rozvoj turistiky. Aktivity cestovného ruchu sú bezprostredne späté s prírodou, krajinou a vidieckym prostredím, prispievajú k celkovému rozvoju obce najmä tým, že umožňujú zhodnotiť danosti vidieckeho prostredia a to i pri pomerne nízkej finančnej náročnosti, vytvoria nové pracovné príležitosti a napomáhajú obnove a rozvoju obce. Za týmto účelom je nutné uchovanie ucelených skupín domov vrátane hospodárskych stavieb a rozšírenie turistického vybavenia. Aktuálny výrobný potenciál obce je veľmi nízky. Väčšina obyvateľov za prácou dochádza. Charakter územia a jeho poloha predurčujú spôsob využívania pôdneho fondu a možnosti celkového hospodárskeho využitia územia. Lesy pokrývajú približne 30% územia, poľnohospodársku pôdu v prevažnej miere tvoria trvalé trávne porasty. Na hornom konci obce sa nachádza poľnohospodárske družstvo s pomerne nemoderným prostredím, čiastočne znehodnocujúcim vzhľad aj kvalitu životného prostredia obce. Svojou zastaralou výrobou vyvoláva potrebu modernizácie a zlepšenia výrobných procesov. V súčasnosti nie sú v Malachove žiadne zariadenia alebo areály iné poľnohospodárske alebo lesnícke výrobné aktivity. Obec má dostatočný potenciál pre rozvoj podnikania v oblasti remeselnej výroby, spracovania dreva, poľnohospodárstva, lesníctva aj agroturistiky. Priemyselná výroba nie je v obci zastúpená. Miestne zdroje nie sú dostatočne využívané. Významným ekonomickým príjmom z agrosektora okrem poľnohospodárstva a lesníctva môžu byť včelárstvo, remeslá a tzv. „predaj z dvora“. Nevyhnutnou zmenou v hospodárení by mala byť finalizácia výroby z produkcie agrosektora. Obec disponuje aj rekreačným potenciálom pre zabezpečenie ekonomickej prosperity a vytvorenie pracovných príležitostí pre obyvateľstvo. Aby bol rozvoj efektívny je dôležité podporovať využívanie a zhodnocovanie miestnych zdrojov, tradičné formy hospodárenia, remeselnú činnosť, rôzne doplnkové aktivity</p>

	<p>a služby, ktoré vedú k samozamestnávaniu občanov. Za týmto účelom je nutné uchovanie ucelených skupín domov vrátane hospodárskych stavieb a rozšírenie turistického vybavenia. Súčasné využitie ubytovacích kapacít v obci je minimálne. Aby aj obec mala ekonomický prínos z podnikania je nevyhnutné zlepšenie a zvýšenie využitia existujúcich vnútorných kapacít akými sú prírodné, ľudské a hmotné zdroje a postaviť svoj vnútorný rozvoj na existujúcich danostiach nielen samotnej obce ale celého mikroregiónu. V obci absentujú menšie ubytovacie zariadenia. Ubytovanie na súkromí prakticky neexistuje z dôvodu nepripravenosti obyvateľstva. Nielen v obci ale hlavne v jej okolí chýba ponuka služieb pre ubytovaných hostí ako doplnková forma zážitkovej turistiky aj pre hostí zo širokého okolia, ktorí po športových aktivitách vyhľadávajú pokojný relax (turistika, pohostenie, podujatia.). Potenciál v obci je možné nájsť v budovaní doplnkových zdrojov príjmov obyvateľstva v službách obyvateľstvu, poľnohospodárstve, lesnom hospodárstve, agroturistike a remeslách.</p>
MONITORING A HODNOTENIE OPATRENIA	
<p>UKAZOVATEĽ MERATEĽNÝ INDIKÁTOR</p>	<ul style="list-style-type: none"> - počet nových podnikov a služieb - počet modernizovaných podnikov - počet realizovaných inovácií - počet novovzniknutých pracovných miest - počet zamestnaných obyvateľov s trvalým bydliskom v obci - počet malých podnikateľov - počet stavieb, diel a úprav pre zvýšenie príjmov z podnikania (obnova verejných priestranstiev, objektov, zelených plôch, drobnej architektúry a uplatnenie vhodných prvkov architektúry do obnovy stavieb a do novostavieb) - počet nových podnikajúcich subjektov - počet novovzniknutých služieb a prevádzok - počet nových rodinných fariem - počet nových spoločných hospodárskych dvorov - počet zapojených poľnohospodárskych podnikov do finalizácie produkcie - počet produktov miestnej výroby na trh - počet dobudovaných ubytovacích kapacít / počet lôžok - počet dobudovaných stravovacích kapacít / počet stoličiek - počet ubytovacích kapacít na súkromí / počet lôžok - počet návštevníkov - počet zriadených nových prevádzok pre účely doplnkových služieb - počet novovzniknutých a obnovených remesiel - počet nových služieb - počet ubytovaných hostí sezónne aj celoročne
OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY	Dostatočný rozsah a rôznorodosť kvalitných služieb a pracovných príležitostí v hospodárskych činnostiach obce, moderné podniky,
ODHADOVANÉ DOPADY	zamestnanosť v obci, zvýšená návštevnosť a vyššie príjmy do rozpočtu obce a vyššie príjmy obyvateľstva z hlavných aj doplnkových ekonomických činností
<p>ODHADOVANÉ ALOKÁCIE FINANČNÝCH ZDROJOV DO ROKU 2019 v EURO</p>	1 420 000

2. Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie programu

Aktérmi programu sú:

- riadiace orgány
- koneční realizátori
- užívatelia jednotlivých opatrení a aktivít

2.1. Riadiaci orgán Programu rozvoja – PHSR

Pre zabezpečenie realizácie programu je ustanoveným riadiacim orgánom programu volená resp. obcou zriadená tzv. „**Rada rozvoja obce v zložení členov obecného zastupiteľstva**“, ktorá zabezpečuje postupy inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov resp. plánu investičných a neinvestičných zámerov rozvoja obce.

Výsledkom činnosti Rady rozvoja je rozdelenie úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR, inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie PHSR, spôsob komunikácie, kooperácie a koordinácie, komunikačná stratégia PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám, systém monitorovania a hodnotenia a akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky (x+2) - vecný a časový harmonogram realizácie jednotlivých opatrení a projektov (viď príloha č. 1).

Orgán navrhuje, riadi a zlepšuje procesy rozvoja s cieľom podporovať politiku a stratégiu definovanú v schválenom programovom dokumente tak, aby ním zabezpečované činnosti boli s ostatnými orgánmi koordinované a prispievali k efektívnosti a účinnosti podpory rozvoja aktivít na území obce.

Obec podľa zákona č. 539/2008 a zákona č. 309/2014 Z.z.:

- ☐ spracúva, schvaľuje, riadi a pravidelne vyhodnocuje plnenie programu obce
- ☐ poskytuje súčinnosť pri príprave a realizácii programu VÚC v území regiónu
- ☐ poskytuje súčinnosť pri príprave regionálnych operačných programov
- ☐ spolupracuje pri zabezpečovaní rozvojových spoločných zámerov viacerých obcí
- ☐ zriaďuje s inými obcami združenie obcí k ekonom.-sociál. rozvoju obce a VÚC
- ☐ spracováva stanovisko k programom regionálneho rozvoja

adresa a kontakty riadiaceho orgánu pre program

Obecný úrad Malachov

Ortútska cesta 145

974 05 Malachov

Tel. č. 048 – 410 40 30, 418 32 15

Email: ou@malachov.sk

zodpovedná osoba: starostka obce Malachov : **RNDr. Lucia Ferenc Gajdúšková**

(tel. kontakt : 048 418 32 15, mobil: 0918 363 629, email: starosta@malachov.sk

(schváli zastupiteľstvo obce uznesením)

2.2. Hlavné zásady administratívy Programu rozvoja – PHSR

Opatrenia na organizačné zabezpečenie efektívnej realizácie, monitorovania a hodnotenia
Programu rozvoja je potrebné záväzne zabezpečiť v zmysle uznesenia „Rady rozvoja obce“ a uznesenia zastupiteľstva obce takto:

1. stanoviť spracovanie hodnotiacej alt. monitorovacej správy Programu za príslušný rok každoročne v termíne do 15.2. nasledujúceho roka (napr. správu za rok 2015 v termíne do 15.2.2016)
 2. zostaviť spôsob hodnotenia podľa ukazovateľov programu (zodpovednosť a metodika)
 3. stanoviť zjednodušený spôsob zverejnenia príslušnej správy (letáky, médiá, tlač)
 4. zabezpečiť spôsob monitoringu a koordinácie spoločných rozvojových projektov (zodpovednosť a harmonogram)
 5. zabezpečiť spôsob financovania riadiacej, monitorovacej a administratívnej činnosti Programu
 6. zabezpečiť súlad rozvojových zámerov z územia s Programom rozvoja
 7. zabezpečiť informovanosť verejnosti o programe a jeho plnení
 8. zabezpečiť prístup k informáciám pre prípravu rozvojových projektov a fundraising
 9. každoročne zostaviť koncentráciu finančných zdrojov obce na prípravu kofinancovania rozvojových projektov (rezerva v rozpočte obce)
 10. zabezpečiť profesionálne účtovníctvo pre projekty zo štrukturálnych fondov EÚ (vyškolenie a financovanie)
 11. zabezpečiť mobilizáciu zdrojov z územia a vyškolenie vlastných resp. externých odborníkov pre projektovú činnosť.
-

3. Finančné zabezpečenie - Malachov

Odhad objemu potrebných finančných zdrojov a možnosti ich zabezpečenia pre roky 2015-2019 –tabuľka cieľov a opatrení z Akčného plánu - príloha č. 2

číslo	Špecifický cieľ (Priorita)		%	2016 -2017	EUR	%	2018 - 2019	EUR	SPOLU
	č.	Opatrenie							Eur
1	Zvýšenie atraktivity obce, zlepšenie technickej a sociálnej vybavenosti a tvorba podmienok pre rozvoj bývania								
	1.1	Zlepšiť podmienky pre bývanie a služby obyvateľstvu	33		537 000	67		1 075 000	1 612 000
	1.2	Zlepšiť vzhľad, kvalitu krajiny a stav životného prostredia obce	12		260 000	88		1 855 000	2 115 000
		Opatrenie celkom	21 13,97		797 000	79 51,34		2 930 000	3 727 000
2	Budovanie komunity a zvýšenie kvality ľudí								
	2.1	Posilňovať miestny spolkový a komunitný život a budovať miestne povedomie pre zvýšenie záujmu o verejný život	28		55 000	72		144 000	199 000
		Opatrenie celkom	28 0 96		55 000	72 2,32		144 000	199 000
3	Zlepšením využitia miestnych zdrojov a polohy obce dosiahnutie ekonomického rozvoja								
	3.1	Zlepšiť podmienky pre rozvoj podnikania v obci a zvýšiť schopnosť obyvateľov uplatniť sa na trhu práce	34		121 000	66		240 000	361 000
	3.2	Rozvíjať a modernizovať podnikateľské prostredie	59		840 000	41		580 000	1 420 000
		Opatrenie celkom	54 16,84		961 000	46 14,37		820 000	1 781 000
	SPOLU (Opatrenia na rok)				1 813 000			3 894 000	5 707 000
	SPOLU (Priority) 100%		32			68			

4. Monitoring

4.1. Systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu - Príloha č. 3 s ustanovením merateľných ukazovateľov

V záujme efektívneho a koordinovaného postupu činnosti pri realizácii Programu, jeho strategických cieľov a opatrení bude v termíne do 3 mesiacov od schválenia Programu v zastupiteľstve obce zriadený Monitorovací výbor, ktorého úlohou bude v pravidelných intervaloch hodnotiť zabezpečovanie programu v zmysle **tabuľky na doplnenie ukazovateľov** vid'. príloha č. 3.

4.2. Monitorovací orgán Programu rozvoja –PHSR

Monitorovacím orgánom bude zvolený orgán združenia v zmysle organizačného zabezpečenia.
adresa a kontakty monitorovacieho orgánu pre program

Obecný úrad Malachov
Ortútska cesta 145
974 05 Malachov
Tel. č. 048 – 410 40 30, 418 32 15
Email: ou@malachov.sk

zodpovedná osoba: (tel. kontakt :)
(meno zodpovednej osoby navrhne a schváli zastupiteľstvo obce uznesením)

5. Časový harmonogram realizácie programu

5.1. Krátkodobé plánovanie do roku 2019

Plánovanie na 2-4 roky sa uskutočňuje za účelom plánovania a kumulácie vnútorných zdrojov (ľudských, materiálnych a finančných) a za účelom koordinácie a súladu s prijatými prioritami obce.

Ide o podrobný prieskum záujmov miestnych a regionálnych rozvojových aktérov a ich koordináciu v záujme skutočných potrieb a možností. Rovnako takéto plánovanie vytvára výborné predpoklady pre partnerskú spoluprácu a spoločné rozvojové projekty s vyššou uskutočniteľnosťou a trvalou udržateľnosťou. Kvalitným plánovaním je možno predchádzať nesprávnym rozhodnutiam ako aj možným stretom záujmov rôznych záujmových skupín v rozvoji obce.

Akčný plán obvykle zabezpečuje:

- Úlohy
- Personálna náročnosť
- Časová náročnosť
- Finančná náročnosť
- Zodpovednosť za realizáciu.

Akčné plánovanie sa v nasledujúcej etape vo väzbe na priority rozvoja obce bude zaoberať programovaním jednotlivých rozvojových oblastí v zmysle špecifických cieľov a opatrení na obdobie 2 – 4 roky.

VZOR PRACOVNÉHO LISTU IDENTIFIKÁCIE PROJEKTU
ROZVOJOVÉHO AKTÉRA (obec, podnikateľ inštitúcia, združenie a pod.)

Krátkodobé plánovanie aktivít rozvoja v časovom horizonte 2-4 roky.

Aktivita (presné pomenovanie):	
Zodpovedná osoba / organizácia	
Čas realizácie, doba trvania (od-do)	
Rozpis realizačných etáp (akcií) v rámci aktivity	
Rozpočet (celkový náklad, rozpis podľa etáp)	
Možné finančné zdroje (vlastné, národné a zahraničné zdroje)	

Poznámka: Akčný plán je krátkodobý plán a je nutné ho min. 1x dvojročne vyhodnotiť a aktualizovať. Jeho význam je v plánovaní krátkodobých investícií ako záväzný podklad pre plánovanie doplnkových finančných zdrojov (vlastných, obecných, úverových a pod.)

5.2. Plán investičných a neinvestičných zámerov obce na roky 2015-2019
príloha č. 1

INFORMOVANOSŤ A PUBLICITA

Informovanosť a publicita Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Malachov 2015 -2022 (skr. PHSR 2015-2022)

Program rozvoja obce bude po schválení jeho znenia zverejnený na web stránke obce www.malachov.sk, tlačenou formou letáka pre verejnosť a v miestnej tlači. Súčasťou zverejnenia informácie o Programe je nevyhnutné zabezpečiť formu diskusie s verejnosťou (tlač, televízia, rozhlas a pod.) za účelom zrozumiteľnosti o možnostiach širokého uplatnenia Programu, ktorý sa stáva programom každého obyvateľa a užívateľa územia aj vo vzťahu k žiadostiam o podporu z EÚ fondov.

Rovnako bude zverejňovaná každoročná Správa o monitoringu a hodnotení Programu.

„**Rada rozvoja obce**“ zabezpečí pravidelnú komunikáciu s miestnymi aktérmi rozvoja o všetkých aspektoch uplatňovania programu.

„**Rada rozvoja obce**“ zabezpečí slávnostné uvedenie Programu rozvoja „do života“ za účasti regionálnych partnerov, orgánov štátnej správy, regionálnej samosprávy a susedných obcí za účelom poskytnutia informácie o možných dopadoch resp. spolupráci v budúcom rozvoji.

Účastníkmi programovania sú: vid'. prezenčné listiny, fotodokumentácia a iné

- manažment obce
- akčná plánovacia skupina obce
- formálne štruktúry – mimovládne a neziskové organizácie a komunitné nadácie
- neformálne – miestne záujmové skupiny (spolky, kluby apod.)
- rôzne skupiny založené ako lokálne partnerstvá so spoločným záujmom
- podnikateľské siete, zväzy, únie, združenia výrobcov, spracovateľov
- regionálne profesné zväzy
- rôzne partnerstvá verejného a súkromného sektoru
- jednotlivci a výrazné osobnosti
- experti - odborníci
- podporné orgány (národné, regionálne aj medzinárodné organizácie)

Prieskum verejnej mienky: vid' dotazníky pre verejnosť a dotazník pre podnikateľov

Prílohy k dokumentu

Príloha č. 1 : Plán investičných a neinvestičných zámerov obce na roky 2015-2019

Príloha č. 2 : Ako pracovať Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Príloha č. 3 : Monitorovacia tabuľka

Použité materiály pre spracovanie programového dokumentu

- Kavčáková I.a kol.: Programovanie trvaloudržateľného rozvoja obcí, miest a vidieckych mikroregiónov – metodika ako spracovať strategický dokument Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, 2002, aktualizácia 2014
- Kronika obce
- ÚPN VÚC Banskobystrického kraja a jeho Zmeny a doplnky
- PHSR Banskobystrického kraja 2007-2013
- Súpis pamiatok na Slovensku- KPÚ SR, MK SR
- Vlastivedný slovník obcí na Slovensku, 2. časť
- Geoportál VÚPOP Bratislava
- Geoportál a registre Štátnej ochrana prírody SR
- Geoportál Národného lesníckeho centra, Zvolen
- Atlas krajiny SR – digitálny on - line
- Mapový server Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra (ŠGÚDŠ)
- Štatistický úrad SR k 31.12.2013
- Kolektív, 2002 : Atlas krajiny SR. MŽP SR Bratislava
- Kolektív, 1979 : Encyklopédia Slovenska. Veda Bratislava
- Kolektív, 1985 : Encyklopédia Zeme. 1.vyd. Bratislava
- Kolektív, 1985: Encyklopédia Zeme.1.vyd. Bratislava
- Kolektív: Klimatické pomery na Slovensku. Vybrané charakteristiky. Zborník prác SHMÚ. Zväzok 33/I. Bratislava
- Kolektív: Zborníky prác SHMÚ. Bratislava
- Otruba J., 1964 : Veterné pomery na Slovensku. Bratislava
- SAŽP, 1995 : RÚSES okresu Banská Bystrica, Správy o stave životného prostredia 2012
- P.Bielek, B. Šurina, b. Ilavská, J.Vilček, Naše pôdy (poľnohospodárske), VÚPÚ Bratislava 1998
- Michal Džatko, Hodnotenie produkčného potenciálu poľnohospodárskych pôd a pôdno-ekologických regiónov Slovenska, VÚPOP 2002
- Milan Demo a kolektív, Usporiadanie a využívanie pôdy v poľnohospodárskej krajine, SPÚ Nitra 1998
- Štátne registre a evidencie k 31.12.2013
- Brožúrky o obci, poskytnuté obecným úradom
- Propagačné materiály o obci a web stránky obce a ubytovacích zariadení